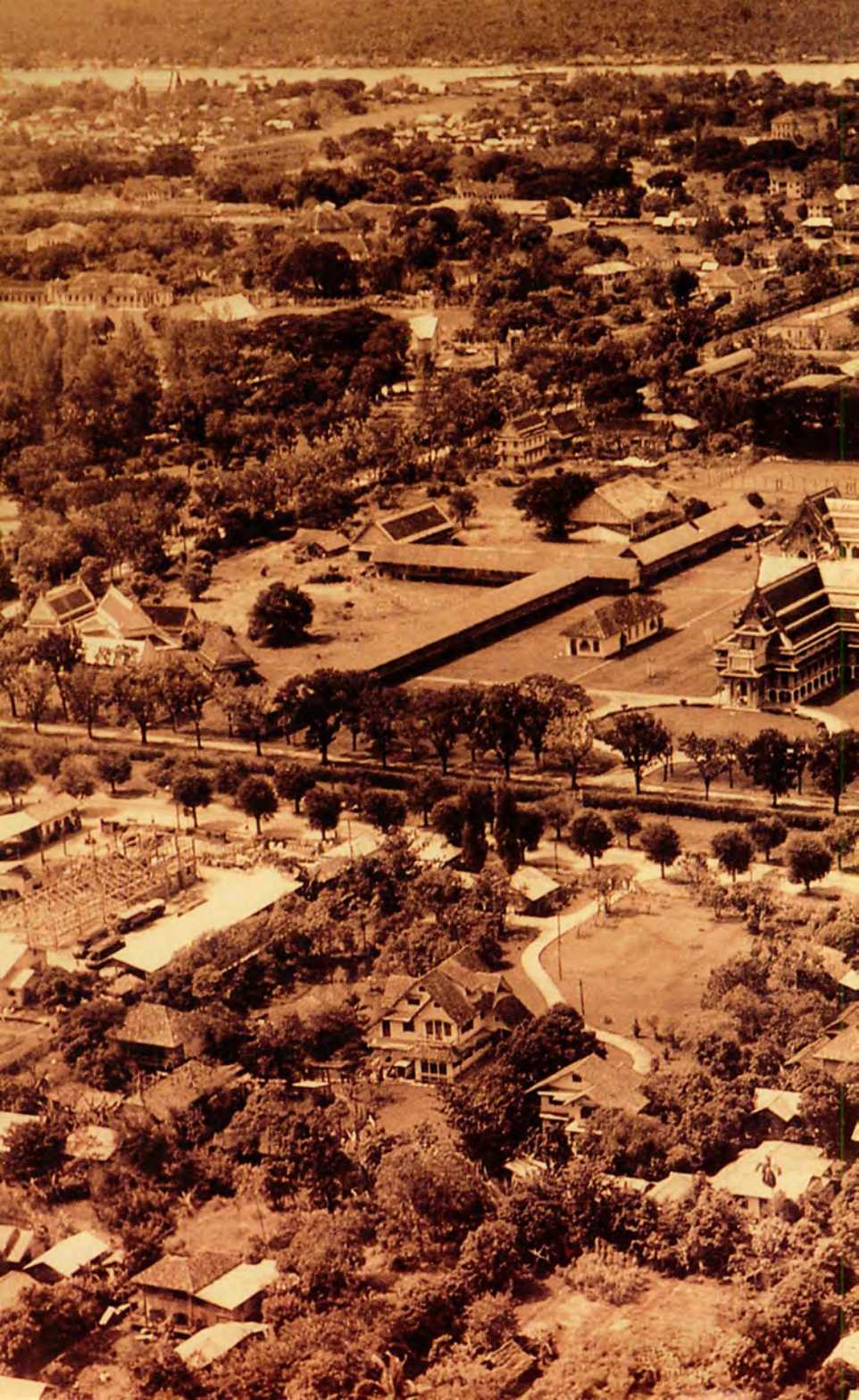

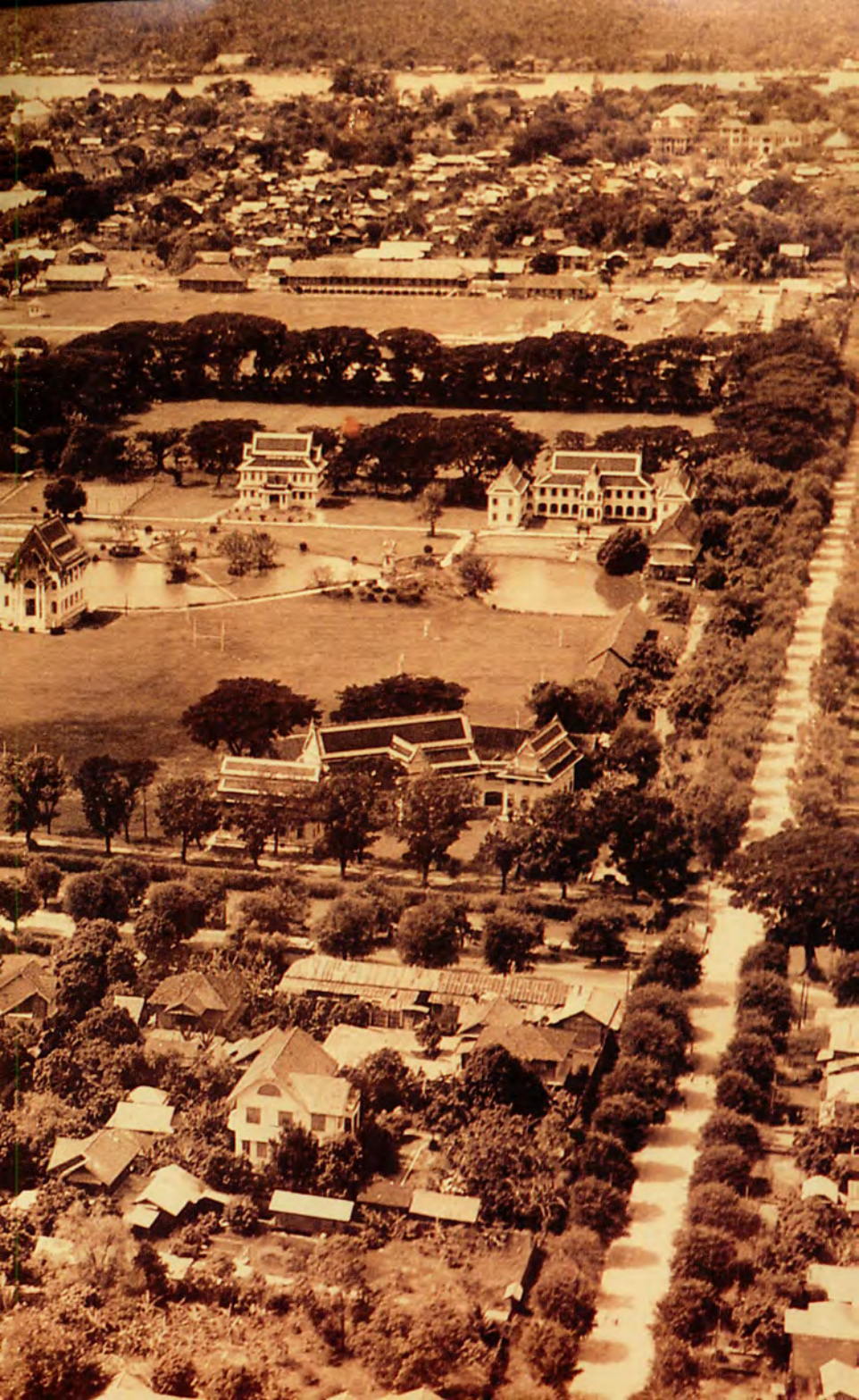

พระวิศิษฐานราชวิธานยาสน์

ด.ช. ธนภีร์ วิสาณนท์ ม. 1/1 เลขที่ 6

ประวัติวีรบุรุษวิทยาลัย

คำนำ

วชิราวุธวิทยาลัยถือกำเนิดขึ้นด้วยพระปรีชาญาณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุรกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนขึ้นแทนวัดประจำรัชกาล ดังนั้นวชิราวุธวิทยาลัยจึงเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือเป็นทั้งโรงเรียนในความหมายของการให้การศึกษาในทางวิทยาการ และเป็นแหล่งอบรมศึกษาในทางธรรมพร้อมกันไป พระบาทสมเด็จพระมยุรกเกล้าเจ้าอยู่หัวในขณะที่ยังทรงดำรงพระชนม์ชีพ ก็ได้ทรงสั่งสอนทั้งวิทยาการและธรรมะแก่นักเรียนด้วยพระองค์เอง นับเป็นพระมหากุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ต่อนักเรียนวชิราวุธฯ และต่อการศึกษาของชาติ

ในโอกาสที่โรงเรียนได้ดำเนินกิจการมาถึง ๙๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ นายเอกชัย มานะจรรยาพงศ์ นักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย เลขประจำตัว ๕๗๘๙ ได้ค้นคว้ารวบรวมประวัติของโรงเรียนขึ้น สำหรับนักเรียนและผู้สนใจ ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับวชิราวุธวิทยาลัย ทั้งนี้ได้อาศัยข้อมูลจากเอกสารชั้นต้นที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และเอกสารที่โรงเรียนจัดเก็บไว้ แม้หนังสือนี้จะเพียงประวัติโดยย่อของโรงเรียนเท่านั้น แต่ก็ได้ครอบคลุมเรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญๆ ในรอบ ๙๐ ปีของโรงเรียนไว้ดีพอควร นับเป็นการเริ่มต้นที่ควรแก่การค้นคว้าสานต่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นในภายหน้า

หนังสือในชุดเดียวกันนี้มีจำนวน ๔ เล่ม จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่วชิราวุธวิทยาลัยมีอายุ ๙๐ ปี ได้แก่ ประวัติวชิราวุธวิทยาลัย พระบรมราชโอรส โอวาทผู้บังคับการ และเพลงโรงเรียน นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้จัดพิมพ์หนังสือรวมบทความของนักเรียนเก่า ในชื่อ “เราตรงดรีกักระลึกความครั้งกระโน้น” ไว้ด้วย หนังสือทั้ง ๕ เล่มนี้ได้แสดงลักษณะความเป็นวชิราวุธวิทยาลัยไว้อย่างเด่นชัด และน่าศึกษาอย่างยิ่ง

วชิราวุธวิทยาลัย

พฤศจิกายน ๒๕๕๓

คำนำของผู้รวบรวม

หนังสือประวัติวิชาวชิราวุธวิทยาลัยนี้ ผมได้รับมอบหมายจากผู้บังคับการ ให้เป็นผู้รวบรวม เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสครบรอบ ๙๐ ปีแห่งการสถาปนา โรงเรียน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ทั้งเอกสารจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และข้อเขียนของนักเรียนเก่าจากหนังสือต่างๆ มากมาย เช่น มานวสาร วชิราวชิราวุธสาร วชิราวชิราวุธสาร หนังสือที่ระลึก ๕๐ ปี ที่ระลึก ๘๐ ปีวิชาวชิราวุธวิทยาลัย และนอกจากนั้นยังได้รับความกรุณาจากท่าน ผู้ใหญ่หลายท่าน โดยเฉพาะอาจารย์ วรชาติ มีชูบท ผู้ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้ เรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน ให้คำปรึกษาและช่วยสืบค้นข้อมูลเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ผู้บังคับการ (ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช) และ อาจารย์สุนันท์ แก้วเก่า ได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้ความสะดวกในการทำงาน คุณกรุ่ม สุรนนท์ นักเรียนเก่า ได้ให้ข้อมูลและภาพเก่าอันมีค่ามาใช้ประกอบการ เขียนในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้

บทความนี้ใช้เวลารวบรวมเพียง ๓ เดือนเศษ อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ สมบูรณ์ หากมีสิ่งผิดพลาดประการใดต้องกราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย อย่างไร ก็ตาม หวังใจว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์ด้านการศึกษาเรื่องโรงเรียน สำหรับ ผู้สนใจค้นคว้าเรื่องราวของโรงเรียนโดยละเอียดต่อไป และขอสงวนลิขสิทธิ์ ในบทความนี้ตามกฎหมาย เว้นแต่การอ้างอิงเพื่อการศึกษา

เอกชัย มานะจรรยาพงศ์

วชิราวุธวิทยาลัยในรอบ ๙๐ ปี

ร.ศ. ๑๒๑

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร
ขณะทรงศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินนิวัตพระมหานคร ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปทรงศึกษาวิชาความรู้ ณ ประเทศอังกฤษตั้งแต่พระชนมายุ ๙ ขันษา สมเด็จพระบรมราชชนกทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประทับที่พระราชวังสราญรมย์ และต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปประทับที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน (วังปารุสกวัน ในปัจจุบัน)

พระตำหนักสวนจิตรลดาเดิม (วังปารุสกวัน)

พระราชวังสราญรมย์

เจ้าพระยารามราชนพ
(ม.ล.เพ็ชร์ พึ่งบุญ)

พระยาอนิรุทธเทวา
(ม.ล. พัน ฟิ่งบุญ)

พระยาสุนทรพิพิธ
(เชย มัชฌิมบุญ)

พระยาอุดมราชภักดี
(โก สุจริตกุล)

ในฐานะที่ทรงเป็นสมเด็จพระยุพราช เจ้านายและข้าราชการจึงได้นำโอรสหรือบุตรหลานที่ยังเยาว์ มาถวายตัวเป็นมหาดเล็กตามธรรมเนียมโบราณราชประเพณี เรียกเด็กเหล่านั้นว่าพวก “หม่อมเจ้าและบุตรข้าราชการ” อาทิเช่น ม.จ. ชัชวาลิต เกษมสันต์ เจ้าพระยารามราฆพ (ม.ล. เพ็ญ ฟิ่งบุญ) พระยาอนิรุทธเทวา (ม.ล. พัน ฟิ่งบุญ) พระยาสุนทรพิพิธ (เชย มัชฌิมบุญ) พระยาอุดมราชภักดี (โก สุจริตกุล) เป็นต้น และทรงรับเป็นพระราชธรรมาภิบาลมหาดเล็กเข้าในกรมเหล่านี้ด้วยพระองค์เอง

วันหนึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ โปรดให้บุตรข้าราชการคนหนึ่ง ซึ่งเรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดมหาธาตุ อ่านหนังสือถวายให้ทรงสดับ นักเรียนผู้นั้นอ่านไม่ออก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นภายในพระราชวังที่ประทับ โปรดให้พระยาสุรินทรราชา^๑ (นกยูง วิเศษกุล) ราชเลขานุการในพระองค์เป็นอาจารย์ใหญ่ โปรดเกล้าฯ ให้เด็กในพระราชอุปการะเรียนใน

พระยาสุรินทรราชา
(นกยูง วิเศษกุล)

โรงเรียนที่ต้งใหม่ วิชาที่สอนมีทั้งวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ และวิชาพิเศษเช่น กฎหมาย การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์สากล ทรงสอนด้วยพระองค์เองในบางครั้ง นอกจากเรียนหนังสือแล้วยังโปรดให้นักเรียนหัดแถวทหาร เล่นซอมรบ และหัดการเล่นโยนอีกด้วย โรงเรียนในพระราชวังดำเนินตลอดมาตราบจนเสด็จเสวยสิริราชสมบัติ

ร.ศ. ๑๒๙

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นสมเด็จพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๖ แห่งพระราชวงศ์จักรี ทรงตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกซึ่งเป็นพระราชกรณียกิจอันดับแรกที่สมเด็จพระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๙ (พ.ศ. ๒๔๕๓)^๒

ภายหลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกผ่านพ้นไปเพียงเดือนเศษ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ขณะยังเป็น พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ อธิบดีกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เพื่อรับกระแสพระราชดำริ และเรียนพระราชปฏิบัติเรื่อง การวางแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ในชั้นต้นโปรดให้ ทดลองจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำรินี้ พระราชทานแก่มหาดเล็ก ข้าหลวงเดิม โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนแทนโรงเรียนในพระราชวังสราญรมย์ เพื่อจะเป็นแนวทางสำหรับจะมีพระราชวินิจฉัยเรื่องการจัดการศึกษาของชาติ ต่อไป ด้วยมีพระราชดำริว่า ในเวลานั้นจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้แพร่หลาย เพราะประเทศบ้านเมืองจะเป็นปึกแผ่นแน่นหนาได้ก็ด้วยอาศัยศิลปวิทยาเป็นที่ตั้ง และมีพระราชประสงค์ที่จะทรงทะนุบำรุงการศึกษาของชาติบ้านเมือง ให้รุ่งเรืองทันต่างประเทศ

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
(สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

พระราชดำรินี้ในเรื่องนี้มีปรากฏใน “ระเบียบการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์พิเศษส่วนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา
วชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว”

แจ้ง ความ

ด้วย พระบาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่หัว ทรง พระ อนุสร คำนี้ ถึง
การ เล่าเรียน ว่า เป็นกิจสำคัญ และ จำเป็น อย่าง หนึ่ง เพราะว่า
ความ เจริญ แห่ง ประเทศ บ้าน เมือง ใน สมัย ต่อไป นี้ ที่ จะ เป็น บัณฑิต
แน่น หนา ได้ แท้ จริง ก็ ด้วย อาศัย ศิลป วิทยา เป็น ที่ ตั้ง หรือ เป็น
รากเหง้า เค้ มูล จึง มี พระราชประสงค์ จะ ทรง ทำนุ บำรุง การ ศึกษา
ของ ชาติ บ้าน เมือง ให้ รุ่งเรือง ท้น เชา อื่น พระราช ดำริ ที่ เรื่อง นี้
ได้ มี มา แต่ ครั้ง ยัง ดำรง พระ เกียรติกษัตริย์ อยู่ใน ตำแหน่ง สมเด็จพระ ราช
คือ ได้ ทรง จัด โรงเรียน ขึ้น ใน ตำหนัก สวนจิตร ลดา และ วัง สราญรมย์
ซึ่ง ได้ ย้าย มา ตั้ง ใน พระบรมมหาราชวัง และ สวนดุสิต ใน ภายหลัง นี้ ได้
ทรง จัด การ ศึกษา ด้วย พระองค์ แต่ ใน ครั้ง นั้น เป็น แต่ ทรง จัด ชั้น เล็ก น้อย
คือ ให้ มี นักเรียน เฉพาะ แต่ มหาดเล็ก ข้าง ใน กรม วิชา ที่ สอน ก็ เป็น
แต่ ชั้น ต่ำ ๆ เพื่อ เป็น การ ทด ลอง พอ เป็น ทาง ที่ จะ ได้ ทรง พระ
ราช ดำริ ที่ ต่อไป ก็ เป็น อัน ได้ สมพระราชประสงค์ หาม ควร แก่ การ
ใน ครั้ง นั้น

ภายหลังจากได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทแล้ว วันพฤหัสบดีที่ ๒๙
 ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๙ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี จึงได้ดำเนินการตั้ง
 โรงเรียนสำหรับมหาดเล็กข้าหลวงเดิมขึ้นตามพระบรมราชโองการ โดยใช้
 ตึกโรงเรียนราชกุมารในพระบรมมหาราชวัง (ตั้งอยู่ติดกับประตูพิมานไชยศรี)
 เป็นที่ตั้งโรงเรียนเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ทันวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่
 ๑ มกราคม ร.ศ. ๑๒๙^๓ ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาครั้งแรกในรัชกาล
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนนี้ว่า โรงเรียนมหาดเล็ก
 หลวง และทรงรับเป็นโรงเรียนอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์พิเศษส่วนพระองค์
 มีสถานะเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่
 ผ่าการบังคับบัญชาไว้กับสภาจางกรมมหาดเล็ก ซึ่งมีหน้าที่ปกครอง
 บังคับบัญชาราชการทั้งปวงในกรมมหาดเล็กต่างพระเนตรพระกรรณ ส่วน
 วิธีการตลอดจนแนวทางในการฝึกอบรมนักเรียนทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้กรรมการจัดการโรงเรียน รับพระราชดำริมาปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราช
 ประสงค์ โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ใน
 โรงเรียนนี้ทั้งสิ้น

ผู้เขียนเรื่อง

มหาดเล็กหลวง

วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ หน้า ๖๖-๖๗ ของโรงเรียนมหาด
 เล็กหลวง... ได้ตั้งขึ้น
 ที่โรงเรียนราชกุมาร...
 ล่วงโรงเรียนมหาดเล็กเก่า...
 วิทยาลัยราชภัฏ...
 "โรงเรียนราชภัฏนครราชสีมา" แล้วเสร็จ

สำหรับโรงเรียนมหาดเล็กที่ปรากฏในพระราชบันทึกนั้น คือโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งขึ้น เพื่อฝึกมหาดเล็กออกรับราชการในกระทรวงมหาดไทย โดยไปประจำยังหัวเมืองเพื่อถวายรายงานราชการในเมืองนั้น เรียกว่า “มหาดเล็กรายงาน” ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมโรงเรียนมหาดเล็ก โรงเรียนราชแพทยาลัย โรงเรียนยันตระศึกษา (วิศวกรรม) เข้าเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และยกฐานะขึ้นเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเวลาต่อมา

โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเปิดทำการวันแรก เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๙ (พ.ศ. ๒๔๕๓) ที่ตึกเรียนโรงเรียนราชกุมาร มีพระรัตนวงษาจารย์ เป็นผู้ปกครอง และให้ย้ายครูประกาศนียบัตรของกระทรวงธรรมการ ๓ คนมาสังกัดกรมมหาดเล็ก และให้เป็นครูสอนหนังสือ คือ

๑. นายสอน ๔
๒. นายสนั่น ๕
๓. นายทองอยู่

กับให้ย้ายมหาดเล็กข้าหลวงเดิมซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนพระราชวังสราญรมย์ จำนวน ๓๖ คนไปเรียน ณ โรงเรียนแห่งใหม่ พร้อมกับได้เปิดรับสมัครนักเรียนใหม่

นักเรียนชุดแรกของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง^๖ ได้แก่

ม.จ. แววจักร จักรพันธ์ุ์	เลขประจำตัว ๑
ม.ร.ว. มานพ เกษมสันต์ (นายขัน หุ้มแพร)	เลขประจำตัว ๒
ม.ล. อูรา คนजर (พระยานเรนทรราชา)	เลขประจำตัว ๓
เจ้าอินทร์ตัน ณ เชียงใหม่	เลขประจำตัว ๔
นายเชียง บุณนาค	เลขประจำตัว ๕

นายพัน หุ้มแพร
(ม.ร.ว. มานพ เกษมสันต์)

พระยานเรนทราธิราช
(ม.ล. อูรา คเนจร)

นายประสิทธิ์ บุณนาค (เจ้าแก้วน้ประกวดงาน)	เลขประจำตัว ๖
นายเย็น สุวรรณบาตร	เลขประจำตัว ๗
นายเจ็ด บุณนาค	เลขประจำตัว ๘
นายเล็กสอน สุเรนทรานนท์ (หมื่นทรงพลหาญ)	เลขประจำตัว ๙
นายทองแล้ง สุวรรณภารต (หลวงไพจิตรนันทการ)	เลขประจำตัว ๑๐
นายบุญช่วย สินธวาชีวะ (ขุนขจรใจกาจ)	เลขประจำตัว ๑๑
นายสีต มิลินทภาส (หลวงนฤบดีเสวิน)	เลขประจำตัว ๑๒
นายอ่ำ ตุมราควิน (นายพิเนตรมโนมัย)	เลขประจำตัว ๑๓
นายตี ภัทรเสวี (พระพลัษฏานุรักษ์)	เลขประจำตัว ๑๔
นายเถา วัลยะเสวี (พระยาสุรินทรเสวี)	เลขประจำตัว ๑๕
นายชีพน์ บุณนาค (นายลิขิตสารสนอง)	เลขประจำตัว ๑๖
นายยงค์ บุญยารักษ์ (นายรองวิจิตตรงค์ศักดิ์)	เลขประจำตัว ๑๗
นายสรร สันติเสวี (พระอดิศัยสวามิภักดิ์)	เลขประจำตัว ๑๘
นายพร อินทุมณี	เลขประจำตัว ๑๙

นายผาด อินทุมณี (ขุนนรนาถเกษม)	เลขประจำตัว ๒๐
นายเสริม นิติบรพยงค์	เลขประจำตัว ๒๑
นายพิง กาญจนศิลป์	เลขประจำตัว ๒๒
นายปริก รัตน์ผลิน (หลวงสุนทรานุกิจ)	เลขประจำตัว ๒๓
นายบุญมา หิรัญยะมาน (พระทรงพลรบ)	เลขประจำตัว ๒๔
นายชั้น ผลวิวัฒน์	เลขประจำตัว ๒๕
นายเจ็ก ศาตมัย (นายโสภณอัศดร)	เลขประจำตัว ๒๖
นายอู่ (สำราญ) บุตรนายปั้น	เลขประจำตัว ๒๗
นายจื้อ ยิวเสวี (ขุนวิโรจน์ประภา)	เลขประจำตัว ๒๘
นายก้อนดิน ราชุลทัต (หลวงธารารสพิเศษ)	เลขประจำตัว ๒๙
นายฉัตร สุนทรนัญ	เลขประจำตัว ๓๐
นายเพียร สมรรคเสวี	เลขประจำตัว ๓๑
นายชิต เทพาคำ	เลขประจำตัว ๓๒
นายทิพย์ บุตรนายเพียร	เลขประจำตัว ๓๓
นายผิน โตศรี	เลขประจำตัว ๓๔
นายเสนาะ วิเศษกุล	เลขประจำตัว ๓๕
นายพร้อม ธรรมมารมย์	เลขประจำตัว ๓๖
นายประเสริฐ (สุดจำลอง) บุณนาค	เลขประจำตัว ๓๗
นายโชน บุณนาค	เลขประจำตัว ๓๘
นายทับ ปัทมะเสวี	เลขประจำตัว ๓๙
นายลี้ม บุตรนายผ่อง จักรวรรดิ	เลขประจำตัว ๔๐
นายสุข บุญเขย	เลขประจำตัว ๔๑

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญแก่นักเรียนของพระองค์เท่าเทียมกัน มหาดเล็กของพระองค์ไม่จำเป็นต้องเป็นโอรสพระญาติวงศ์ หรือบุตรข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น บิดาของบางท่านเป็นทนายความ (ตี ภัทรเสวี) พ่อค้า (เถา วัลยะเสวี) ช่างทำทอง ทำสวน ทำนา หรือเป็นนักดนตรี ก็มี พระองค์มิได้ตั้งข้อรังเกียจในการรับเป็นมหาดเล็กเลยเกือบทุกท่านเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการในกรมมหาดเล็ก และเป็นข้าราชการสำนักที่ใกล้ชิดพระองค์ เช่น นายเถา วัลยะเสวี บิดามีอาชีพค้าขาย ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาสุรินทรเสวี นายบุญมา หิรัญยะมาน บิดามีอาชีพทำนา ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระทรงพลราบ นายก้อนดิน ราหุลทัต บิดามีอาชีพเล่นดนตรี ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงธรรารสพิเศษ เป็นต้น

การดำเนินงานของโรงเรียน สภาจางวางกรมมหาดเล็กซึ่งมีหน้าที่ปกครองดูแล ต้องถวายรายงานการดำเนินการของโรงเรียนเป็นประจำทุกเดือน

ดวงรเชียบกษ
โองราชบรรพต
เล็กหลวง.

วันที่ ๓ มีาคม ค.ศ. ๑๙๑๖
โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เป็เพิ่มที่อกักหนตระโงียบกรมขอ
โรงเรียนหน้. ตามข้อความที่ได้อีกเขตกลงกนสิริหร้,
ทตไทยกล ศังสาร (สิริห้ เทพสิธิน ฅณวเทพ,
ต่อมได้เกือ่นจิรณน ทตตาม กักตมณเจ้, แลร์เพนเค้
ทตในจวม เตม) มีมอบให้ไปโงียบโงียบ เช่น ปกทศรั
ฅบิลงโงหน้สิริอว ฅศตนุเบกษ, กื่อผู้ที่ขทงจจรัง
บุธร์เทโงโรงเรียนจได้รับทงกัณ. ทศทโงเรียนมห
เล็กหลวงหน้ ฅบิลงโง ให้กัณแกรรทศหรือต, ฅงงเช้งยี่
ทศเต้แ่งนอใน แลคณสิริคจันเท้ๆ ฅมได้กทกัณมา.
คณได้ชกอลอจโงโงิน แลชชทไฟล้กอฅนคร์ไอ กื่อณ
ทงทงนของโงเรียน.

อย่างละเอียด เช่น จำนวนครู นักเรียน ความประพฤตินักเรียน กิจกรรม และ
การใช้จ่ายเงิน เพื่อให้ทรงทราบความเป็นไป และเพื่อจะได้มีพระราชกระแส
ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชประสงค์

นอกจากนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินจำนวน
๑๐๐,๐๐๐ บาทเป็นทุนนอนของโรงเรียน โดยได้นำไปฝากไว้กับ แแบงก์สยาม
กัมมาจล

โรงเรียนมหาดเล็กหลวง นอกจากจะเป็นสถานที่ทรงทดลองการ
จัดการศึกษาแก่ชาติ ในลักษณะเดียวกันกับการทรงตั้งดุสิตธานีสำหรับ
ทดลองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังเป็นพระราชดำริอย่างใหม่
ในการสร้างโรงเรียนแทนวัด ด้วยทรงเล็งเห็นว่าหากทรงสถาปนา “พระอาราม”
ขึ้นมาใหม่นั้น จะเกินความจำเป็นในส่วนทางบำรุงพระพุทธศาสนา สิ่งที่จำเป็น
ในขณะนั้นคือการให้การศึกษาแก่ราษฎร อันจะนำพาความเจริญมาสู่ชาติใน
อนาคต โรงเรียนมหาดเล็กหลวงจึงเป็นสถานที่ที่ทรงทดลองการพระราชดำริ
ต่างๆ ด้านการศึกษา เช่นเมื่อมีพระราชดำริตั้งกิจการลูกเสือ หรือทรงกำหนด
ครูวิทยฐานะขึ้น ก็โปรดให้ใช้กับโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นแห่งแรก

ในฐานะที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงมีสถานะเป็นส่วนราชการหนึ่งใน
พระราชสำนัก เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนด เครื่อง
แต่งตัวข้าราชการฝ่ายพลเรือนในพระราชสำนักนี้ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๙
ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนมหาดเล็กหลวง มีเครื่องแต่งตัวเป็น
ส่วนหนึ่งของพระราชกำหนดนี้ คือ

“มาตรา ๖ เครื่องแต่งตัวนักเรียนมหาดเล็ก แลมหาดเล็กนักเรียน

ข้อ ๑ มีหมวกเก็บทรงหม้อตาลสีน้ำเงิน กระบังนำหนังดำมีสายรัด
คางหนังดำ แลมีตราขีรวูกับมงกุฎติดที่หน้าหมวก

ข้อ ๒ มีเสื้อผ้าขาวรูปแบบราชการ มีตุ้มเงินตรามงกุฎ มีแผ่น

เครื่องแบบเต็มยศยุคแรก (คนขวา)

หมวกทึบสีทลลาด ปกบนสีขาว

แผ่นคอติดอักษร "ม"

กำหนดให้สำหรับติดคอเสื้อ ดังกล่าวแล้วในมาตรา ๔ ข้อ ๑ แต่มีแถบเงินกว้าง ๑ เซนติเมตรพาดกลางแผ่นกำหนดให้

(มาตรา ๔ ข้อ ๑ .....มีแผ่นกำหนดให้กว้าง ๔ เซนติเมตรครึ่ง ยาวไม่เกินกว่า ขอบคอเสื้อถึงตะเข็บเสื้อกลางบ่า ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมรีปลายเหลี่ยมมุมกำหนดให้ สีน้ำเงินสำหรับติดที่คอ)

ข้อ ๓ มีผ้าถุงใหม่สีน้ำเงิน

ข้อ ๔ มีกางเกง ๒ อย่าง อย่างที่หนึ่ง กางเกงขาสั้นผ้าสีน้ำเงิน อย่างที่สอง กางเกงขายาวสักหลาดสีน้ำเงินมีแถบสีขาวยาว ๑ เซนติเมตรติดที่ขากางเกง

ข้อ ๕ มีถุงเท้า รองเท้า ดังกล่าวในมาตรา ๔ ข้อ ๓

(มาตรา ๔ ข้อ ๓ มีถุงเท้าสีขาวหรือดำ มีรองเท้าสีขาว ดำ หรือน้ำตาล)

นักเรียนมหาดเล็ก แลมหาดเล็กนักเรียนจะแต่งตัวได้เต็มตามพระราชกำหนดนี้ หรือจะลดจากพระราชกำหนดนี้เพียงใด ในเวลาใดแล้วแต่จางวางมหาดเล็กผู้บังคับบัญชาจะเห็นสมควร"

กาลต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบดังนี้

หมวก : เปลี่ยนเป็นหมวกหนีบสักหลาด ปกบนสีขาว ปกล่างสีน้ำเงิน เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๘ และเปลี่ยนเป็นหมวกหนีบสีน้ำเงินทั้งใบ ติดอุณาโลมพระมหามงกุฎที่ข้างขวาของหมวก ในภายหลัง

แผงคอหรือแผ่นคอ : เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโรงเรียนราชวิทยาลัยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์แล้ว จึงติดอักษรย่อ ม สำหรับนักเรียนมหาดเล็กหลวง และเปลี่ยนมาเป็นพระบรมนามาภิไธยย่อ ว.ป.ร. เมื่อเป็นโรงเรียนข้าราชการวิทยาลัย

กางเกง : กางเกงขายาวติดแถบ เลิกใช้ คงเหลือแต่กางเกงขาสั้น

ถุงเท้ารองเท้า : ใช้แต่สีดำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออก “ระเบียบการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์พิเศษ ส่วนพระองค์” เพื่อเตรียมการที่จะรับกุลบุตรเข้าเรียนตามสมควรเป็นการทั่วไป ดังความปรากฏในระเบียบการว่า

“มาบัดนี้จึงทรงพระราชดำริเห็นว่า สมควรจะขยายการศึกษาของโรงเรียนนี้ให้กว้างขวางขึ้นได้แล้ว

.....แล้วขยายการรับนักเรียนอื่นๆ เข้าเรียนตามสมควร จัดสอนตามหลักสูตรหลวงตั้งแต่ชั้นมูล ประถม ตลอดจนมัธยมศึกษาพิเศษ ส่วนนักเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งได้รับพระราชทานทุนเล่าเรียนนั้น ก็ให้เรียนข้อราชการในพระราชสำนัก สำหรับจะได้เข้ารับราชการในพระราชทานด้วยเป็นพิเศษอีกส่วนหนึ่ง”

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรรมการอำนวยการ ซึ่งถือว่าเป็นกรรมการอำนวยการโรงเรียนชุดแรก ซึ่งต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนเป็น “สภากรรมการจัดการ” ประกอบไปด้วย

๑. พระยารวมพงษ์พิพัฒน์ (ม.ร.ว. เย็น อิศรเสนา)^๑
๒. พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ (นพ ไกรฤกษ์)
๓. พระยาเทพทวารวดี (สาย ณ มหาชัย)
๔. พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
๕. นายจ่ายัง (ม.ล. เพ็ญ พึ่งบุญ)

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเป็น “ผู้ตรวจการพิเศษ” (Honourary Visitor) ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งที่ปรึกษาของโรงเรียน และพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ เป็น

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
(นพ ไกรฤกษ์)

พระยาเทพทวารวดี
(สาย ณ มหาชัย)

“กรรมการจัดการโรงเรียน” มีหน้าที่ดูแลจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามพระราชดำริ (ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหามุนี ดำรงตำแหน่งสืบแทน และได้เปลี่ยนนามตำแหน่งเป็น “ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง” และเมื่อตั้งกรมโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้น จึงเปลี่ยนเป็น “ผู้อำนวยการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์”)

ตำแหน่งประจำการโรงเรียน มีตำแหน่ง “อาจารย์ใหญ่ บังคับการ” เป็นผู้บังคับบัญชากิจการของโรงเรียน อาจารย์และครูของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง แบ่งเป็นสองแผนกคือ แผนกปกครอง และแผนกวิชา คัดเลือกมหาดเล็กจากกรมมหาดเล็ก และครูประกาศนียบัตร จากกระทรวงธรรมการ มาเป็นครู^๑ ได้แก่

แผนกปกครอง

พระโอรสทวารกิจ (เหม ผลพันธิน)
หลวงอภิรักษ์ราชฤทธิ์ (สอน ศรีเทศ)

อาจารย์ใหญ่ บังคับการ
ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
ฝ่ายปกครองนักเรียน

หลวงพิทักษ์มานพ (รัตน กลัมภากร)

นายสนั่น มหาตเล็ก

นายผิว มหาตเล็ก

นายพ้อง มหาตเล็ก

หลวงวิรัชเวชกิจ

แผนกวิชา

ม.ล. ทศทิศ มหาตเล็ก

มิสเตอร์ ซี. เอ. เอส. สิวอล

พระเทพดรณานุศิษฐ์ (เชย ชัยนันท์)

นายพ้อง มหาตเล็ก

นายดาบจ้อย

นายศิลป์

นายยอด

ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
ฝ่ายปกครองพนักงาน
และสถานที่

ครูกำกับเรือนักเรียน

ครูกำกับเรือนักเรียน

สมุห์บาญชี

แพทย์

ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

ฝ่ายวิชา

อาจารย์ต่างประเทศ

อาจารย์มหาตเล็ก

ครูวิชาสามัญ

ครูทหาร

ครูยิมนาสติก

ครูวาดเขียน

คณะครูอาจารย์โรงเรียนมหาดเล็กหลวงรุ่นแรก พ.ศ. ๒๔๕๔

แถวยืน (นับจากซ้าย) หลวงธรรมสารประศาสน์ (ครู) หลวงอักษร (สมุหบัญชี) พระยาปริชาณุศาสน์ (อาจารย์) พระภิกษุณากิจวิจารณ์ (สถานที่) พระนิพนธ์นิติสิทธิ (อาจารย์) พระทันตกรักษ์พิทักษ์ (แพทย์) หลวงหัตถ์ดรณพล (อาจารย์วิชาทหาร)

แถวนั่งเก้าอี้ พระยาภะระตราชา (อาจารย์ฝ่ายวิชาการ) มร. ซี.เอ.เอส. ลีเวล (อาจารย์) พระยาชัยนันท์ นิพัทธพงษ์ (อาจารย์มหาดเล็ก) เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (กรรมการจัดการ) เจ้าพระยารามราฆพ (กรรมการ) พระโสภาทวรกิจ (อาจารย์ใหญ่)

แถวนั่ง หลวงธรรมพาทประจิดร (ครู) พระอนุศาสน์ดรณรัตน์ (ครู) พระพิทักษ์มานพ (หัวหน้าพนักงาน) หาชื่อไม่ได้ พระพิทักษ์พิศาล (หัวหน้าคณะ)

เรื่อง อาคณยใหญ่หมี เห็นชอบด้วยว่าแต่ละปีมีเสียงที่แจ้ง
หม่อมหลวงพรทศที่แห่หมันหมี มีอาชีพที่พวกของอยู่อย่าง
สัปดาห์ ซึ่งยังมีอยู่หลายแห่งแล้วไม่พียงแต่หมันหมี
ดูออกจะเป็นที่อื่นหมันหมีเรียกได้ชื่อ อากาศไม่ได้อยู่ที่มีอายุมากกว่า
ที่อีกหลายปีให้ใกล้ดูแต่หมันหมีอยู่กัน ๆ คือพบไปออกตามป่า
ซึ่งเห็นว่ามีอายุมากหลาย ทั้งสีต่างๆที่ปรากฏบนหมันหมี
และเห็นว่ามีชีวิตที่ขี้ขลาดพอทำได้ ที่เห็นมีชื่อสัตว์อื่นอย่าง
สัตว์ที่ไปพบ: อีกรวมหมันหมีอาคณยใหญ่

สำหรับนักเรียน มีสองประเภทคือ

นักเรียนหลวง คือผู้ที่ได้รับพระราชทานทุนเล่าเรียนส่วนพระองค์ทั้งสิ้น
ซึ่งมักเป็นมหาดเล็กที่ได้ถวายตัวแล้วทรงส่งมาเรียนหนังสือ นักเรียนเหล่านี้
สุดแต่พระราชประสงค์ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียนต่อหรือเข้ารับ
ราชการทางใด และกรมมหาดเล็กจะเลือกให้เข้ารับราชการในกรมมหาดเล็ก
เมื่อไรก็ได้

นักเรียนสมัค คือผู้ที่เข้าเรียนโดยต้องเสียค่าเล่าเรียนเอง การสมัค
ต้องมีอายุ ๖ ขวบขึ้นไป (ไม่จำกัดความรู้) และต้องมีผู้รับรอง ค่าเล่าเรียน
และค่ากินอยู่ในโรงเรียนเดือนละ ๓๐ บาท ค่าเครื่องเรียนและเครื่องนุ่งห่ม
ต้องจัดหาตามที่โรงเรียนกำหนด

นักเรียนทั้งสองประเภทเมื่ออยู่ในโรงเรียน ได้รับความเสมอภาคเหมือน
กันหมด และการสมัคนั้น โรงเรียนจะรับนักเรียนสมัคตามลำดับก่อนหลัง
แต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ว่า บุตร
กรรมการ หรือต่อไปหากเป็นบุตรของนักเรียนเก่า ก็ให้ได้เลือกรับเข้าตาม
ลำดับก่อนผู้อื่น

การดำเนินงานของโรงเรียน ปรางค์ในระเบียบการโรงเรียนขนาดเล็ก
หลวงในพระบรมราชูปถัมภ์พิเศษส่วนพระองค์ ร.ศ. ๑๓๐ ดังนี้

การแบ่ง ชั้นวิชา

และกำหนดอายุที่ผู้ปกครองควรรับส่งเด็ก
เข้าเรียนให้เหมาะสม

ชั้นปีที่ ๑ มุถ	อายุ ๖ ขวบเข้าเรียนเหมาะสม
ชั้นปีที่ ๒ มุถ	” ๗ ” ”
ชั้น ประโยค มุถ	” ๘ ” ”
ชั้นปีที่ ๑ ประถม	” ๙ ” ”
ชั้นปีที่ ๒ ประถม	” ๑๐ ” ”
ชั้น ประโยค ประถมพิเศษ	” ๑๑ ” ”
ชั้นปีที่ ๑ มัธยม	” ๑๒ ” ”
ชั้นปีที่ ๒ มัธยม	” ๑๓ ” ”
ชั้น ประโยค มัธยม พิเศษ	” ๑๔ ” ”

ลำดับที่กำหนดไว้ให้เรียน ชั้น ละ ปีนี้ กำหนด อย่าง ปาน
กลาง ถ้า เด็ก บัญญา ไว หรือ เด็ก ที่มี อายุ มาก ควร จะเรียน
ได้ เร็ว กว่า บัณฑิต ชั้น

คำว่า “ ขวบ ” นั้น หมายความว่า ประจบ รอบ ๑๒ เดือนเต็ม
จึงได้ ขวบ ปี

กำหนดเทอมและวันปิดโรงเรียน
ในงานพระราชพิธีและในวันเทศกาลต่าง ๆ

กำหนดเทอม เทอมต้น เรียกว่า “เทอม วิสาขะ” เปิด
วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ปิดวันที่ ๑๖ กันยายน รวมเวลา
เรียน ตลอด เทอม ๔ เดือน แล้วหยุดพัก ๓ วัน
เทอม กลาง เรียกว่า “เทอมเฉลิมศิริราชสมบัตินี้”
เปิดวันที่ ๗ ตุลาคม ปิดวันที่ ๒๘ ธันวาคม รวม
เวลา เรียน ๒ เดือน กับ ๒๑ วัน แล้วหยุดพัก ๑ วัน
เทอม ปลาย เรียกว่า “เทอม มาฆะ” เปิด
วันที่ ๔ มกราคม ปิดวันที่ ๓๑ มีนาคม รวมเวลา
เรียน ๒ เดือน กับ ๒๗ วัน แล้ว หยุดพักเดือนครึ่ง

รายวันปิดโรงเรียน ปิด ตาม ประเพณี คือ วัน เสาร์ ครึ่ง วัน วัน
อาทิตย์เต็ม วัน

ปิดในงาน พระราช พิธี และในวัน เทศกาลต่าง ๆ
ที่ไม่ พ้อง กับ เวลา หยุด ระหว่าง เทอม คือ
วัน ถือน้ำ พระ พิพัฒน์ สัตยา หยุด เพื่อ ถือน้ำพระ
พิพัฒน์ สัตยา

วันวิสาขบูชา ที่ นิยม ว่า วัน พระ พุทธเจ้า ประ สกฐ์
ตรัสรู้ และ ปรี นิพ พาน หยุด ๑ วัน
เข้าพรรษา หยุด ๓ วัน

สารท หยุต ๓ วัน

เฉลิม ฉัตรรัชพรรษา หยุต ๓ วัน

เฉลิม พระชนม์พรรษา หยุต ๓ วัน

ฉลอง พระชนม์พรรษา หยุต ๑ วัน

มาฆบูชา จาตุรงคสันนิบาต ซึ่ง นิยม ว่าเป่น วัน

ประชุมพระ ลาวก ๑๒๕๐ พระ องค์ พระ พุทธเจ้า ทรง
แสดงโอวาทปาฏิโมกข์ใน ท่าม กลาง ที่ ประชุม นั้น หยุต
๑ วัน

ตรุษ หยุต ๓ วัน

กำหนดวันพระ ราชพิธี และ วัน เทศกาลต่าง ๆ เหล่า นี้
แล้วแต่ หมาย กระ ทรวง วัง และ ประ กาศ สง กรานต์

การ ประจำ วัน ตาม เวลา ปกติ ของโรงเรียน

ย่ำรุ่ง	ตื่น นอน แต่งตัว สำหรับ หัด ทหาร
ย่ำรุ่ง ๑๐ นาที	กิน น้ำชา เข้าใน ห้อง เฝียง
ย่ำรุ่ง ครึ่ง ถึง โมง ครึ่ง	ตรวจ ชื่อ หัด ทหาร หรือ หัด ยิม นาสติกส
โมง ครึ่ง	อาบน้ำ แต่ง ตัว สำหรับ เรียน
๒ โมง เข้า	กิน อาหาร เข้าใน ห้อง เฝียง
๓ โมง เข้า ถึง เฝียง	ตรวจชื่อ เข้า ห้อง เรียน
เที่ยง ครึ่ง	กินอาหาร กลาง วัน
บ่าย ๑ โมง ครึ่ง ถึง บ่าย ๓ โมง ครึ่ง	ตรวจ ชื่อ เข้า ห้อง เรียน

บ่าย ๓ โมง ๕๕ นาที ถึง ๔ โมง ครึ่ง	ผลัดเครื่องแต่งตัว หัด ทหาร หรือ ยิมนาสติกส
บ่าย ๔ โมง ครึ่ง	กินน้ำชา บ่าย แล้ว ออก เล่น ใน สนาม
ย่ำค่ำ	อาบน้ำ แต่งตัวอย่างอยู่บ้าน สวม กางเกงไทย มีเสื้อนอก
ย่ำค่ำ ครึ่ง	กินอาหาร เย็น
ทุ่ม ครึ่ง	ตรวจ ชื่อ เข้า เรียนเป็นการเตรียม สำหรับวันรุ่งขึ้น
๒ ทุ่ม	พวก เล็ก เล็ก เรียนไป เข้า ห้อง นอน
๒ ทุ่ม ครึ่ง	ดับไฟ ตอน ห้อง นอนพวก เล็ก
ยาม หนึ่ง	พวก ใหญ่ เล็ก เรียนไป เข้า ห้อง นอน
ยาม ครึ่ง	ดับไฟ ตอน ห้อง นอน พวก ใหญ่
หมายเหตุ	แต่ ๓ โมง เข้า ถึง บ่าย ๓ โมง ครึ่ง ปิด ห้อง นอน

นักเรียนจะเข้าห้องนอนไม่ได้ เว้นไว้แต่ได้รับอนุญาต
จาก ครู ผู้กำกับ เรือน

เวลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้นั้น จะมีกระดิ่งสั้นให้สัญญาณ
เป็นสำคัญ ครั้ง เดียว บ้าง สอง ครั้งบ้าง ถ้าสั้นสอง ครั้ง ๆ
แรก สำหรับ ให้ รู้ตัว และ เตรียม ตัวไว้

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวงแล้ว จะได้รับพระราชทานประกาศนียบัตร และเครื่องระลึกสำหรับแขวนที่รัดคุมเสื้อ เม็ดต้น ด้านหลังจารึกนามและเลขประจำตัวพร้อมลำดับที่และปีที่ออกจากโรงเรียนของผู้รับพระราชทาน เครื่องระลึกเช่นนี้ ก็ได้พระราชทานแก่กรรมการ อาจารย์ และครู แต่ต่างกันที่ลงยาสีขาว่าที่ชอบเหรียญ

เครื่องระลึก
พระราชทานแก่กรรมการ
อาจารย์ และครู

เครื่องระลึก
พระราชทานแก่นักเรียน

สำหรับเครื่องหมายของโรงเรียน ทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ตรา “พระมณูແລงສາຣ”
 ให้เป็นตราสัญลักษณ์ของโรงเรียน ทรงพระกรุณา
 พระราชทานตราประทับงานช่างสำหรับประทับ
 เอกสาร ดวงตรามีขนาด ๖.๕ เซนติเมตร อันเป็น
 ตราพิเศษของกรมที่ขึ้นตรงต่อพระเจ้าแผ่นดินกับ
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ จางวางตรี พระยา
 อนุศาสน์จิตรกร (จันท์ จิตรกร) เจ้ากรมช่าง
 มหาดเล็ก ไปดำเนินการปั้นหล่อรูปพระมณูແລงສາຣ
 เพื่อประดิษฐานเป็นที่สักการะและระลึกถึงความ
 สำคัญของการเล่าเรียน แต่เดิมประดิษฐานอยู่ใต้
 หอประชุมบริเวณที่ฝังหีบศิลาพระฤกษ์ ต่อมาเมื่อ

สร้างตึกวชิรมงกุฎแล้วจึงย้ายไปประดิษฐาน ณ หุ้มจระนำกลางดึกนั้น

สำหรับที่ตั้งโรงเรียนโปรดเกล้าฯ ให้ พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ กรมการ

จัดการ กับ พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
 อธิบดีกรมชาวที่ รับพระราชกระแส ไป
 ตรวจดูที่ดินพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ใน
 บริเวณพระราชวังดุสิต สำหรับพระราชทาน
 เป็นที่ตั้งถาวรของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง
 ต่อไป พระยาไพศาลศิลปศาสตร์จึงได้นำ
 ความกราบบังคมทูลเรียนพระราชปฏิบัติถึง
 ที่ดินที่ “สวนกระเจิง” ภายในเขตพระราชวัง
 ดุสิต ว่าเหมาะสมสำหรับเป็นสถานที่ตั้งถาวร
 ของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ที่ดินดังกล่าว

พระยาอนุศาสน์จิตรกร
 (จันท์ จิตรกร)

พื้นที่ภายในเขตพระราชวังดุสิต

มีถนนตัดผ่านทั้ง ๔ ด้าน เนื้อที่กว้างขวางพอสมควรสำหรับตั้งโรงเรียนประจำ (Public School) อันจะต้องมีที่สำหรับให้เป็นที่อยู่อาศัยที่เล่นและที่เรียนอยู่ในบริเวณเดียวกัน

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ ผู้ตรวจการพิเศษของโรงเรียนได้ทรงพระกรุณาเสด็จไปทรงตรวจพื้นที่ด้วยพระองค์เอง และได้ประทานคำแนะนำให้ขุดสระน้ำเพื่อนำดินขึ้นมาถมพื้นที่และปรับให้เป็นสนามเรียบเหมาะแก่การก่อสร้างอาคารเรียน และที่เล่นกีฬาของนักเรียน ส่วนสระน้ำนั้นก็จะได้ใช้ประโยชน์เป็นที่รดน้ำต้นไม้และเล่นกีฬาทางน้ำได้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หลวงสิทธิ นายเวร ๙ (น้อย ศิลปี) เจ้ากรมช่างมหาดเล็ก เป็นผู้กำกับควบคุมให้ขุดสระและสร้างโรงเรียนที่พัก และที่เรียนเป็นการชั่วคราว

เรือนชั่วคราวที่สร้างขึ้นนี้ มีลักษณะเป็นกลุ่มเรือนไม้ยกพื้นสูง หลังคามุงจาก ประกอบด้วยเรือนพัก ๕ เรือน เรียกตามอักษรไทย คือ เรือน

ก ข ค ง จ (อาคารเรียงกันเป็นรูปตัว U สถานที่ปลูกเรียนอยู่ระหว่างคณะ
ดุสิตกับคณะจิตรลดาในปัจจุบัน) และได้โปรดให้กรมสุขาภิบาล กระทรวง
นครบาล ก่อสร้างถนนทางเข้าโรงเรียนขนานไปกับแนวคลองหน้าโรงเรียน

เรื่องการปลูกต้นไม้ในโรงเรียนนั้น พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ได้กราบ
บังคมทูลเสนอว่า ควรปลูกต้นมะฮอกกະนี้ ซึ่งพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภได้
ปลูกชำไว้มีขนาดสูงพอเหมาะ ให้เต็มสองข้างทางถนน ซึ่งขนานไปกับถนนลก
(ถนนพระราม ๕) ที่อยู่คนละฟากคลอง เพราะต้นมะฮอกกະนี้มีความทนทาน
และมีรากลึกกว่าต้นมะขาม

เมื่อดำเนินการก่อสร้างเรือนชั่วคราวเรียบร้อยแล้ว จึงได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายโรงเรียนมาเปิดทำการ ณ สถานที่ถาวรเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน
ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) โปรดให้มีการทำบุญเปิดโรงเรียนเป็นการภายใน
มีการสวดมนต์เลี้ยงเพลพระจากวัดเบญจมบพิตร(วัดประจำพระราชวังดุสิต)
จำนวน ๑๐ รูป มีพระธรรมวโรดมเป็นประธาน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานภัตตาหาร ครูอาจารย์ช่วยกันออกเงินจัดหาของ
ถวายพระสงฆ์ ๕ โมงเย็นมีสวดมนต์เย็น โดยให้ครูและนักเรียนแบ่งงาน
กันทำ เช่น กองรับแขก มี ม.ล. ทศทิศ อิศรเสนา เป็นหัวหน้า มีครูและ
นักเรียนช่วยกัน เสร็จงานแล้ววันรุ่งขึ้นจึงเปิดการเรียนขึ้นเป็นวันแรก

พระราชประสงค์ในการตั้งโรงเรียนมหาดเล็กหลวงประการหนึ่งคือ เป็น
การทดลองแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ และเมื่อมีพระราชดำริที่จะตั้งกิจการ
ลูกเสือขึ้น ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาไพศาลศิลปศาสตร์นำนาย
ชีพน์ บุณนาค (นายลิขิตสารสนอง) นักเรียนมหาดเล็กหลวง เลขประจำตัว ๑๖
เข้าเฝ้าฯ ในรูปแบบลูกเสือ ณ ท้องพระโรงพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวัง
ดุสิต เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๓๐ ทรงตรวจเครื่องแต่งกายทุกชิ้น
แล้วรับสั่งให้นายชีพน์ กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือ ๓ ข้อ ถวายต่อพระพักตร์ว่า

ภาพจำลองจากหอวีรกรรมสุรนารี

นายซัพน์ บุนนาค
ถ่ายเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๔๕๔

ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ
ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

สิ้นคำปฏิญาณแล้ว มีรับสั่งว่า “ในนามของข้า ผู้ให้กำเนิดลูกเสือ
ข้ารับเจ้าเป็นลูกเสือคนแรก ตั้งแต่บัดนี้ไป” ลูกเสือซัพน์ บุนนาคจึงเป็น
ลูกเสือคนแรกของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่สามของโลกที่ได้ตั้งกิจการ
ลูกเสือขึ้น

นอกจากนั้นยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนมหาดเล็กหลวง
เป็นกองลูกเสือกองแรกของสยาม โปรดเกล้าฯ ให้ลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กหลวง
ขึ้นกองต่อหน้าพระพักตร์ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ณ สโมสรเสือป่า พระราชวัง
ดุสิต กองลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เข้าเฝ้าฯ ถวายตัวและสอบข้อมิวิชา

ลูกเสือและเสือป่าให้ทอดพระเนตร พระราชทานนามกองลูกเสือโรงเรียน
มหาดเล็กหลวงว่า “กองลูกเสือหลวง” ให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ต่อมา
ทรงให้เต็มสร้อยนามว่า “กองลูกเสือหลวง รักษาพระองค์” พระราชทานธง
พระมนูแดลงสาร เป็นธงประจำกองลูกเสือหลวง นับเป็นกองลูกเสือกองแรก
ของประเทศไทย เมื่อการดำเนินการของกองลูกเสือหลวงรักษาพระองค์
เป็นที่สมพระราชหฤทัยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้นเป็น
“กรมนักเรียนเสือป่าหลวง รักษาพระองค์” สังกัดกองพลหลวงรักษาพระองค์
เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๖ เปลี่ยนอาวุธประจำกายจากไม้พลอง
เป็นปืนพระราม ๖ แทน และพระราชทานธงชัยเฉลิมพลเสือป่า เป็นธงประจำ
กรม แก่กรมนักเรียนเสือป่าหลวงรักษาพระองค์

ภารกิจหลักของนักเรียนเสือป่าหลวงรักษาพระองค์ นอกจากฝึกซ้อม
แล้วยังต้องตามเสด็จไปซ้อมรบเสือป่าเป็นประจำทุกปี ในช่วงเดือน มกราคม
- กุมภาพันธ์

ปืนพระราม ๖

พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันที่ ..... วันจันทร์ที่ ๑๓

เกล้าฯ ทูลทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณวิบูลย์ฯ
เสด็จทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทรงเสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร

๒. ทูลทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณวิบูลย์ฯ
เสด็จทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร

๓. ทูลทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณวิบูลย์ฯ
เสด็จทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร

ขอรับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จมาทอดพระเนตร

เมื่อโรงเรียนดำเนินการได้ระยะหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชบัญญัติแสดงพระราชประสงค์ เกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ถึงเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ

Note

I recommend this article to the notice of the Minister of Education and the Under Secretary. I have marked certain passage in red, because some of them impress me, and others state very clearly what I have felt all along.

All systems and rules and syllabus are really so much waste paper, and worse still - waste of time, if they do not succeed in producing the sort of citizens we want for our Country. I do not say that what applies to England will equally apply to Siam. On the contrary it would be a very grave mistake to adopt English methods in toto without alteration, but the article may give one some few ideas.

In the Royal Pages College, what I want is not so much to turn out model boys, all of the same standard, all brilliant "Madhyama" scholars with thousands of marks each, as to turn out efficient young men, - young men who will be physically and morally clean, and who will be looking forward keenly to take up whatever burden the future may lay upon them. - I do not want a monuments of learning who have passed all your exams. with flying colours. I do not want a walking school books. What I want are just manly young men, honest, truthful, clean in habits and thoughts; and I would not break my heart about

it if you told me that such or such a fellow
 writes with difficulty, can't do compound fractions,
 or does not know any geometry, if I only knew
 that he has learnt enough at my school to
~~know~~ the difference between true manliness
 and effeminacy. I never want again to hear
 "clever" people complaining that "विद्यया विद्वान्
सर्वविदोः". At the Mahadlek College, what
 I want is that Education should mean the
 turning of a boy into a fine young man and
 a good citizen, not to crush ^{out all} ~~the~~ individuality
 under the weight of Syllabus and System!—
 And I want Education to be interesting to the
 boys, so that they would in later days be able

44

to look back upon school life as something peculiarly pleasant to have passed through. My College is not to ^{be} compared to other schools, where the aim is different. If I had wanted just the ordinary kind of school, I would have founded a day school, not a boarding one.

All this may or may not be in accord with your scheme of education — if it is, then I am glad; but if not, then please let me have a fair trial with my idea. Don't try and make my Teachers "toe your line"; let them "toe" mine, because they are running in my "sports", in which I am giving the "cups."

V.R.

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมายังโรงเรียน เพื่อทรงเป็นประธานในพิธีทำบุญเปิดโรงเรียนและพระราชทานประกาศนียบัตรแก่นักเรียนเป็นครั้งแรก มีรายละเอียดดังนี้

“วันที่ ๑๖ ทำบุญเปิดโรงเรียนปี ๑๓๑ เวลาเช้า ๒ โมง พระสงฆ์ ๙ รูป ถวายภัตตาหารเช้า เวลาบ่ายเจริญพระพุทธมนต์ การเสร็จในวันเดียว เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จถึงโรงเรียนโดยรถพระที่นั่งยนต์ มีครูและนักเรียนลูกเสือกองเกียรติยศยืนแถวเฝ้ารับเสด็จ พร้อมด้วยผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่ได้รับเชิญเป็นอันมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับในห้องประชุมของโรงเรียน พระยาไพศาลศิลปศาสตร์จุลเกล้าฯ ถวายรายงานการสอบไล่ของกรมศึกษาธิการ แล้วได้พระราชทานสัญญาบัตรเหรียญราชรุจิ และเสมาทองคำแก่ข้าราชการซึ่งมีหน้าที่ในโรงเรียนรวม ๗ คน แล้วพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนที่สอบไล่ได้ และนักเรียนเอกในการประกวดต่างๆ พอเวลาย่ำค่ำ ๑๕ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับ ลูกเสือยืนแถวรายทางส่งเสด็จตลอดเขตโรงเรียน แล้ววิ่งตามรถพระที่นั่งให้ถวายไชยมงคลไปจนพ้นบริเวณโรงเรียนด้วย”

ในปีต่อๆ มาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนิน มาโรงเรียนมหาดเล็กหลวง โดยมีกำหนดการปีละ ๒ ครั้ง คือ งานวิสาขบูชา กับพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัลประจำปีของโรงเรียน ส่วนการเสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ได้เสด็จฯ มาเป็นประจำ เพื่อทอดพระเนตรการซ่อมละคร การเล่นกีฬา เป็นต้น

งานวันวิสาขบูชา เสด็จพระราชดำเนินมาทรงแสดงพระบรมราโชวาท โดยมีกองลูกเสือหลวงและนักเรียนเข้าแถวรายทางรับเสด็จ เมื่อเสด็จฯ ถึงแถววงของโรงเรียนบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จฯ ขึ้นหอประชุม

ประทับพระราชอาสน์ (ทรงเครื่องพลเรือน ทรงฉลองพระองค์ครุยของโรงเรียน) อาจารย์ ครู นักเรียนเข้าประจำที่ ทรงนำสวดค่านมัสการคุณานุคุณ ตามแบบเสือป่าและทหาร แล้วพระราชทานพระบรมราโชวาท จากนั้นทรงพระกรุณาให้นักเรียนสอยสลากตันวิสาขพุกฤษ์ ซึ่งใช้กิ่งโพธิ์อันเป็นไม้สำคัญของพระพุทธศาสนา ตกแต่งประดับประดับด้วยเฟื้องห้อยระย้าไฟและของรางวัล ซึ่งโดยมากมักจะเป็นเครื่องประดับ เช่นแหวน แหวน สายนาฬิกา อักษรพระบรมนามาภิไธยย่อ ว.ปร. เป็นต้น แล้วประทับเสวยเครื่องว่างร่วมกับอาจารย์ ครู นักเรียน เมื่อถึงเวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ นักเรียนตามส่งเสด็จโดยเงินรถพระที่นั่งจนพ้นเขตโรงเรียน

งานพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัล มักจัดขึ้นในวันที่ ๒๗ ธันวาคมของทุกปี เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงเสด็จขึ้นประทับพลับพลา หรือพระแท่นขุมสายที่สนามกีฬาของโรงเรียน ทอดพระเนตรการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงกับโรงเรียนราชวิทยาลัย แล้วพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัล ทั้งด้านการเรียน การทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและการกีฬา จากนั้นประทับพักผ่อนพระอิริยาบถที่ห้องพักของโรงเรียน เวลากลางวันประทับโต๊ะเสวยพระกระยาหารร่วมกับอาจารย์ ครูและกรรมการ ตลอดจนข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในพระราชสำนัก โดยมีนักเรียนชั้นโตทำหน้าที่เดินโต๊ะ ถวายอยู่งานพัด ทอดเครื่องพระสุธารสและเครื่องว่าง ร่วมกับนักเรียนเก่า เสวยเสร็จทอดพระเนตรละครที่นักเรียนแสดง ซึ่งโดยมากมักเป็นบทพระราชนิพนธ์ที่ทรงขึ้นใหม่ๆ (การฝึกซ้อมบางครั้งาก็โปรดให้ไปซ้อมถวายให้ทอดพระเนตรในพระราชฐาน บางคราวก็โปรดให้เจ้าพระยารามราชพิ พระยาศาครบดิสีราชบานเมือง มาช่วยคุมการฝึกซ้อม) ภายหลังละครเลิก ประทับเสวยเครื่องว่าง และโปรดให้นักแสดงร่วมโต๊ะเสวย แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

พ.ศ. ๒๔๕๖

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงฉลองพระองค์ครุยเนติบัณฑิตสยาม

ในการเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานรางวัลนักเรียน เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ พระอภิรักษ์ราชฤทธิ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมหาดเล็ก หลวงได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวาย “ฉลองพระองค์อาจารย์” หรือ “ฉลองพระองค์ครุยพระบรมราชาูปถัมภ์” ซึ่งเป็นเสื้อ แสดงวิทยฐานะทางการศึกษาตัวแรกของไทย โดยได้ต้นเค้าจากประเทศแถบ

ยุโรปซึ่งมีเสื้อคลุมแสดงวิทยฐานะทางการศึกษา แต่ปรับเปลี่ยนให้เป็นอย่างไทย คือเป็นแบบเสื้อครุยของไทยที่มีมาแต่โบราณอันได้แก่ ครุยผ้าโปร่งมีสำรด (สำรดคือแถบเงินหรือทองมีลวดลาย)

ครุยที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดขึ้นมี ๓ ชนิดคือ

ฉลองพระองค์ครุยพระบรมราชูปถัมภ์ หรือ ฉลองพระองค์อาจารย์ เป็น ครุยผ้าโปร่ง มีสำรดติดขอบรอบและที่ต้นพระพาดำ ข้อพระกร กับมีสำรดข้าง สำรดเป็นพื้นกำมะหยี่สีน้ำเงินกว้าง ๘.๕ ซม. มีแถบไหมเงินกว้าง ๑.๒ ซม. ๔ แถบ และ ๐.๕ ซม. อยู่ตรงกลาง ๑ แถบ

เสื้ออาจารย์ ตัวเสื้อเหมือนฉลองพระองค์อาจารย์ แต่ไม่มีสำรดข้าง และสำรดกว้าง ๘ ซม. มีแถบเงินกว้าง ๑ ซม. ๔ แถบ และ ๐.๕ ซม. อยู่ตรงกลาง ๑ แถบ

เสื้อครู ตัวเสื้อเหมือนเสื้ออาจารย์ สำรดติดแถบเงินกว้าง ๑ ซม. ๒ แถบ และ ๐.๕ ซม. ๒ แถบ ถัดจากแถบด้านข้าง ๐.๕ ซม

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ โปรดเกล้าฯ ให้จัดทำเสื้อครุยสำหรับเนติบัณฑิตสยาม ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถาบันอบรมนักกฎหมาย ก็ได้โปรดให้นำแบบมาจากครุยโรงเรียนมหาดเล็กหลวง แต่ทรงเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสำรดเป็นสีขาวแถบทองตามสิกระทรวง ยุติธรรม สำหรับพระราชทานผู้ที่สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตสยาม และเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการพระราชทานปริญญาบัตรขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. ๒๔๗๓ ก็ได้มีการนำแบบเสื้อครุยโรงเรียนมหาดเล็กหลวงไปพิจารณาจัดทำต้นแบบเสื้อครุยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วย เสื้อครุยของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงจึงเป็นต้นแบบของเสื้อครุยแบบไทยที่ใช้แสดงวิทยฐานะตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

เสื้อครุยโรงเรียนมหาดเล็กหลวงนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน

ฉลองพระองค์ครุยพระบรมราชูปถัมภ์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
(ภาพจากกรมการรักษาดินแดน)

ครุยอาจารย์

ครุยครู

ทรัพย์ส่วนพระองค์จัดสร้าง เพื่อพระราชทานแก่ผู้ตรวจการพิเศษ กรรมการ อาจารย์และครูของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง โรงเรียนราชวิทยาลัย โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ และโรงเรียนพรานหลวง สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้ใด แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า เลื่อนอาจารย์นั้นจะพระราชทานแก่ผู้ตรวจการพิเศษ กรรมการ และอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนครูที่สำเร็จการศึกษาในประเทศนั้น พระราชทานเลื่อนครูโดยสวมเสื้อครุยนั้ทับเครื่องแต่งกายทั้งเต็มยศ ครึ่งยศ และปกติ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่าเสื้อครุยของโรงเรียนวชิรราชวิทยาลัยนี้ ผู้ที่ได้รับพระราชทานแล้วก็ให้ถือว่าเป็นเกียรติยศสำหรับผู้ได้รับพระราชทาน แต่ผู้ที่จะได้รับต่อไป ให้เป็นเสื้อประจำตำแหน่งของผู้ที่รับราชการอยู่ในโรงเรียน เมื่อย้ายไปที่อื่น ก็ให้เรียกคืนเมื่อพ้นจากตำแหน่งในโรงเรียน จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๙๕ คณะกรรมการจัดการโรงเรียนวชิรราชวิทยาลัยได้มีมติให้ตราระเบียบการพระราชทานเสื้อครุยขึ้น ในข้อบังคับกรรมการจัดการวชิรราชวิทยาลัย ดังนี้

“...ข้อ ๑๓ ครูของวชิรราชวิทยาลัยเป็นครูประจำตำแหน่งแสดงฐานะของผู้ครอง และมี ๓ ชนิด คือ

๑. ครูองค์บรมราชูปถัมภก
๒. ครูอาจารย์
๓. ครูครุ

ครูอาจารย์ พระราชทานแก่กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่า ๕ ปี และอาจารย์ผู้ปฏิบัติกรในวชิรราชฯ มาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี และต้องมีความรู้เทียบได้ไม่น้อยกว่าชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยที่รับรองวิทยฐานะแล้ว

ครูครุ พระราชทานแก่ผู้ซึ่งเป็นครูในวชิรราชวิทยาลัยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี”

พ.ศ. ๒๔๕๗

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริที่จะให้บุตรหลานข้าราชการในกรมมหรสพ ได้มีพื้นความรู้วิชาสามัญนอกเหนือจากการฝึกหัดโขน พิณพาทย์ ดนตรี เพื่อให้ผู้นั้นมีวิชาความรู้มิให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของบุคคลอื่น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนขึ้นในบริเวณสวนมิสกวัน (โรงเรียนตั้งอยู่ที่พระราชวังจันทร์เกษม หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) โรงเรียนเปิดทำการวันที่ ๑ พฤษภาคม พระราชทานนามว่า "โรงเรียนทหารกระบี่หลวง" และเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนพรานหลวง" ในปีพ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นโรงเรียนประจำดังเช่นโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ทรงรับโรงเรียนพรานหลวงเป็นโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ นักเรียนโรงเรียนพรานหลวงที่มีชื่อเสียงอาทิเช่น นายมนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๔๕๘

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งตำแหน่ง "มหาดเล็กรับใช้" ขึ้นในกรมมหาดเล็ก ดังพระบรมราชโองการดังนี้

"เนื่องจากเป็นโบราณราชประเพณีแต่เดิมมา ที่พระเจ้าแผ่นดินมีพระราชประสงค์ที่จะปูนบำเหน็จรางวัลความดีความชอบแก่เชื้อพระวงศ์, หรือข้าราชการผู้ใหญ่ให้เป็นพิเศษ, นอกจากความดีที่ให้โดยตรงแก่ผู้นั้นเองแล้ว, ก็ต้องให้บุตรของผู้นั้นอีกด้วย โดยทรงพระกรุณานำบุตรของผู้นั้นมารับใช้ใกล้ชิด, เพื่อให้ได้รับความใกล้ชิดสนิทสนมและทราบข้อราชการไปในตัว, ทั้งวิธีการนี้ก็ตรงกับอารยประเทศปฏิบัติกัน ในทำนองเดียวกัน, เรียกว่า STATE

PAGE จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งตำแหน่งนักเรียนรับใช้ชั้น, โดยวางเกณฑ์ไว้คือ, ต้องเลือกมาจากนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง, แต่ให้คงสังกัดอยู่กับโรงเรียนตามเดิมทั้งในส่วนการศึกษาด้วย. ไม่มีเงินเดือนแต่อย่างใด แต่คงให้เทียบยศเป็น ๒ อันดับ; คือนักเรียนรับใช้ชั้นใหญ่ อายุไม่เกิน ๑๘ ปี. เทียบชั้นมหาดเล็กสำรองหรือเท่ากับว่าที่นายร้อยตรี, นักเรียนรับใช้ชั้นเล็ก, อายุไม่เกิน ๑๕ ปี เทียบชั้นพันจ่าเด็กขา, หรือเท่ากับจ่านายสิบ, เมื่ออายุพ้นเกณฑ์นี้ไปแล้ว จะต้องออกจากตำแหน่งไป.”

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนมหาดเล็กรับใช้มีเครื่องแต่งกายต่างหากไปจากนักเรียนมหาดเล็กหลวง และต่อมาก็ได้พระราชทานเงินเดือนสำหรับนักเรียนมหาดเล็กรับใช้ชั้นใหญ่เดือนละ ๓๐ บาท ชั้นเล็ก ๒๐ บาท ในระหว่างงานฤดูหนาวพระราชทานเพิ่มพิเศษทุกวัน

นักเรียนมหาดเล็กรับใช้ชุดแรกประกอบด้วย ๑๐

ชั้นใหญ่ ๑. นายหีบ ณ นคร

บุตร นายพลโท พระยาสิทธิราชเดโชไชย (แย้ม ณ นคร)

๒. นายปานี ไกรฤกษ์

บุตร มหาเสวกโท พระยาจักรปานีศรีศีลวิสุทธิ

(ละออง ไกรฤกษ์)

ชั้นเล็ก ๑. ม.จ. หัซซากร วรวรรณ

ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์

๒. ม.จ. ดิศานุวัติ ดิศกุล

ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ

๓. ม.ร.ว. เจลิมลาภ ทวีวงศ์

โอรสหม่อมเจ้าอุดมดิเรกลาภ ทวีวงศ์

๔. ม.ล. ปิ่น มาลากุล

บุตร มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี
(ม.ร.ว. เปี้ย มาลากุล)

๕. นายประสาธ สุขุม

บุตร มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม)

ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีนักเรียนมหาดเล็กรับใช้เพิ่มอีก
คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตยทิพอาภา ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

แฉวยิน (จากซ้าย) หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล หม่อมเจ้าดิศดานุวัติ ดิศกุล นายหยิบ ณ นคร
นายปานี ไกรฤกษ์ (นายจ่ายวด) หม่อมเจ้าหทัยชากร วรวรรณ นายประสาธ สุขุม
กลาง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
แฉวนั่ง หม่อมราชวงศ์เฉลิมลาภ ทวีวงศ์ (หม่อมทิววงศ์ถวัลยศักดิ์) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อาทิตยทิพอาภา (สถาปนาเป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตยทิพอาภาในรัชกาลที่ ๘)

กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และนายชิต กัลยาณมิตร บุตรเจ้าพระยาสุรสีห์-วิเศษจตุศักดิ์ (เชย กัลยาณมิตร) หน้าที่นักเรียนมหาดเล็กรับใช้มีดังนี้

เวลาปกติ : ถวายการรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่ตื่นพระบรรทมจนเสด็จเข้าห้องพระบรรทม เมื่อเวลาทรงกีฬาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เล่นกีฬาร่วมด้วย ถ้าเสด็จพระราชดำเนินฝ่ายใน ซึ่งบรรดามหาดเล็ก หรือสมุหราชวงศ์รักษ์เข้าไปไม่ได้ นักเรียนมหาดเล็กรับใช้ต้องตามเสด็จพระราชดำเนินเข้าไป

ในงานพระราชพิธี : นักเรียนมหาดเล็กรับใช้ต้องคอยรับพระมาลา หรือพระศทาจอมพล และตามเสด็จไปถวายการรับใช้ในงานพระราชพิธีด้วย

ในการซ้อมรบเสือป่า : นักเรียนมหาดเล็กรับใช้ต้องตามเสด็จไปในการซ้อมรบเสือป่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนมหาดเล็กรับใช้เป็นนักเรียนเสือป่ารับใช้องค์นายกเสือป่า หรือองค์ผู้บัญชาการกองเสนาหลวงรักษาพระองค์

เนื่องจากนักเรียนมหาดเล็กรับใช้ต้องอยู่ถวายการรับใช้ประจำพระองค์เกือบตลอดเวลา จึงไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนมากนัก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งสอนนักเรียนมหาดเล็กรับใช้ด้วยพระองค์เอง ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้บันทึกไว้ในหนังสือ ประเพณีในพระราชสำนักบางเรื่อง ดังนี้

"...เมื่อแปรพระราชฐานไป ณ ที่ใดตลอดจนเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปต่างจังหวัดก็ได้ตามเสด็จทุกครั้ง ดังนั้นจึงได้เรียนรู้ไปทีละน้อย ตั้งแต่เยาว์วัยโดยที่เห็นเองบ้าง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ชี้แจงสั่งสอนบ้างขอใช้สำหรับการที่ไม่ได้อยู่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงต่อไปอย่างคุ่มค่า และเป็นทุนสำหรับทำงานสำคัญต่อไปในภายหน้า..."

สำหรับการก่อสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงตามพระราชประสงค์นั้น

ในเบื้องต้น พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ได้ให้ Mr. Edward Heale ครูใหญ่โรงเรียนช่างของกรมศึกษาธิการ (โรงเรียนเพาะช่าง) เป็นผู้คิดแบบ โดยให้คงลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบไทย เพื่อให้รับกับวัดเบญจมบพิตรซึ่งอยู่คนละข้างของเขาดิน โดยปรับปรุงให้เหมาะแก่การใช้งานตามยุคสมัย แล้วจึงได้ให้ กรมศิลปากร โดย พระสมิตเลขา (ปลั่ง วิภาตศิลปิน)^{๑๑} เป็นผู้ออกแบบอาคารของโรงเรียน

เมื่อการเตรียมการก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาพระฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ มีรายละเอียดดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ดังนี้

“วันที่ ๒๐ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ เจ้าพนักงานได้จัดการที่จะก่อพระฤกษ์ไว้พร้อมที่หอประชุมโรงเรียนเก่า ซึ่งปลูกสร้างด้วยไม้ชั่วคราวตั้งพระแท่นรองโต๊ะหมู่ทองเชิญพระไชยวัฒน์ประจำรัชกาลปัตยุบันประดิษฐานบนโต๊ะหมู่ทอง พร้อมด้วยเครื่องที่จะก่อพระฤกษ์ตั้งไว้ ณ ที่โต๊ะหมู่ แลตั้งอาสนสงฆ์สำหรับพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ปักราชวัตรจัดทรง ปลูกต้นกล้วย ต้นอ้อยทั้งสี่มุมโรงเรียนที่ก่อสร้างใหม่ โยงด้วยสายสิญจน์มายังที่จะวางศิลาก่อพระฤกษ์แลวงรอบโรงเรียนที่ก่อสร้างใหม่ แลแต่งตั้งสิ่งต่างๆไว้พร้อม

ครั้นเวลาบ่าย เจ้าพนักงานได้นิมนต์พระสงฆ์ราชาคณะ ๑๐ รูป มีพระพรหมมุนีแลพระญาณวราภรณ์เป็นประธาน^{๑๒} เจริญพระพุทธมนต์จบรออยู่ที่นั่น เวลาบ่าย ๔ โมง ๑๓ นาที เป็นปฐมฤกษ์

ครั้นเวลาบ่าย ๔ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนรถยนต์พระที่นั่งแต่พระบรมมหาราชวังสู่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเสด็จขึ้นประทับบนพลับพลา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเสื่ออาจารย์แกมท่าอำมาตย์เอก พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ มหาเสวกโท พระยาศรีวรวงศ์ กรรมการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงแลหุ้มแพร

หลวงอภิบาลบุริมศักดิ์ อาจารย์โรงเรียนมหาดเล็กหลวง แลเสด็จครูแก่หุ้มแพร หลวงนนทพรคพลาณุสิษฐ์ อาจารย์โรงเรียนนักเรียนทหารกระบี่หลวง แล้ว ทรงพระราชดำเนียรแต่พลับพลายิ่งที่จะก่อพระฤกษ์ ทรงจับสายเชือกกรอกวางศิลาพระฤกษ์แล้ว ทรงเกรียงเกลี้ยงปูนแล้วทรงวางอิฐ ปิดทอง นาค เงิน พระสงฆ์สวดไชยมงคลคาถา พรหมณ์เป่าสังข์ กรมแสงในขับไม้บัณเฑาะว์ เจ้าพนักงานลั่นฆ้องไชยประโคมแตรสังข์ดุริยดนตรี เมื่อทรงวางศิลาแลอิฐ ทอง นาค เงิน ก่อพระฤกษ์ เสร็จแล้วพรหมณ์ได้ลั่นน้ำสังข์ต่อไปแล้ว เจ้าพนักงานได้เทปูนเกลี้ยงเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นประทับพลับพลาทอดพระเนตรระเบียบการกีฬาของนักเรียนมหาดเล็กหลวง เล่นถวายเสร็จแล้ว หัวหมื่นพระยาบริหารราชมานพ ผู้บังคับการโรงเรียนอ่าน คำกราบบังคมทูลระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณแลมีพระราชดำรัสพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูแลนักเรียน พอสมควรแล้วพระราชทานประกาศนียบัตรแลรางวัลแก่นักเรียนมหาดเล็กหลวงที่สอบไล่ได้ทั่วแล้ว เสด็จจากพลับพลาประทับเสวยน้ำชาเครื่องว่าง แลพระราชทานเลี้ยงพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าทูลละอองธุลีพระบาทแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ นักเรียนวิ่งตามส่งเสด็จจนสิ้นเขตโรงเรียน ให้ร้องถวายไชยมงคลด้วยความจงรักภักดี”

กระแสรพระบรมราชโองการ
ซึ่งบรรจุไว้ในศิลาพระฤกษ์ โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

ถ้วยชาม
โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

ในการก่อศิลาพระฤกษ์โปรดให้บรรจุสิ่งของลงหีบ ซึ่งเป็นธรรมเนียม
มาแต่โบราณในการก่อฤกษ์สร้างอาคาร แบ่งประเภทได้ดังนี้

๑. กระแสร์พระบรมราชโองการ

กระแสร์พระบรมราชโองการ

ซึ่งบรรจุไว้ในศิลาพระฤกษ์

โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

คุณมณีฤ พระพุทธศาสนกาล เปนอธิกภาค ๒๕๕๒ พระราชาคน ปักบุญ
จันทร์โคจร สีสัมผัสสร อาสุมุขมาศ ซุนหมักษ์ จากุทลิกิติ จันทร์วรา
สุวิศกติกาน ฉันทวณมาศ วิศกิมสุรทิน โภยกาดนิยม

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล จอมพลเอกอานันทมหิดล
วิราช ทินทิประชากรมมหาสมมทวงษ์ อภิเศกพงษ์วิมวรัตน์ วรชกิตยราชนิกร
คม จากุรัตนบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ ชุกโกสุทธราชสังสุทธองคราษณ
จักรวิบรมนารถ พุทาดจกรณราชวรางกูร บรมมกุฎนเรนทร์สุร สันตกิจวงษ์
วิสิฐ สุสาธิกบริพัตรวิกรม อัญชลยภุมมาภินิหารอภิศเรศบุญฤทธิ อัญชลยภุม
วิจิตรโสภาภย์สรทวงษ์ มหาราชโนทกะมาจกประดคมบาทมงกษบุคคล ประดิษธิ
สรทกคุณณคุณบรมสุจุมานย์ ทิพยเทพาวการโศกาด เกียรติกุณอคุณพิเศษ
สรทเทพเวศราบุรุษวิกรมศักดิ์ สมญาเทพทวาราวดี ศรีมหาบุษสุตสมมติ
เสนางคนิกรรัตน์ อัครโกลด ประพนธปรีชามัทธสมาจาร บรมุณเฑาะพ
สยามาทินทร วุฑฒเมกรราชดิถก มหามหาวีรนาถอนันต์ มหันตวรฤทธิเศ
สรทวิเศษสิรินทร บรมชนกาศิศรมมก ประดิษธิวรยศมโหดมบรมราช
สมมติ นพปฎลเสวกฉัตรราชดิถก ศรีวิรัตนปดภษณมหาบรมราชภิกเสกาภิสก
สรททกสิทวิจิตรไชย สกณมโหสววิษ มหาสวามินทร์ มหเศรษฐมัตนทร
มหารามาวีราชวโรคม บรมนารถชาติธราชวโรภษณ พุทธชาติโคจรรัตน
สรวารักษ์ อัญชลยภุมมาภินิหารอภิศเรศรามายิมปี เมกตากุณาสีกนทฤโทษ
อโนปมัยบุญการ สกณโศกาด มหารัชฎาธิเบษนทร์ ปรเมนทรรวมิกมหา
ราชาวิราช บรมนารถมลิทร์ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

มีพระบรมราชโองการแสดงความนี้ไว้ว่า

ด้วยพระองค์มาทรงคำนึงถึงโบราณราชประเพณีที่มีมาว่า พระราชาธิบดีเมื่อได้เสด็จผ่านสิทนต์แล้วทรงรำพึงถึงบุพเพกตกรรมบุญกุศลที่ได้ทรงสั่งสมมาจนพระองค์ได้บรรพบุรุษซึ่งตำแหน่งที่สูงที่สุดในแผ่นดิน ได้ทรงรับมอบเป็นผู้ครอบครองรัฐสีมาแห่งอาณาเหนือประชาชนให้ยอมรับเป็นนคร จึงทรงสร้างพระอารามขึ้นไว้ให้เป็นที่เฉลิมพระราชมงคล และเพื่อให้เป็นสถานที่สถิตย์แห่งพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีลสุภาวีกุศล เป็นผู้ค้ำจุนพระบรมพุทธานุสาให้ดำรงอยู่เพื่อประโยชน์แห่งนิกรชน นับว่าพระมหากษัตริย์ราชทรงกระทำการเพื่อประโยชน์แห่งชาติบ้านเมืองยิ่งสักนิกรใดอย่างหนึ่ง

ส่วนพระองค์เมื่อได้ทรงรับพระราชภาระเป็นผู้ปกครองอาณาประชาราษฎร์วิสิมาสนของพระองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัววิมลมหाराชแห่งคนไทยและสมเด็จพระบรมชนกนาถของพระองค์ ก็ได้ทรงรำพึงถึงพระราชประเพณีโบราณอันกล่าวมาแล้ว และทรงรำพึงถึงบุพเพกตกรรมบุญกุศลที่ได้ทรงสั่งสมมา จึงได้เสด็จมาดำรงอยู่ในฐานะแห่งผู้มีทศพิธ และทศพิธที่พระองค์ทรงมีอยู่นั้น ทรงพระราชดำริให้เห็นว่าระจำจำเป็นใช้สร้อยในทางใดก็จะไม่ได้ทรงรับผดความทอพระราชฤไทยเท่าทางที่จะให้อาณาประชาราษฎร์ของพระองค์ตั้งชาติอยู่เป็นปึกแผ่นแน่นหนา เพื่อจุดหนุนพระบรมพุทธานุสาให้ดำรงอยู่ตลอดกนิปาวสาน

แต่พระองค์มาทรงรู้สึกไว้ในกาลปัจจุบันนี้ พระอารามสำคัญ ๆ ในพระมหานครนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชวงศ์จักรีที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชย์มาก่อนพระองค์ถึง ๕ รัชกาลแล้วนั้น ก็ได้ทรงสถาปนาขึ้นไว้แล้วหลายพระอาราม แต่พระองค์ผู้เป็นทนายทศพิธซึ่งก็ทรงทศพิธมา

พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ไปก่อสร้างโรงเรียนแคว้นราชวังนั้น
 ย้ายนักเรียนมหาดเล็กเจ้าหลวงเดิมซึ่งตั้งสอนอยู่ในพระบรมมหาราชวังให้
 เปิดการสอนทันในต้นปีพระศุภศักราช ๒๔๕๔ และขยายการรับนักเรียนอื่น ๆ
 เข้าเรียนตามสมควร ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นเงินเดือนกรกฎ
 อารารแผ่นดินเจ้าพนักงานกับค่าไร้อบรมในการโรงเรียนทั่วไป การโรงเรียน
 ได้ดำเนินขึ้นโดยรวดเร็วสมดังพระราชประสงค์ เป็นที่นิยมแห่งมหาชนชาวไทย
 และชาวต่างประเทศเป็นอันมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการ
 สรร้างโรงเรียนขึ้นอย่างฉะฉานวิจิตรอย่างแบบไทย เพื่อให้ปรากฏถึงของ
 ไทยไว้เป็นที่ไว้วางใจสืบไป

นางวางโท พระยาประณีตพิศุภการ (ม.ฉ. เพื่อ หึงบุญ) อธิบดีกรม
 มหาดเล็กและกรมการจัดการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงได้รับพระกรุณา
 ราชโองการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทรงสืบพิจารณาจัดการก่อสร้าง
 มหาดเล็กเอก เจ้าพระยาธรรมมาภิบาลวิมล (ม.ร.ว. ปุ่ม มาลากุล)
 เสนาบดีกระทรวงวังเป็นแม่กอง มหาเสวกศรี พระยาวิสุทธกรรมศิลป์ประณีต
 (น้อย ศิลป์) เป็นนายงาน เสวกศรี พระสมิทธิเชษฐา (ปลั่ง) เป็นผู้ให้แบบ
 จัดการก่อสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้น มีตอสดอกที่อยู่ที่ยื่นที่เนินพร้อม
 ด้วรรตแลในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ นี้ ให้สร้างหอสมุดและที่อยู่ของครูและนักเรียน
 ๕ หลังก่อน

ตอสดอกยาวแคบทิศคว้นออกจกทิศคว้นตก ๔๔ มิเตอร์ ๓๐ เซนติมิเตอร์
 ค้านกว้าง ๒ มิเตอร์ มุขค้านทิศตกกว้าง ๑๕ มิเตอร์ ยื่นออกมาจากตัว
 สึก ๓ มิเตอร์ ทั้งแกมุขมาทางทิศคว้นออก ๑๕ มิเตอร์ หักมุขข้างข้างทิศ
 เหนือและทางทิศใต้ข้างละ ๒ มิเตอร์ ค่อนั้นมาคกกว้าง ๑๕ มิเตอร์ ผู้
 สิ้นดินถึงพื้นชั้นล่าง ๒ มิเตอร์ แต่พื้นชั้นล่างถึงเพดาน ๑๐ มิเตอร์ แก่เพ

ถึงอกไก่ ๘ มิเตอร์ รวมสูงตั้งแต่สิ้นคินถึงอกไก่ ๑๕ มิเตอร์ การทำราก
หอสวดโล้จุดคินเป็นคดองรากลึก ๑.๕๐ มิเตอร์ กว้างระหว่าง ๑๔ ถึง ๒๓
มิเตอร์ ที่เชื่อมไม้แก่น วิกผ่าศูนย์กลาง ๑๖ ถึง ๑๖ เซนติมิเตอร์ ยาว
๓.๐๐ มิเตอร์ เมื่อที่เชื่อมแล้วได้กระทุ้งอิฐให้แน่นหนา ๑๐ เซนติมิเตอร์
แล้วประสมคอนกรีตลงไปตามคดองรากกับอิฐอีกหนา ๔ เซนติมิเตอร์ เมื่อ
ได้เทคอนกรีตไว้ระดับดินแล้ว ได้วางเหล็กขนาด ๒ เซนติมิเตอร์กว้างถึง ๑
เซนติมิเตอร์ ชลเป็นทาทวางตามคดองรากเต็มคดอง ช้างมมเหล็กขนาด
เทคอนกรีตหนา ๑๐ เซนติมิเตอร์ค้ำระหว่างรากหอสวด โล้มีเขียนเหล็กตาม
คอนกรีตตามคดองเสาทุกเสา รวม ๕๕ เสา

ส่วนศึกษาคูณักเรียนอีก ๔ แห่งก็ได้ลงรากพร้อมกันไปทีเดียว ครั้นต่อ
มาทรงพระราชดำริที่ว่ากรอกสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงซึ่งได้เริ่มทำราก
มานั้น มัดนี้สมควรที่จะก่อสร้างได้แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
จัดการก่อสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเนื่องในมทามขุดสมัยเฉลิมพระ
ชนมพรรษาวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๔ แต่หากโดยเวลานั้นมี
ราชการมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เริ่มทำเสียบก่อนการขึ้น

ณวันจันทร์ที่ ๒๐ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๔ ทรงกับจับทรงศึกษา
เกือบห้าขึ้น ๑๔ ค่ำปีเถาะสัปคคก จุลศักราช ๑๒๗๗ เวลาบ่าย ๔ โมงกับ
๑๓ นาที เป็นเวลาปฐมฤกษ์ยามเวลาที่โหรามิสได้กำหนดฤกษ์เกล้าฯ ถวาย
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาพรพราหมณ์ผู้ใหญ่ผู้รอบรู้
รูปเจริญพระฤกษ์จนต์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางศิลาพระฤกษ์
สร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวง

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าจักรประเสริฐพระบรมราชโองการนี้
บรรจุไว้ในศิลาพระฤกษ์ ณวันจันทร์ที่ ๒๐ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๔
จับทรงศึกษาเกือบห้าขึ้น ๑๔ ค่ำปีเถาะสัปคคก จุลศักราช ๑๒๗๗ เป็นปีที่ ๖
หรือวันที่ ๑๔๖๖ ในรัชกาลมีคยุมัน

๒. แบบพระราชบัญญัติและกระดาศพระราชหัตถ์

๒.๑ พระราชบัญญัติ พระบรมราชโองการ, พระมหาโองการ, โอยราพต, พระครุฑประจำรัชกาล, หงษ์พิมาน, จักรรถ, วชิร, พระมหาอุณาโลม พระราชบัญญัติสำหรับประกาศนียบัตรเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๒.๒ กระดาศพระราชหัตถ์ ตราพระบรมราชโองการ ตราพระโพธิสัตว์สำหรับพระราชวังดุสิต

๓. แบบตึก เยนราลแปลน (General Plan) แบบทอสวด แบบคณะพร้อมแบบฐานราก

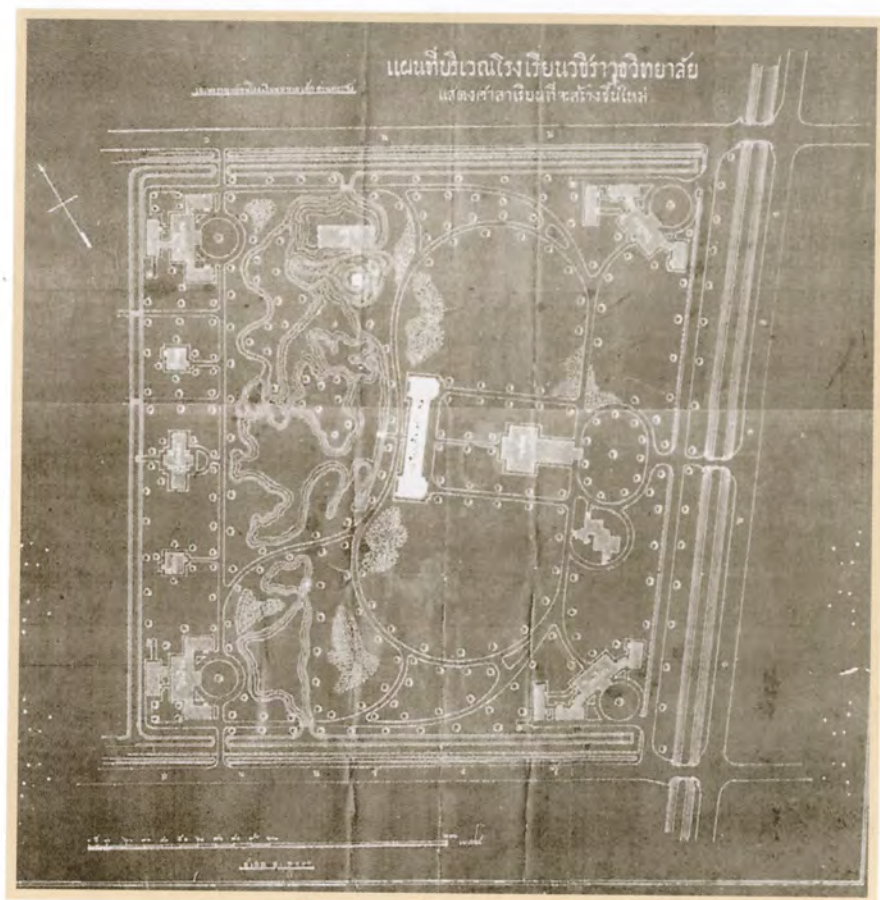
๔. แบบฟอร์มของโรงเรียน ประกาศนียบัตร กระดาศ และซองโรงเรียนแบบฟอร์มต่างๆ สำหรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวง

๕. รูปภาพ รูปหมู่กรรมการและอาจารย์ รูปหมู่กรรมการ อาจารย์นักเรียน รูปหมู่อาจารย์และนักเรียนเสือป่า รูปแถวกองร้อยทหารบก

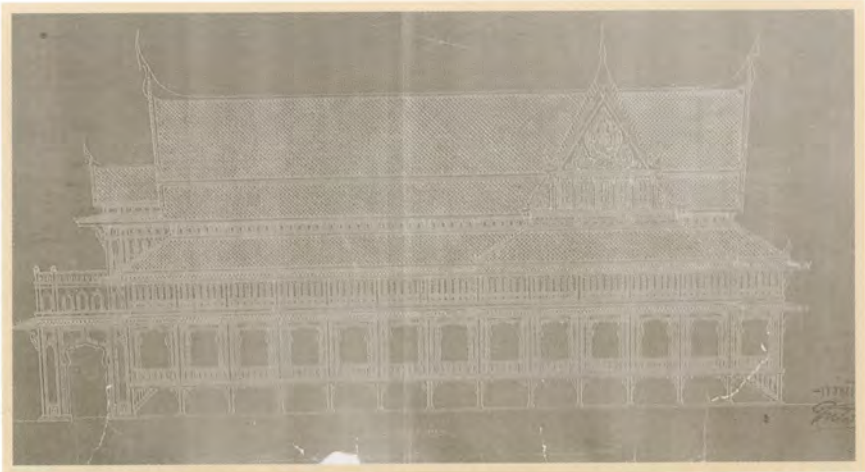
๖. หนังสือ หนังสือพิมพ์ไทย ออบเซอร์เวอร์ บางกอกไทมส์ ระเบียบการโรงเรียน ปลูกใจเสือป่า หลักราชการ กันป่วย เทศนาเสือป่า แบบสั่งสอนเสือป่าและลูกเสือ หัวใจนักรบ มหาคณะ กำหนดการแสดงตำนานเสือป่า หัวข้อกฎหมายนานาประเทศ ล้อมรั้ว สมุทสาร พระราชพงษาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ ตอนที่ ๒๘ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

๗. ทองและเงิน ธนบัตร และ ไปรษณีย์ เหยี่ยงทองตรามงกุฎ ทองพดด้วง เหยี่ยงเงินบาทตรามงกุฎ เหยี่ยงเงินตราข้าง เงินพดด้วง ไปรษณีย์ธนบัตร

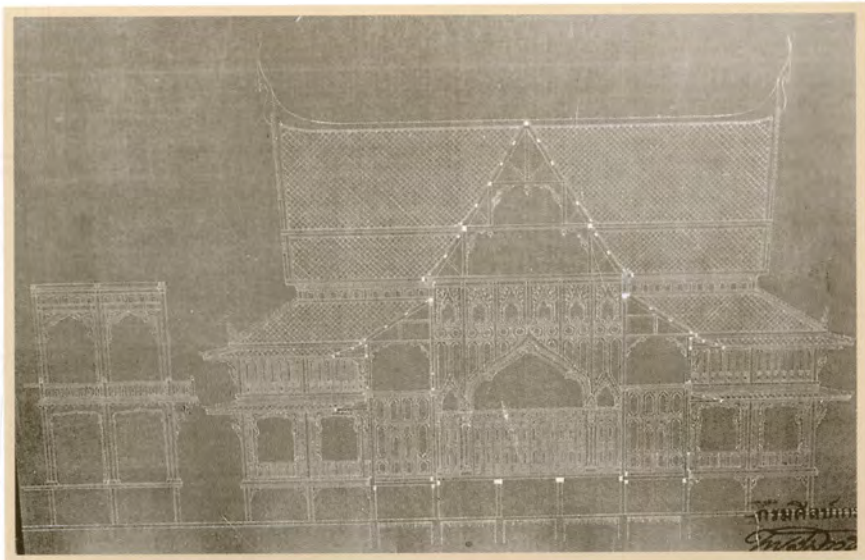
หีบศิลาพระฤกษ์ที่ทรงบรรจุสิ่งของลงไว้ นั้น เมื่อเสร็จการก่อแล้ว ได้ย้ายมาฝังไว้ ณ จุดใจกลางของพื้นที่โรงเรียน คือใต้หอประชุมบริเวณที่เคยประดิษฐานรูปปั้นหล่อพระมนูแดลงสาร

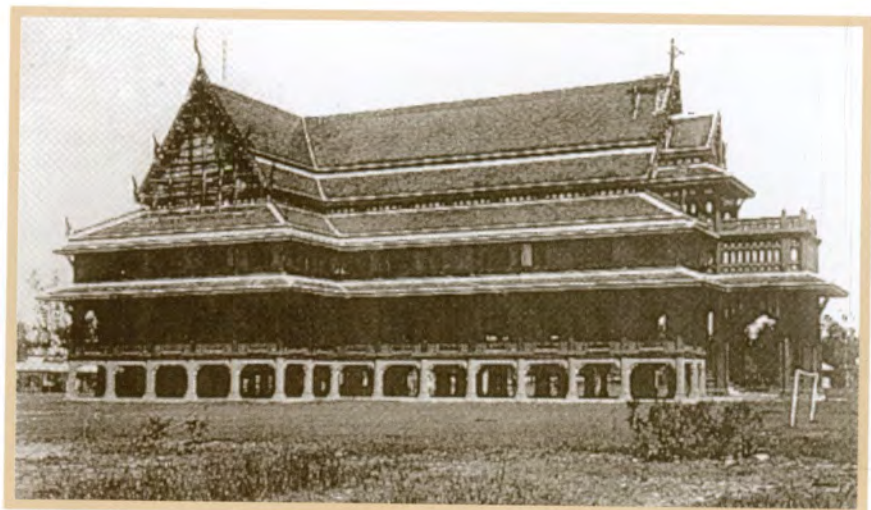

แบบทอสวด

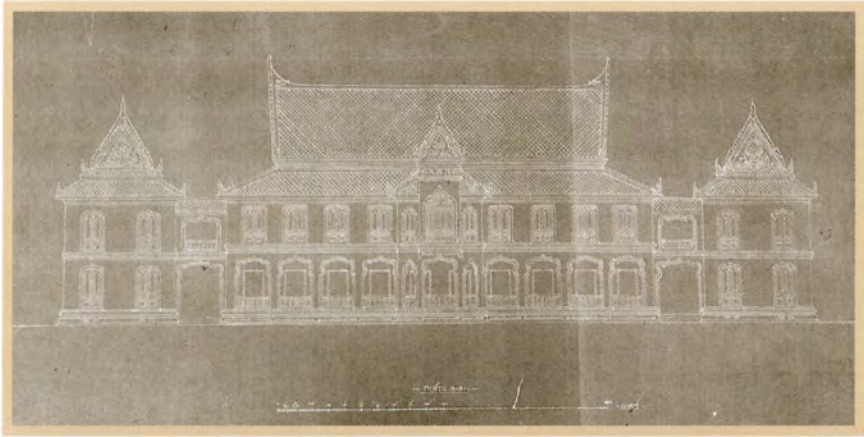
แบบทอสวดรูปตัด

หอสวดขณะก่อสร้างยังไม่เสร็จสมบูรณ์

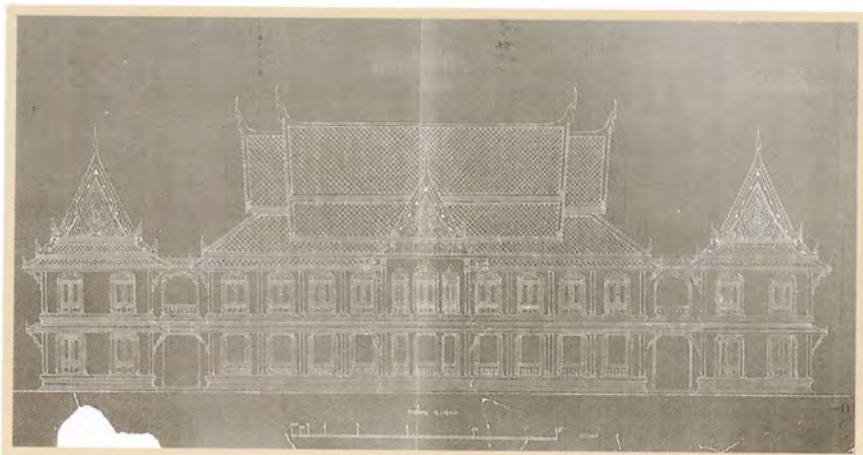
หอสวดเมื่อสร้างเสร็จ

โรงเรียนหลังที่ ๑

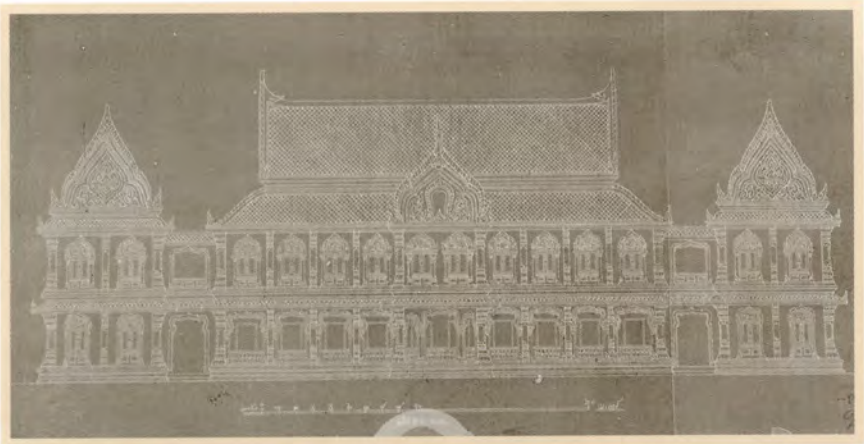
คณะผู้บังคับการ

โรงเรียนหลังที่ ๒

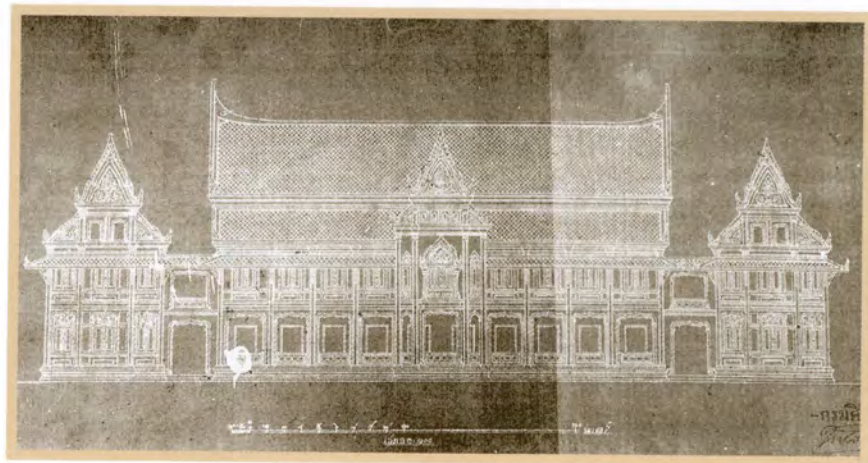
คณะดุสิต

โรงเรียนหลังที่ ๓

คณะจิตรลดา

โรงเรียนหลังที่ ๔

คณะพญาไท

อาคารที่ทรงพระกรุณาให้สร้างเป็นอาคารถาวรนี้ ในวงการสถาปัตยกรรม เรียกว่า “สถาปัตยกรรมยุคกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” คือมีลักษณะเฉพาะที่คิดขึ้นในรัชสมัยนั้น โดยผสมผสานอาคารแบบตะวันตกเข้ากับลักษณะเอกลักษณ์ของไทย เช่นยังคงมีเครื่องบน (หลังคา) เป็นหน้าจั่วสายไทย มีช่อฟ้า ใบระกา ทางหงส์

อาคารถาวร ๕ หลังที่สร้างขึ้นในเวลาเดียวกัน ประกอบด้วยหอประชุมหรือหอสมุด ตึกที่พักที่เรียน ๔ มุมโรงเรียน พร้อมเรือนครัว แต่ละหลังสิ้นค่าก่อสร้างดังนี้

หอสมุดหรือหอประชุม	สิ้นเงินประมาณ	๒๐๐,๐๐๐	บาท
หลังที่ ๑ (คณะผู้บังคับการ)	สิ้นเงินประมาณ	๑๒๐,๐๐๐	บาท
หลังที่ ๒ (คณะดุสิต)	สิ้นเงินประมาณ	๑๓๐,๐๐๐	บาท
หลังที่ ๓ (คณะจิตรลดา)	สิ้นเงินประมาณ	๑๔๕,๐๐๐	บาท
หลังที่ ๔ (คณะพญาไท)	สิ้นเงินประมาณ	๑๒๕,๐๐๐	บาท
ครัว ๔ หลัง	สิ้นเงินประมาณ	๓๖,๐๐๐	บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		<u>๗๕๖,๐๐๐</u>	บาท

เมื่อสร้างใกล้สำเร็จแล้ว ปรากฏว่ากระเบื้องสีสำหรับมุงหลังคาที่สั่งจากเมืองจีนยังไม่ครบ หากรอดต่อไปก็จะไม่ทันการฉลอง เจ้าพระยาธรรมานุภพนารถ (ม.ร.ว.ปุ้ม มาลากุล) เสนาบดีกระทรวงวัง ผู้ควบคุมการก่อสร้างจึงได้นำความกราบบังคมทูล ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตทำกระเบื้องซีเมนต์ลงสีมุงแทนเสียก่อน (เมื่อกระเบื้องมุงหลังคามายังไม่มาถึงแล้วจึงได้รีบเปลี่ยนแทน) โดยเพิ่มเงินอีก ๒๕,๐๐๐ บาท

จอมอมรตรุณารักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช) ได้กล่าวถึงลักษณะของอาคารโรงเรียนมหาดเล็กหลวงไว้ในหนังสือ “การศึกษาของชาติ” ตอน ๑ ว่า

การที่ทรงมีพระราชประสงค์ที่ตั้งโรงเรียนขึ้นแทนการสร้างวัดประจำรัชกาลนี้ได้ทำให้ลักษณะสภาพของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงมีส่วนคล้ายวัด กล่าวคือลักษณะของหอประชุมโรงเรียนที่ตั้งอยู่กึ่งกลางบริเวณโรงเรียนนี้ เปรียบเสมือนเป็นศาลาการเปรียญของวัด ซึ่งทำไว้ให้มีได้ถุนโปร่งดังเช่น ศาลาวัดทั่วๆ ไป ส่วนอาคารเรียนที่สร้างภายหลังตึกอื่นๆ มีลักษณะคล้าย เป็นโบสถ์ของวัด และอาคารที่มุมโรงเรียนทั้ง ๔ แห่ง เสมือนเป็นกุฏิของพระสงฆ์ ส่วนที่เป็นที่อยู่ของอาจารย์ก็เหมือนเป็นกุฏิของพระครูผู้ควบคุมคณะสงฆ์นั่นเอง

หนึ่งในปีนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อตำแหน่งปกครองสูงสุดของโรงเรียนจาก “อาจารย์ใหญ่” หรือ “อาจารย์ใหญ่บังคับการ” เป็น “ผู้บังคับการ” เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการท่านแรกคือ พระยาบริหารราชมานพ (สอน ศรีเกต) ขณะยังเป็น พระอภิรักษ์ราชฤทธิ์

พ.ศ. ๒๔๕๙

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับจากการประพาสประเทศสิงคโปร์ เมื่อ ร.ศ. ๑๑๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนราชวิทยาลัยให้เป็นโรงเรียนประจำแบบ Public School ของอังกฤษ ตามอย่างโรงเรียน Raffles Institution เพื่อให้เป็นที่ศึกษาตามแบบประเทศตะวันตก และฝึกหัดนักเรียนให้มีความรู้พอที่จะไปเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยในยุโรป โดยให้สังกัดกระทรวงธรรมการ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้ย้ายมาอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้เป็นโรงเรียนสำหรับเตรียมนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนกฎหมาย ย้ายที่ตั้งมาอยู่ ณ ตำบลบางขวาง ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ แต่เมื่อเปิดโรงเรียนแล้วปรากฏว่า นักเรียนที่จบ

จากโรงเรียนราชวิทยาลัยเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนกฎหมายบ้าง เข้ารับราชการในกระทรวงทบวงกรมไปเลยก็มี และการเข้าโรงเรียนกฎหมายนั้น ไม่จำเป็นต้องจบจากโรงเรียนราชวิทยาลัยเท่านั้น กระทรวงยุติธรรมจึงมีความเห็นที่จะยุบโรงเรียนนี้เสีย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริว่า ระเบียบการของโรงเรียนราชวิทยาลัย และโรงเรียนมหาดเล็กหลวงตรงกันอยู่มากสมควรที่จะให้โรงเรียนทั้งสองแข่งขันกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านเหมือนโรงเรียน "อีตัน" กับ "แฮร์โรว์" ของประเทศอังกฤษ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งตำแหน่ง "ผู้บัญชาการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์" ขึ้นมีอำนาจหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาโรงเรียนทั้งสอง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาบริหารราชมานพ ผู้บังคับการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นผู้บัญชาการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ และให้โอนโรงเรียนราชวิทยาลัยจากกระทรวงยุติธรรม มาขึ้นกับสภากรรณการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ และโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนราชวิทยาลัยแต่งกายตามข้อบังคับเครื่องแต่งกายนักเรียนมหาดเล็กหลวง

โรงเรียนทั้งสองได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้เป็นโรงเรียนที่ต้องแข่งขันกัน โดยเฉพาะการกีฬา ซึ่งโรงเรียนทั้งสองได้มีการจัดแข่งขันกันเป็นประจำ และจัดแข่งขันฟุตบอลถวายหน้าพระที่นั่งเป็นประจำทุกปี ในการรื่นเริงประจำปีของโรงเรียน

จอมอมรตรุณารักษ์ ได้เล่าไว้ในหนังสือ "การศึกษาของชาติ" ว่า

"มีสภาพเหมือนโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพราะทั้ง ๒ โรงเรียนได้มีการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอย่างฉันทมิตรอยู่เสมอ .... เวลาที่นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงไปเล่นฟุตบอลที่โรงเรียนราชวิทยาลัยครั้งไร เมื่อฟุตบอลเลิกแล้วนักเรียนราชวิทยาลัยจะต้องเดินมาส่งนักเรียนมหาดเล็กหลวงที่หน้าด้วยไมตรีจิตและออกเสียงไชโยให้ร้อง เวลาเรือออกจากท่าอยู่เสมอ...."

เมื่อกิจการของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงดำเนินมาเป็นเวลา ๖ ปี เป็นที่สมพระราชหฤทัยขององค์พระผู้พระราชทานกำเนิดแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายพลโท หม่อมเจ้าบรมเดช^{๑๓} อุปราชมณฑลพายัพ พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ กรรมการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง หัวหมื่น พระยาบริหารราชมานพ ผู้บังคับการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และรองหัวหมื่น พระราชดรุณรักษ์ อาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง ขึ้นไปมณฑลพายัพ ตรวจสอบและเลือกหาสถานที่สำหรับจัดตั้งโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้นอีกแห่ง เป็นการขยายการศึกษาตามแบบอย่างโรงเรียนมหาดเล็กหลวงที่ทรงสถาปนาขึ้น ด้วยทรงเล็งเห็นว่า การศึกษาในมณฑลพายัพยังไม่เจริญ และไม่มีโรงเรียนระดับสูง เว้นแต่โรงเรียนฝรั่ง ซึ่งเป็นที่นิยมของเจ้านายฝ่ายเหนือ ข้าราชการ ตลอดจนพ่อค้า คหบดี ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเอาใจออกห่างต่อรัฐบาลได้

โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ถนนห้วยแก้วทางด้านเหนือติดกับดอยสุเทพ (ปัจจุบันเป็นสวนสัตว์เชียงใหม่) ในขั้นต้นได้ก่อสร้างโรงเรียนชั่วคราวเป็นการทดลองก่อน เปิดทำการสอนเป็นวันแรก เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม

โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ เมื่อเริ่มสร้าง ตั้งอยู่ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยแก้วในปัจจุบัน

โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ เมื่อเริ่มสร้าง

โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ ภาพนี้มองเห็นสนามฟุตบอล

ครูและนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ นั่งพื้นแถวหน้าคนที่ ๒ จากซ้าย คือ ด.ช. ตู๊ (จอมพล ประภาส จารุเสถียร) คุณครู ๒ ท่านสวมเสื้อครุย คนซ้ายคือหลวงสมภารสารการ (แรม ปุณฺณโชติ) และพระวิเศษศุภวัตร (เทศสุนทร กาญจนคัมภ์) สุภาพสตรีนั่งถัดไปคือ คุณหญิงเขย นั่งเก้าอี้ขวาสุดคือ นายทิม โชตนา

พ.ศ. ๒๔๕๙ มีนักเรียนสมัครเข้าเรียน ๓๗ คน ตั้งเป็นคณะได้สองคณะ ทรงรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ขึ้นกับ สภากรรมการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และผู้บัญชาการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพลโท เจ้าแก้วนารัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่และพระราชชายา เจ้าดารารัศมี เป็นกรรมการพิเศษ และอุปราชมณฑลพายัพ เป็นกรรมการตรวจการพิเศษ ทรงแต่งตั้ง พระราชดรุณรักษ์ (เสรีญ บันยารชุน) อาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง เป็นผู้บังคับการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ และเลือกข้าราชการจากกรมศึกษาธิการ กับกรมมหาดเล็กไปรับราชการ โรงเรียนดำรงอยู่ได้ ๑๐ ปีจึงยุบเลิกไปในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ ที่มีชื่อเสียงได้แก่ จอมพลประภาส จารุเสถียร อดีตรองนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๔๖๐

ในการก่อสร้างอาคารถาวรโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๘ นั้น ได้สำเร็จลงทันงานเฉลิมฉลอง “๓ รอบมโหรีนักษัตร” ซึ่งเป็นงานที่จัดขึ้นฉลองในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษา ๓๖ พรรษา ในวันที่ ๑ มกราคม เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นของขวัญแด่พระขวัญ ในฐานะองค์ผู้พระราชทานกำเนิดและองค์ผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณทางการศึกษาของชาติ หลังจากเสร็จการพระราชพิธีฉลองพระชนมพรรษาแล้ว วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเหยียบอาคารที่สร้างใหม่เป็นครั้งแรก

ในมหาวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษาครบ ๓ รอบ บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการทั้งใหญ่น้อย ได้รวมกันเรียไรเงินทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อสมทบสร้างโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ได้เงินทั้งสิ้น ๕๒,๗๐๗ บาท ทำให้สามารถแบ่งเบาพระราชทรัพย์ที่จะต้องพระราชทานเพื่อสร้างอาคารถาวรแก่โรงเรียนได้ส่วนหนึ่ง และทั้งนี้ก็เป็นการอุดหนุนการศึกษาของชาติ อันได้แก่บุตรหลานข้าราชการที่ทรงพระกรุณาให้เข้าเรียนที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงนั่นเอง

ในปีที่ทรงพระกรุณาให้ยกเลิกตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ตามประกาศกรมมหาดเล็ก วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ว่า

“สภากรรมการของโรงเรียน ก็เป็นสภาจางวางกรมมหาดเล็กซึ่งบังคับบัญชาสรรพกิจการ ในกรมมหาดเล็กอยู่ทุกๆ แผนกแล้ว ทั้งโรงเรียนเหล่านี้ก็อยู่ในบังคับบัญชาของสภาจางวางกรมมหาดเล็กเช่นเดียวกัน ไม่สมควรจะมีตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์รวมอยู่ในโรงเรียนมหาดเล็กหลวงด้วยอีกแผนกหนึ่ง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

พ.ศ. ๒๔๖๑

การเล่าเรียนเมื่อแรกเปิดโรงเรียนนั้นแบ่งชั้นเรียนออกเป็น ๔ ระดับ คือชั้นมูล ๓ ระดับ ชั้นประถม ๓ ระดับ ชั้นมัธยม ๓ ระดับ เกณฑ์อายุที่เหมาะสมแก่การเรียนคือ ๖ ขวบ จนจบชั้นสูงสุดคือชั้นประโยคมัธยมพิเศษ อายุประมาณ ๑๔ ปี สำหรับนักเรียนหลวงนั้น สุดแต่จะทรงพระกรุณาโดยอาจโปรดให้ออกรับราชการก่อนจบการศึกษาชั้นสูงสุด เช่น บรรดามหาดเล็กรับใช้ชุดแรก หรือ ม.ล. อูรา คณเจร ซึ่งเป็นนักเรียนชุดแรก เรียนอยู่ ๒ เดือน ก็ทรงพระกรุณาให้เข้ารับราชการในกรมพระอัสสราฯ ถือกันว่าท่านเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นคนแรก ท่านรับราชการต่อมาจนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยานเรนทรราชา

สำหรับนักเรียนสมัครนั้น ก็เป็นเหมือนนักเรียนทั่วไป เมื่อเรียนจนจบการศึกษาชั้นสูงสุดแล้ว ก็สามารถศึกษาต่อ หรือประกอบการทำงานได้ตามประสงค์

ปี พ.ศ. ๒๔๖๑ กระทรวงธรรมการได้ขยายชั้นการเรียนให้สูงขึ้น คือกำหนดชั้นประโยคมัธยมสูงสุดเป็น มัธยม ๔ โรงเรียนมหาดเล็กหลวงก็ได้ขยายชั้นการศึกษาตามกระทรวง ในการสอบไล่ของนักเรียนชั้นมัธยม ๔ ครั้งแรก นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงสามารถสอบผ่านได้ ๑๕ คน ซึ่งนับว่าเป็นนักเรียนมัธยม ๔ รุ่นแรกของประเทศไทย ได้แก่

นายเนื่อง สาดริก (พระมหาเทพกษัตรสมุห)	เลขประจำตัว ๑๒๗
นายอิน บุนนาค (เจ้าหมื่นสรรพพิทักษ์)	เลขประจำตัว ๙๖
นายสุวรรณ ณ นคร (หลวงสุรินทรเสวี)	เลขประจำตัว ๒๒๘
นายอินทวงศ์ ณ ถลาง	เลขประจำตัว ๒๖๙
นายเดียร์ อนุคฤหานนท์	เลขประจำตัว ๒๓๔

นายสวัสดิ์ กลันทานนท์	เลขประจำตัว ๒๔๖
นายต่วน ประดิภาค	เลขประจำตัว ๒๑๕
นายชีก บุญนาค (หลวงวชิรเสวิน)	เลขประจำตัว ๑๘๔
นายบุญชู ดารานนท์	เลขประจำตัว ๒๑๔
นายกำธร เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เลขประจำตัว ๙๕
นายชุ่ม เตชะเสน (ขุนวรรณภพิทักษ์)	เลขประจำตัว ๒๗๐
นายทำนอง(วรนิติ) รัตน์ดิลก ณ ภูเก็ต (ขุนวรนิติพิลาศ)	เลขประจำตัว ๒๖๗
นายเฉลิม เสวตนันท์ (จมีนมานิตย์นเรศร์)	เลขประจำตัว ๑๕๙
นายทองแสง สุวรรณภารต (หลวงไพจิตรนันทการ)	เลขประจำตัว ๑๐
ม.จ. ไฉยมยากร วรวรรณ	เลขประจำตัว ๘๗

พ.ศ. ๒๔๖๒

เมื่อสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ บรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จสวรรคต ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระตำหนักพญาไท ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระพันปีหลวงบางส่วน ให้มาปลูกเป็นหอเรียน วิทยาศาสตร์ อุทิศพระราชกุศลถวายสมเด็จพระราชชนนี ตั้งอยู่บริเวณสนาม ระหว่างหอประชุมกับคณะจิตรลดา ต่อมาโรงเรียนได้ใช้หอเรียนวิทยาศาสตร์ เป็นเรือนพยาบาล และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ย้ายไป ปลูกเป็นกุฏิสงฆ์ที่วัดราชาธิวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระตำหนักของพระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าอัจฉราพรรณี พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าศศิพงษ์ประไพ พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าเหมวดี เรือนเจ้าจอมมารดาโหมด ในรัชกาลที่ ๕ ห้องแถวที่พักโขนและห้องเครื่องต้น มาปลูกสร้างเป็นที่อยู่และครัวสำหรับ

พระตำหนักพญาไท ในส่วนที่พระราชทานให้กับโรงเรียน

ครูอาจารย์ ในบริเวณที่เป็นฝั่งเด็กเล็กในปัจจุบัน พระตำหนักและเรือนเหล่านี้ต่อมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของคณะสราญรมย์ในระยะแรก นอกจากนี้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุฑาธุชธราดัย พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าศศิวิมลประไพ พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าวราลักษณาวดี ได้น้อมเกล้าฯ ถวายพระตำหนัก และศาลาทำน้ำของพระองค์ในพระราชวังดุสิต เพื่อพระราชทานให้ปลูกไว้ที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เพื่อเป็นประโยชน์แก่กุลบุตรที่จะได้เล่าเรียนวิชาต่อไป

สิ่งปลูกสร้างอีกแห่งหนึ่งที่มีในขณะนั้นได้แก่ “กุฏิสมมต” ที่พระทนายของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ ทูลเกล้าฯ ถวายเงินเป็นเงิน ๑,๔๔๔ บาท ๔๐ สตางค์โดยเสด็จพระราชกุศล สำหรับสร้างถาวรวัตถุในโรงเรียนมหาดเล็กหลวง โรงเรียนได้จัดสร้างอาคารไม้ขึ้น ใช้เป็นกองบังคับการของโรงเรียน (อยู่บริเวณสระว่ายน้ำในปัจจุบัน)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระสมมตอมรพันธุ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าจุฑาธารัตน์

พระเจ้าพี่นางเธอ พระองค์เจ้าเหมวดี

เจ้าจอมมารดาโหมด ในรัชกาลที่ ๕

พ.ศ. ๒๔๖๔

พระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ ตั้งแต่ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และทรงเพียรพยายามมาตลอดรัชกาลก็คือการให้การศึกษแก่ราษฎรเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชาติ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้น นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การศึกษาไทยที่ได้มีกฎหมายค้ำประกันความมั่นคงในการจัดการศึกษาในระดับนี้ มีสาระสำคัญคือบังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีบริบูรณ์เรียนหนังสือในโรงเรียนจนกระทั่งอายุ ๑๔ ปีบริบูรณ์

พ.ศ. ๒๔๖๘

พระราชดำริสุดท้ายอันเนื่องด้วยโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยุบโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เชียงใหม่ เพราะเหตุว่าโรงเรียนได้รับอุปสรรคต่างๆ เสมอ อีกทั้งการคมนาคมระหว่างมณฑลพายัพกับกรุงเทพฯ ก็สะดวกดีแล้ว และเพื่อประหยัดพระราชทรัพย์ แต่ก็ยังมีได้ดำเนินการอันใด

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต นักเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีโอกาสส่งเสด็จในกระบวนแห่พระบรมศพเป็นครั้งสุดท้าย ตามพระราชประสงค์ที่ปรากฏในพระราชพินัยกรรม ดังนี้

"ข้อ ๑๒ ในกระบวนแห่นี้ นอกจากทหาร ขอให้จัดมีเสื่อป่า และลูกเสื่อเข้ามาสมทบกระบวนด้วย และขอให้ให้นักเรียนโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ได้เข้ากระบวนด้วย"

ตลอดระยะเวลา ๑๕ ปี โรงเรียนมหาดเล็กหลวงได้ผลิตบุคลากรที่เป็นประโยชน์แก่ชาติ สมดังพระราชปณิธานขององค์พระผู้พระราชทานกำเนิดมากมายหลายท่าน รวมแล้วมีนักเรียนมหาดเล็กหลวงทั้งสิ้น ๕๕๒ คน นักเรียนเลขประจำตัวสุดท้ายได้แก่ นายชินพร สิงหเสนี

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ และทรงรับเป็นองค์บรมราชูปถัมภ์โรงเรียนมหาดเล็กหลวง แต่ด้วยภายหลังภาวะสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ส่งผลกระทบให้ภาวะเศรษฐกิจของไทยฝืดเคือง รัฐบาลจึงต้องพยายามลดงบประมาณประเภทรายจ่ายลง รวมทั้งพระราชทรัพย์รายปีที่ถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ถูกตัดทอนลงด้วย

สำหรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินกิจการโรงเรียนด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นส่วนใหญ่ เมื่อต้องตัดทอนรายจ่ายของส่วนพระองค์และของรัฐบาล จึงได้มีการพิจารณาถึงการดำเนินการของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงด้วย

ในขั้นต้น มีพระบรมราชโองการให้โอนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และโรงเรียนราชวิทยาลัย ไปสังกัดอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ กับโรงเรียนพรานหลวง มีพระราชกระแสดังนี้

“โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเชียงใหม่ นั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงพระราชดำริไว้แล้วว่า ควรเลิก เพราะฉะนั้นเห็นว่า ควรเลิกเสีย ส่วนโรงเรียนพรานหลวงนั้น จะโอนไปให้กระทรวงศึกษาธิการก็จะต้องเปลืองเงินมากนัก ในเวลาขาดแคลน ควรเลิกเสียเหมือนกัน”

เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเงิน เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ และกรรมการจัดการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ได้กราบบังคมทูลให้รวมโรงเรียนทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยให้รัฐบาลอุดหนุน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำริโครงการสำหรับที่จะจัดการให้โอนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และราชวิทยาลัยมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์เชิดชูพระเกียรติยศพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยให้มีทุนของโรงเรียนเอง และมีกรรมการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

หัวหมื่น พระยาบรมบาทบารุง (พิณ ศรีวรรณะ) ผู้บังคับการโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ได้ทำโครงการจัดการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงและโรงเรียนราชวิทยาลัยเสนอ สังกะเชดดังนี้

อาศัยเหตุที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ โดยพระราชประสงค์ให้เป็นเสมือนพระอารามประจำรัชกาลตามโบราณ

หัวหมื่น พระยาบรมมหาบทปารู
(พิน ศรีวรรณะ)

ขัตติยราชประเพณี ปัญหาข้อสำคัญคือเงินที่จะใช้จ่าย เพราะเงินที่ใช้อยู่คือผลประโยชน์จากสมบัติของโรงเรียนพระคลังข้างที่ได้ส่งบัญชีมาว่าเบิกได้ปีหนึ่งประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท (แต่ตรวจบัญชีออกมาแล้ว จะได้เงินจากผลประโยชน์โรงเรียนเพียง ๒๑,๘๗๔ บาท ๕๓ สตางค์) ซึ่งยังคงขาดอีกถึงปีละ ๑๐๖,๐๐๐ บาท หนทางที่กระทำได้คือการนำเงินส่วนที่รัฐบาลบำรุงโรงเรียนราชวิทยาลัย ปีละ ๕๐,๐๐๐ บาทมาเป็นค่าใช้จ่าย โดยให้รวมโรงเรียนทั้งสองเข้าด้วยกัน และยกมาทำการที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

หลักสูตรการเรียน ควรจัดให้เป็นโรงเรียนมัธยมอุปสามัญศึกษา ซึ่งทำการสอนได้อย่างบริบูรณ์ และเหมาะแก่ความต้องการของมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนอุดมศึกษาอื่นๆ ต่อไป มีสองแผนกคือ วิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ ในชั้นมัธยมปีที่ ๗ - ๘ สำหรับชั้นประถมถึงมัธยมปีที่ ๖ เรียนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับการเรียนมี ๑๑ ชั้น คือประถม ๓ ชั้นมัธยม ๘ ชั้น สำหรับครูนั้น บางส่วนต้องดัดออกับพระราชทานบ้านนาฏการปกครองแบ่งเป็นคณะ ๔ คณะ (เด็กเล็กหนึ่งคณะ คือคณะของผู้บังคับการ)

แต่ละคณะมีเจ้าคณะ และมีอนุสาสก์ (Tutor) เป็นชาวต่างชาติ ค่าเล่าเรียน
ชั้นประถม ถึงชั้นมัธยมปีที่ ๒ เดือนละ ๒๐ บาท มัธยมปีที่ ๓ ถึง ๖ เดือนละ
๒๕ บาท มัธยม ๗ ถึง ๘ เดือนละ ๓๐ บาท โดยมีค่าใช้จ่ายอื่นด้วย

ฐานะของโรงเรียน นับเป็นโรงเรียนมัธยมสูง ดำเนินการศึกษา และการ
เงินตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เพราะเหตุที่เป็นโรงเรียนของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ควรให้คงมีกรรมการไว้เป็นที่ปรึกษา

เมื่อครั้งจะย้ายมา ตัวโรงเรียนนั้นยังไม่สมบูรณ์ดีโดยยังขาดสถานที่เรียน
ถาวร และโรงเลี้ยงอาหารคณะละหลัง รวมทั้ง รั้วโรงเรียน ถนน และสะพาน

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสเรื่องการจัด
การโรงเรียนในเบื้องต้น ตามโครงการจัดการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงและ
โรงเรียนราชวิทยาลัย ดังนี้

"เรื่องการรวมโรงเรียนราชวิทยาลัยและมหาดเล็กหลวงนั้น เห็นด้วย
โครงการที่คิดนั้นก็เห็นด้วย

วิธีการเงินสำหรับโรงเรียนมหาดเล็กหลวงร่วมกับราชวิทยาลัยนั้นเห็น
ด้วย ส่วนเรื่องที่จะขอเงินอุดหนุนในการก่อสร้างนั้น ให้กรรมการจัดการพระ
ราชทรัพย์ (ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว - ผู้รวบรวม) ว่ามี
เงินให้ยืมอย่างที่ว่านั้นหรือไม่

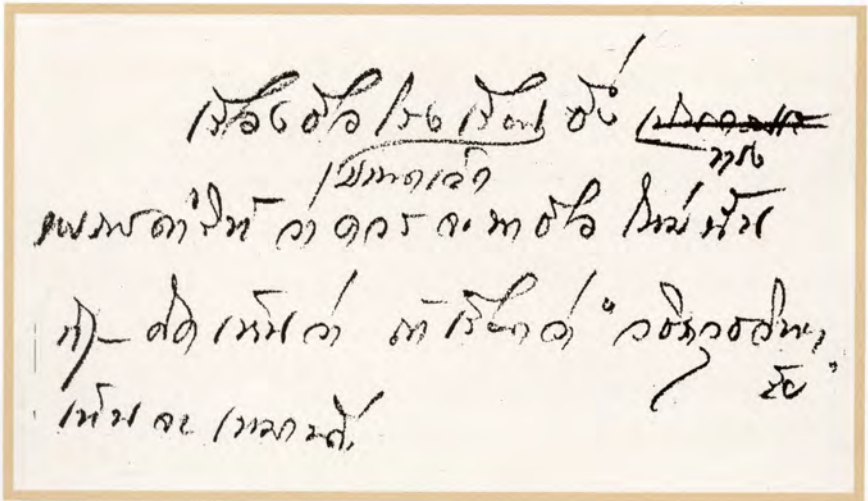
ข้าราชการในโรงเรียนเหล่านี้ควรได้รับเบี้ยบำนาญเหมือนข้าราชการที่
มีงบประมาณเงินเดือน เห็นว่าควรให้เป็นเช่นนั้น

ชื่อของโรงเรียนมหาดเล็กน่าจะเปลี่ยนเสียเล็กน้อย มิฉะนั้นจะเข้าใจ
กันไปว่า นักเรียนเมื่อออกจากโรงเรียนแล้วจะต้องเป็นหรือมีสิทธิที่จะขอเป็น
มหาดเล็กหลวง ควรเรียกว่าโรงเรียนมหาดเล็กพระราม ๖ หรืออะไรอย่างนั้น
ให้ส่งเรื่องถวายอภิรัฐมนตรีทรงทราบไว้ด้วย"

เมื่อได้ถวายขอความเห็นแก่อภิรัฐมนตรีแล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ ได้ทรงมีความเห็นประทานมา ที่สำคัญประการหนึ่งคือเรื่องชื่อของโรงเรียน ทรงคิดเห็นว่า ควรจะเรียกว่า “วชิราวุธวิทยาลัย”

พ.ศ. ๒๔๖๙

เมื่อสภากรรมการโรงเรียนได้ข้อสรุปแล้ว วันที่ ๑๖ เมษายน จึงทรงประกาศพระบรมราชโองการ วางรูปการและพระราชทานนามโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ดังนี้

ประกาศ
วางรูปการและพระราชทานนาม
โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภยชาติเจ้าอยู่หัว คำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าฯ ๒ ได้ทรงสถาปนาขึ้น เพื่อให้เป็นอนุสาวรีย์ ทูลพระอารามหลวงประจำรัชกาลของพระองค์ โดยพระราชประสงค์ให้เป็นศึกษาสถานชั้นต้นของกุลบุตร และดำรงชีวิตมีมั่นคงสืบไปภายหน้า จึงได้ทรงวางรูปการอันเป็นหลักสำคัญไว้แล้ว ๒ ประการ คือ ได้พระราชทานทุนทรัพย์ไว้เป็นกำลัง เพื่อให้โรงเรียนมีผลประโยชน์เลี้ยงตัวเองได้ในภายหน้า ประการ ๑ ได้ทรงตั้งหลักวิธีจัดการปกครองด้วยสภากรรมการไว้สำหรับดูแลจัดการให้แบบเป็นทางการที่ควร ประการ ๑

มีคำที่ทรงพระราชดำริที่ว่า เป็นการสมควรที่จะส่งเสริมฐานะของโรงเรียนให้สถาพรพัฒนาการยิ่งขึ้น เพื่อเป็นที่เชิดชูพระเกียรติยศแห่งสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศสละสิทธิของโรงเรียนตั้งต่อไปนี้ คือ

๑. ให้โรงเรียนอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์
๒. ให้ขึ้นแก่สภากรรมการจัดการ

ส่วนนามของโรงเรียนนั้น ทรงพระราชดำริว่า มีคำที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนนี้กับโรงเรียนราชวิทยาลัยรวมเป็นโรงเรียน

เรียนเกี่ยวกันแล้ว สมควรจะมีนามอักษรไว้ซึ่งความเป็ยอนุสาวรีย์ของ
สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช และโรงเรียนราชวิทยาลัยด้วย จึงทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนว่า โรงเรียนวชิราวุธวิทยา
ลัย

ประกาศมาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๕ เป็ยปีที่ ๒
ในรัชกาลปัจจุบัน.

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ย้ายนักเรียนจากโรงเรียนราชวิทยาลัยมารวม
กับนักเรียนมหาดเล็กหลวง นักเรียนชุดแรกที่เข้าเรียนมีจำนวน ๑๐๒ คน รับ
เข้าโรงเรียนวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ลำดับ ๒๐ ท่านแรก ดังต่อไปนี้

เลขประจำตัว ๑	ม.จ. รัชนี้พัฒน์ รัชนี้
เลขประจำตัว ๒	ม.จ. จันทรพัฒน์ รัชนี้
เลขประจำตัว ๓	ม.จ. ชุมปกบุตร ชุมพล
เลขประจำตัว ๔	ม.จ. รุจยากร อากาศ
เลขประจำตัว ๕	ม.ร.ว. สง่า สุประดิษฐ์
เลขประจำตัว ๖	ม.ร.ว. เทวไทย เทวกุล
เลขประจำตัว ๗	ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล
เลขประจำตัว ๘	ม.ร.ว. จุลทิศ เทวกุล
เลขประจำตัว ๙	ม.ร.ว. เลอชัย ชัยางกูร
เลขประจำตัว ๑๐	ม.ร.ว. พงศ์อมร กฤดากร
เลขประจำตัว ๑๑	ม.ร.ว. อนุพร กฤดากร

เลขประจำตัว ๑๒	ม.ร.ว. สอ้าน (ชยานันท์) ลดาวัลย์
เลขประจำตัว ๑๓	ม.ร.ว. นิภัทร ลดาวัลย์
เลขประจำตัว ๑๔	ม.ร.ว. บรรพตทอง ทองใหญ่
เลขประจำตัว ๑๕	ม.ล. ฉายชื่น กำภู
เลขประจำตัว ๑๖	ม.ล. ฉายชื่น กำภู
เลขประจำตัว ๑๗	ม.ล. เจตน์ สุทัศน์
เลขประจำตัว ๑๘	นายมนตรีวิวัฒน์ เทพหัสติน ณ อยุธยา
เลขประจำตัว ๑๙	นายชุต จุลละรัตน์
เลขประจำตัว ๒๐	นายประสพ ไตกะหุด

นักเรียนชั้นสูงสุดคือ ชั้นมัธยมปีที่ ๗ และเป็นหัวหน้านักเรียนด้วย ได้แก่

ม.ร.ว. เทวไทย เทวกุล

นายเทวมิตร กุญชร ณ อยุธยา

นายถนิม ศิลปิกุล

นายวิเชียร ศรีนทุ

นายมาโนช อิศรางกูร ณ อยุธยา

บัญชีนักเรียน

พระยาปริชานุสาสน์

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๙ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาปริชานุสาสน์ ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ วิทยาลัยราชวิทยาลัยแทนพระยาบรมบาทบำรุง

พ.ศ. ๒๔๗๐

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคำนึงถึงพระราชคุณูปการอันอเนกอนันต์แห่งสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช ซึ่งทรงพระปรีชาสามารถในเชิงประพันธ์วรรณคดีเป็นอย่างยิ่ง สมควรที่จะให้มีอนุสาวรีย์เชิดชูพระเกียรติในทางนี้ในสถานที่ ซึ่งพระองค์ได้ทรงเป็นผู้พระราชทานกำเนิดสืบไป จึงทรงพระราชศรัทธาบริจาคพระราชทรัพย์ ๘๐๐ บาท พระราชทานให้เป็นทุนสำหรับใช้จ่ายเป็นรางวัลแก่นักเรียนที่ได้แสดงความสามารถเรียนรู้ในหนังสือพระราชนิพนธ์ปีละครั้ง ประกาศเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยให้เชิญผู้สามารถเป็นกรรมการตัดสิน หนังสือที่จะสอบให้เปลี่ยนทุกปี และประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน การเลือกหนังสือให้ถือเกณฑ์ เป็นพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖ เป็นหนังสือที่กรรมการเห็นว่าเป็นเยี่ยงอย่างแห่งวรรณคดีได้ คือเนื้อความดี โวหารดี เป็นคติในทางที่จะเพาะจรรยา ผู้สอบได้ที่ ๑ จะได้รับพระราชทานรางวัลเป็นหนังสือราคารวมประมาณ ๕๐ บาท

การสอบไล่กำหนดในปลายเดือนตุลาคม เพื่อให้ทันรับรางวัลในงานที่ระลึกพระผู้ทรงสถาปนาโรงเรียน วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน

ในครั้งแรกได้ทรงพระกรุณา แต่งตั้งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นประธานอำนวยการ พระราชนิพนธ์กำหนดไว้ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๗๑ รามเกียรติ์รัชกาลที่ ๖ ชุดพิเภกณฤกษ์กับ ประชมนิทานรัชกาลที่ ๖ ฉบับพระโสภณอักษรกิจ ผู้ที่ได้รับพระราชทานรางวัลนี้เป็นคนแรก คือ นายประกอบ หุตะสิงห์

พ.ศ. ๒๔๗๒

กีฬารักบี้เริ่มเข้ามาสู่ประเทศสยามตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยผู้ที่ไปศึกษาต่างประเทศอังกฤษและได้เคยเล่นรักบี้มาก่อน เมื่อกลับมาแล้วก็ได้รวมตัวกันตั้งเป็นทีมเล่นรักบี้ เช่น ม.จ. คัสตาวัส จักรพันธ์ ม.จ. จันทรจิรายุ รัชนี้ เป็นต้น

กลางปี พ.ศ. ๒๔๗๒ พระสุทัศน์วงศ์พิสุทธี (ม.ล. กิ่ง สุทัศน์) ผู้ก่อตั้งและนักรักบี้ทีมกรมไปรษณีย์ หรือเรียกกันว่าทีมพระสุทัศน์ (ซึ่งต่อมาได้รวมกับทีมราชตฤณมัยสมาคม มีนักกีฬารักบี้ อาทิเช่น ม.จ. จันทรจิรายุ รัชนี้ นายโฉลก โกมารกุล ณ นคร นายยุกต์ อัศวรักษ์ นายเจือ จักษุรักษ์ นายฉลาด แสงชูโต ได้มาสอนวิธีการเล่นกีฬารักบี้ให้กับนักเรียนนวิชาวรุทธิวิทยาลัย โดยการสนับสนุนจาก ขุนขำนาถคุรุวิทย์ (ครูขำ) นักรักบี้รุ่นแรกๆ เช่น นายเต็ม วัชรเสถียร (Scrum Half) นายบุญโรจน์ ไกรฤกษ์ (Fly Half) เป็นต้น

เมื่อได้ฝึกสอนจนเป็นแล้วจึงนัดประกบกันกับทีมของพระสุทัศน์ฯ ในระยะแรกๆ ทีมนักเรียนเป็นฝ่ายแพ้ตลอด แต่อาศัยที่มีความว่องไว กำลังกายดีกว่า และได้เล่นเป็นประจำ เมื่อเข้าใจเกมมากพอ ก็กลายเป็นฝ่ายชนะเป็นส่วนใหญ่ การเล่นรักบี้ของนักเรียนนวิชาวรุทธิวิทยาลัยจึงได้เริ่มต้นขึ้นและเป็นกีฬาสำคัญของโรงเรียนเรื่อยมา

พ.ศ. ๒๔๗๓

บรรดานักเรียนเก่าโรงเรียนมหาดเล็กหลวงสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ จึงได้ร่วมกันตั้งคณะขึ้น ชื่อคณะ “ไทยเขษม” และจัดละครการกุศลเพื่อหาเงินสร้างถาวรวัตถุเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่องค์พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียน

พระยาปริชานูสาสน์ ผู้บังคับการได้เสนอให้นำนาฬิกาเรือนใหญ่ที่เคยอยู่ในหอประชุมโรงเรียนราชวิทยาลัย มาติดตั้งที่โรงเรียนเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่โรงเรียนราชวิทยาลัย และจะได้เป็นเครื่องบอกเวลาแก่นักเรียนและคนทั่วไปในละแวกนั้นด้วย จึงได้ติดต่อห้าง S.A.B. เอเยนต์นาฬิกาเรือนนั้น ให้ดัดแปลง

นาฬิกาซึ่งมีอยู่หน้าปัดเดียว ให้เป็นสี่หน้าปัดแต่ยังใช้เครื่องกลตัวเดิมเพียงตัวเดียว และได้ติดต่อกรมรถไฟ ขอให้หล่อระฆังใบใหญ่เพื่อใช้เป็นเครื่องบอกสัญญาณโรงเรียน โดยให้กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบหล่อระฆังและนาฬิกาให้ เมื่อสร้างเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมา ทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓

พ.ศ. ๒๔๗๕

อาคารเรียนเดิมของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นอาคารหลังคาจาก ๕ หลัง ที่สร้างเป็นการชั่วคราวตั้งแต่เริ่มย้ายมาอยู่ที่สวนกระจิง เมื่อใช้งานมาเป็นเวลานาน จึงทรุดโทรมไปตามกาลเวลา พระปรีชาญาณุสาสน์จึงได้เสนอรัฐบาลให้สร้างอาคารเรียนเป็นการถาวรขึ้น โดยใช้เงินสะสมของโรงเรียน และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล กรมศิลปากรจึงมอบหมายให้ พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช ร. สุขยางค์) และ หลวงวิศาลศิลปกรรม (เชื้อ บัณฑิตจินดา) สถาปนิกกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ออกแบบ โดยห้างหุ้นส่วนจำกัด สง่าพานิช ของ นายสง่า วรรณดิษฐ์ เป็นผู้ก่อสร้างอาคารพร้อมกับสร้างเขื่อนริมสระน้ำ ป้องกันการทรุดตัว ในราคา ๑๐๕,๙๐๐ บาท กำหนดสร้างในบริเวณที่กะไว้ว่าจะสร้างอาคารเรียนตั้งแต่ครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมแบบการก่อสร้างมี ๑๔ ห้อง แต่งบประมาณการสร้างไม่พอเพียงจึงลดลงเหลือ ๑๒ ห้อง ห้องเล็ก ๘ ห้อง กับห้องใหญ่ที่มีฉากกั้นกลางห้องอีก ๔ ห้อง

พระสาโรชประเสริฐ
(ตรี นาคะประทีป ปธ.๗)

หลวงวิศาลศิลปกรรม
(เชื้อ บัณฑิตจินดา)

นายสง่า วรรณดิษฐ์

ตึกวชิรมงกุฏ ด้านหน้า

เริ่มลงมือก่อสร้างเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๔ แล้วเสร็จวันที่ ๔ มกราคม ๒๔๗๕ ในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ นายสง่า วรณดิษฐ์ ได้กล่าวไว้ว่า ตึกหลังนี้เป็นผลงานเยี่ยมยอด ที่สร้างชื่อเสียงให้กับนายสง่าเป็นอย่างมาก จนได้รับมอบหมายงานชิ้นอื่นจากกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับชื่อตึกที่สร้างใหม่นั้น ทราบเพียงว่า พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป ปธ.๗) เป็นผู้ผูกถวายเพื่อพระราชทานว่า “วชิรมงกุฏ”

ตึกวชิรมงกุฏ ด้านหลัง

นอกจากตึกวิชรมงกุฏแล้ว ในปีนั้นได้มีการก่อสร้างตึกพยาบาลขึ้น เพื่อทดแทนพระตำหนักสมเด็จพระพันปีหลวง ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ย้ายไปปลูกเป็นกุฏิสงฆ์ที่วัดราชาธิวาสด้วย ผู้ออกแบบและก่อสร้างก็ได้ให้ผู้ที่ออกแบบและสร้างตึกวิชรมงกุฏเป็นผู้จัดการ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร เสด็จแทนพระองค์ ทรงเปิดเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๕

ตึกพยาบาล ซึ่งเปลี่ยนเป็นหอประวัติมหาวิทยาลัย
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจการปกครอง และอัญเชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปประทับที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน ในเวลาต่อมาพระบรมวงศานุวงศ์ได้ทรงลี้ภัยทางการเมืองเสด็จไปประทับยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในที่สุดทรงตัดสินใจพระทัยเสด็จฯ ไปทรงผ่ตัดพระเนตรที่ต่างประเทศ โดยมีสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ และข้าราชการบริพารบางคนตามเสด็จ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖ นักเรียนนวมิราวุธฯ ได้มีโอกาสแสดงความจงรักภักดี โดยตั้งแถวส่งเสด็จ บรรยากาศของการเสด็จฯ ในวันนั้น สำรวลทุกขณะนันทน์ นักเรียนเก่าที่อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นได้ บันทึกไว้ดังนี้

“...เวลานั้นที่นั่นไม่มีกองเกียรติยศ ไม่มีวงดุริยางค์ ไม่มีข้าราชการ ไม่มีใครเลย มีแต่ครู และนักเรียนโรงเรียนนวมิราวุธฯ เพียงร้อยกว่าคน ยืนเข้าแถวคอยส่งเสด็จอยู่อย่างเจียบขีริม แดดจ้าแต่กลับวังเวงและเจียบเหงา เราทำวันทยหัตถ์เมื่อรถยนต์พระที่นั่งผ่านแถวช้าๆ เพราะจวนจะหยุดอยู่แล้ว เพลงสรรเสริญพระบารมีซึ่งเคยดังในหัวอกดีนักกลายเป็นอดีตไป แถวเราใกล้พระองค์ท่านอย่างเคย สีพระพักตร์และแววพระเนตรบอกเรื่องราวได้หมด ช่างแตกต่างกับเวลาที่เสด็จฯ ไปโรงเรียนเสียจริงๆ สันหรณ์ว่าจะไม่ได้เฝ้าฯ ท่านอีก พวกเราโตๆ กันขึ้นมาแล้วคงรู้สึกเหมือนๆ กัน คือ เศร้า หดหู่ ว่างเหว และสงสารพระองค์ท่านจับหัวใจ แต่การที่ทอดพระเนตรเห็นแถวของพวกเราโดยที่มิได้ทรงคาดหวังและทรงเห็นสีหน้าของพวกเราทำให้แววรัตนอันแผ่แววขึ้นพระทัยด้วย...”

พ.ศ. ๒๔๗๖

ในสมัยแรกเริ่มมหาวิทยาลัย เกณฑ์การรับเด็กเข้าศึกษา เริ่มรับเมื่ออายุ ๑๒ ปี พระยาบรมมหาบทารุง ซึ่งเป็นผู้บังคับการในขณะนั้น ได้พยายามที่จะเปิดแผนกเด็กเล็กขึ้น โดยเริ่มรับเด็กตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ และให้คณะบรมบาทา เป็นแผนกเด็กเล็ก เมื่อเด็กโตพอแล้วจึงค่อยย้ายไปคณะอื่น แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกรรมการโรงเรียน ซึ่งเห็นว่าควรจะรับเด็กอายุ ๑๔ ปีขึ้นไปเช่นเดียวกับ Public School ในประเทศอังกฤษ ท่านจึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปเป็นผู้ช่วยราชเลขาอนุการในพระองค์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๙

เมื่อพระยาปริชานูศาสน์มาดำรงตำแหน่งแทน ท่านก็ได้ผลักดันให้มีแผนกเด็กเล็กขึ้น ในการประชุมกรรมการจัดการมหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๒๔ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสว่าควรมีโรงเรียนเด็กรุ่นเล็ก แต่ต้องแยกไม่ให้ปะปนกับเด็กรุ่นใหญ่ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จึงได้จัดตั้งคณะเด็กเล็กขึ้นที่อึกฟากถนนของโรงเรียน ซึ่งแต่เดิมที่ดินฝั่งนี้ใช้เป็นที่พักครู อาจารย์ ได้มีการจัดหาครูกำกับคณะสตรีมาประจำ โดยในขั้นต้นได้เปิดรับนักเรียนชั้นประถม ๑, ๒ และ ๓ เข้าเรียนก่อน แล้วจึงเปิดใช้อาคารคณะเด็กเล็ก เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นจึงได้มีการตั้งคณะเด็กเล็กขึ้นอีกคณะหนึ่ง จึงเรียกว่าเด็กเล็ก ๒ มีหลวงศรีวิโรสถ เป็นครูกำกับคณะ จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จำนวนนักเรียนมากจนคณะเด็กเล็กทั้งสองไม่พอรองรับ จึงได้นำนักเรียนจำนวน ๑๐ คน ไปฝากไว้กับเรือนครูสุทิพย์ พึ่งประดิษฐ์ ซึ่งต่อมาจึงได้ตั้งเป็นคณะเด็กเล็ก ๓ ขึ้น นักเรียนทั้ง ๑๐ คนนั้นได้แก่

สุภชัย แวประเสริฐ
 วันชัย บัจจุลานนท์
 วราวุธ บัณฑิตธนนทกะ
 ยุทธพงศ์ บัณฑิตธนนทกะ
 พงศ์บุญย์ ตีระจินดา

สาริสต์ ปัตตะโชติ
 ณรงค์ ไทลมา
 สุรชาติ แวประเสริฐ
 สาโรช จารุเหติ
 อุดลย์ศักดิ์ ตีระจินดา

พ.ศ. ๒๔๗๗

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ ภายหลังจากเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรักษาพระองค์ที่ประเทศอังกฤษ และประทับอยู่ ณ ประเทศนั้นตราบจนเสด็จสวรรคต

พ.ศ. ๒๔๗๘

พระพนัชชสารวิเทศ

พระพนัชชสารวิเทศ ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัยสืบแทนพระยาปริชานุสาสน์ และดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

ตามข้อบังคับกองแพทย์สุขาภิบาลของกระทรวงธรรมการ ถ้านักเรียนคนใดป่วยเป็นโรคติดต่อ เช่น ตาแดง คางทูม หัด สุกใส เป็นต้น ให้โรงเรียนจัดการแยกให้อยู่ต่างหากจากนักเรียนอื่น พระพนัชชสารวิเทศ จึงได้เสนอต่อกรรมการจัดการวชิราวุธวิทยาลัย

ขอสร้างเรือนพยาบาลโรคติดต่อขึ้น เป็นเรือนไม้ โดยใช้เงินการกุศลของโรงเรียน สิ้นค่าใช้จ่ายประมาณ ๑,๕๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๘๕

สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ขยายขอบเขตจากยุโรปสู่ทวีปเอเชีย ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภาวะสงคราม มีการสร้างหลุมหลบภัยภายในโรงเรียน และพรางไฟในเวลาค่ำคืนตามคำสั่งของกองโรงเรียนราษฎร สถานะทางการเงินของโรงเรียนอยู่ในภาวะวิกฤต ทางราชการตัดเงินอุดหนุนโรงเรียนถึงครึ่งหนึ่ง และผลประโยชน์ที่ได้รับจากพระคลังข้างที่ก็ลดลง โรงเรียนต้องตัดค่าใช้จ่ายลดลงจำนวนมาก

ในปีเดียวกันนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นประธานกรรมการจัดการวชิราวุธวิทยาลัย ได้แจ้งให้ที่ประชุมกรรมการจัดการฯ ทราบว่า นายกรัฐมนตรีมีความประสงค์จะให้สร้างโรงเรียนกึ่งนอนเพิ่มขึ้นอีก ๒-๓ แห่ง และให้โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยเป็นตัวอย่างโรงเรียนกึ่งนอนที่ดีที่สุดในประเทศไทย แต่ทว่ายังไม่มียงบประมาณในเรื่องนี้

โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในเวลานั้นได้มีการขยายการรับนักเรียนเพิ่มขึ้น มีนักเรียนคณะเด็กโต ๑๔๗ คน คณะเด็กเล็ก ๑๐๙ คน รวมนักเรียนในโรงเรียน ๓๐๖ คน ในขณะที่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นปีแรกในการดำรงตำแหน่งผู้บังคับการของพระพนิตยสารวิเทศ มีนักเรียน ๑๖๐-๑๗๐ คน

ระเบียบการปี พ.ศ. ๒๔๘๑

พ.ศ. ๒๔๘๖

เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาเริ่มต้นขึ้น ประเทศสยามประกาศสงครามกับประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ โดยยอมให้ประเทศญี่ปุ่นเดินทัพผ่าน

เริ่มต้นภาคปวารณาของปีการศึกษา ๒๔๘๖ ได้ไม่นาน ทางโรงเรียนต้องประกาศให้นักเรียนคณะเด็กเล็กหยุดเรียน เนื่องจากภาวะสงคราม ต่อมาเมื่อราชการประกาศปิดเรียนทั่วกรุงเทพฯ แล้ว และเกิดการทิ้งระเบิดพลัดไปโดนตึกคณะดุสิตเสียหาย จึงเห็นว่าไม่เป็นการปลอดภัยที่จะให้นักเรียนอยู่ในโรงเรียน จึงต้องหยุดทำการอย่างไม่มีกำหนด ต่อมากรรมการโรงเรียนได้มีมติให้ย้ายโรงเรียนไปเปิดสอนที่พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ตึกสภาการราชประยูร และอาคารอื่นๆ เป็นที่ทำการ และได้ปลุกอาคารมุงจากชั่วคราวขึ้นเพิ่มเติม สำหรับที่เรียนนั้นได้อาศัยสถานที่ของโรงเรียนราชานุเคราะห์

โรงเรียนย้ายไปทำการอยู่ที่พระราชวังบางปะอินตั้งแต่ภาควิสาขะ ๒๔๘๗ จนกลางภาคปวารณา ภาวะสงครามก็ลุกลามไปถึงบางปะอิน โรงเรียนจึงต้องประกาศหยุดเรียนจนกว่าจะสิ้นภาวะสงคราม

เมื่อย้ายไปทำการเรียนการสอนกันที่บางปะอินแล้ว ทางราชการจึงได้ขออนุญาตเข้ามาใช้พื้นที่ของวชิรวิทยาลัยเป็นที่ทำการของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา มาใช้เป็นสถานที่เรียน (ใต้หอประชุม) ประมาณ ๒ อาทิตย์ จึงหยุดเรียนเพราะระเบิดลงหนัก

กองตำรวจสันติบาลฝ่ายอารักขา

สภาวัฒนธรรม

กองเงินเดือน กรมบัญชีกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ

พริศจิกายน 2485

เรื่อง ตำแหน่งผู้บังคับการโรงเรียนวิชาวุฒิชัย

จาก นายกัมมีการจัดการวิชาวุฒิชัย

ถึง ม.ล.ทสทิส อิศรเสนา

เนื่องด้วยคณะกรรมการจัดการวิชาวุฒิชัย เห็นสมควรที่จะปรับปรุง
กิจการของโรงเรียนวิชาวุฒิชัย ให้ได้สัมฤทธิ์ผลและเหมาะสมแก่เหตุการณ์ยิ่งขึ้น
จึงได้เห็นชอบพร้อมกันให้เงินท่าน เข้ารับตำแหน่งผู้บังคับการโรงเรียนวิชาวุฒิชัย
สืบแทนนายชุก พ.มณฑาคุดสิน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2486 เป็นต้นไป

ฉะนั้น จึงขอเรียนเงินมาด้วยความยินดี และขอได้โปรดไปรับมอบหมาย
การงาน ในวันที่ 1 มกราคม 2486 ณ โรงเรียนวิชาวุฒิชัย ซึ่งตั้งนั้นได้แจ้งแก่
นายชุก พ.มณฑาคุดสิน ช่างไว้แล้ว เมื่อได้รับหน้าที่เรียบร้อยแล้ว ขอได้โปรดรายงาน
ให้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พล.ต.

(นายพลตรีประยูร ภมรมนตรี)

พระยาภะรตราชา

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

การไฟฟ้านครหลวง ใช้สนามหลังเป็นโรงงานตั้งเครื่องจำหน่ายไฟฟ้า
หน่วยงานเสรีไทย ใช้เป็นกองบัญชาการ และที่หลบซ่อนตัว

ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ รัฐบาลได้ขอให้โรงเรียนเป็นที่กักกันเชลยศึก โดย
ได้ตัดแปลงอาคารต่างๆ เป็นค่ายและได้สร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมเช่น อาคาร
ไม้ยกพื้นสูงหลังคามุงจาก บริเวณสนามข้างหอประชุม (บริเวณสนามด้าน
หน้าตึกเพชรรัตนในปัจจุบัน) ต่อมาโรงเรียนได้ใช้เป็นคณะดุสิตชั่วคราว

๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ประเทศญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ต่อฝ่าย
พันธมิตร สงครามโลกยุติลง โรงเรียนในฐานะค่ายกักกันเชลยศึกและชนชาติ
ศัตรูของญี่ปุ่นถูกเจ้าหน้าที่กองทัพสหประชาชาติเข้ามาควบคุม และได้ขนย้าย
เชลยศึกออกไปจนหมด ในปลายเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙ สหประชาชาติ
ได้มอบพื้นที่คืนรัฐบาลไทย

โรงเรียนได้รับคืนพื้นที่ในสภาพที่ตัวอาคารและสิ่งของเครื่องใช้ในโรงเรียน

คณะดุสิตก่อนถูกระเบิด

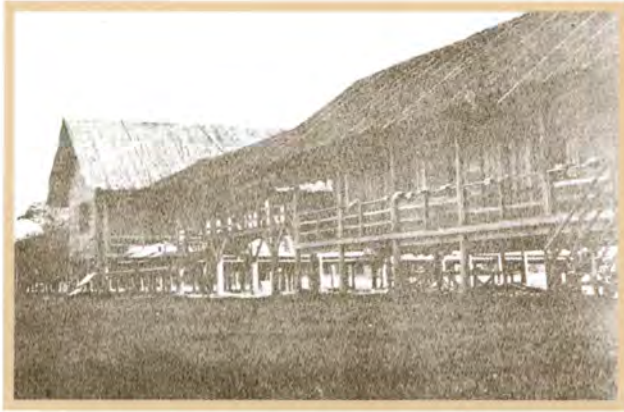

คณะดุสิตหลังถูกระเบิด

คณะดุสิตหลังถูกระเบิดเหลือเพียงเท่านั้น

ค่ายกักกันเชลยศึกสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒
ต่อมาใช้เป็นอาคารชั่วคราวแทนคณะครูที่ถูกระเบิด

ชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก และเกิดภาวะตกต่ำหลังสงครามทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนได้ โรงเรียนต้องเปิดรับนักเรียนทุกชั้นเรียนเพิ่มเติม

พ.ศ. ๒๔๘๙

นับตั้งแต่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กหลวง การเรียกชื่อคณะ จะเรียกตามชื่อ “เจ้าคณะ” หรือ “ผู้กำกับคณะ” คือ

คณะผู้บังคับการ	เรียกว่า	คณะบรมบาทฯ คณะปริษาฯ
		คณะพนิชย์ฯ
คณะครูสิต	เรียกว่า	คณะวิเศษฯ คณะสันธิฯ คณะประคองฯ
คณะจิตรลดา	เรียกว่า	คณะประทัตฯ
คณะพญาไท	เรียกว่า	คณะพนิชย์ฯ คณะปวโรฯ
		คณะอนุศิษฐ์ฯ เป็นต้น

ชื่อคณะต่างๆ ที่เรียกตามชื่อผู้กำกับคณะนี้ ต้องเปลี่ยนบ่อยครั้ง จนเกิดการสับสน โรงเรียนเห็นควรที่จะให้มีชื่อประจำแต่ละคณะ จึงได้ขอพระราชทานใช้ชื่อ คณะประชาธิปไตย คณะจักรพงษ์ คณะอัมรินทร์ และคณะ จุฑาทุษ แต่ก็มีได้มีการพระราชทานแต่ประการใด จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๘๙ กรรมการโรงเรียนจึงมีมติขอพระราชทานใช้ชื่อตามคำเสนอของ ม.ล. ปิ่น มาลากุล อธิบดีกรมสามัญศึกษา นักเรียนเก่าโรงเรียนมหาดเล็กหลวง

ชื่อคณะที่ตั้งใหม่นำมาจากพระราชฐานที่เคยเป็นที่ประทับของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ

ดุสิต มาจาก พระราชวังดุสิต

จิตรลดา มาจาก พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

พญาไท มาจาก พระราชวังพญาไท

เว้นแต่คณะผู้บังคับการ ที่ใช้ตามแบบ Public School ของอังกฤษที่มี คณะหนึ่งเป็น School House

สำหรับชื่อของคณะเด็กเล็ก ซึ่งเดิมเรียกว่า เด็กเล็ก ๑ เด็กเล็ก ๒ เด็กเล็ก ๓ นั้นได้รับพระราชทานชื่อเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ โดย ม.ล. ปิ่น มาลากุล เป็นผู้เสนอชื่อทูลเกล้าฯ เพื่อพระราชทานเรียงลำดับดังนี้ ได้แก่

คณะสนามจันทร์ มาจาก พระราชวังสนามจันทร์

คณะนันทอุทยาน มาจาก พระราชวังนันทอุทยาน

คณะสราญรมย์ มาจาก พระราชวังสราญรมย์

พ.ศ. ๒๔๙๐

พระยาภะรตราชา ผู้บังคับการในขณะนั้น ได้ดำริจัดให้มีกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันและเป็นกิจกรรมเสริมขึ้นจากการเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน โดยจัดตั้งสมาคมขึ้น อยู่ในความดูแลของผู้บังคับการและครู ผู้บังคับการเป็นนายกสมาคมทุกสมาคมโดยตำแหน่ง มีผู้กำกับคณะหรือครูเป็นรองนายกสมาคม ให้นักเรียนชั้นโตที่สุดคนหนึ่ง เป็นประธานสมาคม มีคณะกรรมการอีก ๗ คน ในชั้นแรกมี ๔ สมาคมคือ

สมาคมไต่वाที่ มีหน้าที่ส่งเสริมความรู้ในด้านวาทศิลป์แก่นักเรียน และจัดการไต่वाที่ระหว่างนักเรียน นายไชยยันตร์ เอครพานิช เป็นประธานสมาคมคนแรก

สมาคมบันเทิง มีหน้าที่ในด้านบันเทิง เช่น จัดฉายภาพยนตร์ให้นักเรียนชมในวันเสาร์ อาทิตย์ และดำเนินการเกี่ยวกับการขยายเสียงรวมทั้งกิจการดนตรีของโรงเรียน นายเสริม จารุรัตน์ เป็นประธานสมาคมคนแรก

สมาคมกีฬา มีหน้าที่ดำเนินการกีฬาของโรงเรียนและจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างคณะ นายदनัย บุนนาค เป็นประธานสมาคมคนแรก

สมาคมหนังสือพิมพ์ มีหน้าที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวิชาการหนังสือพิมพ์แก่นักเรียน ควบคุมและดำเนินงานห้องสมุดรวมทั้งจัดทำหนังสือวารสารฐานุสาส์นอันเป็นแถลงการณ์ของโรงเรียน นายเสถียร เสถียรสุด เป็นบรรณาธิการคนแรก

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้จัดตั้ง สมาคมถ่ายรูป มีหน้าที่ส่งเสริมวิชาการถ่ายรูปในหมู่นักเรียนและดำเนินการบันทึกภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน นายอนุศักดิ์ ชุมสาย เป็นประธานคนแรก

พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้จัดตั้งสมาคมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน นายสยามชัย สุกใส เป็นประธานสมาคมคนแรก

พ.ศ. ๒๕๔๒

โรงเรียนได้คำนึงว่า การเล่าเรียนเป็นภารกิจหลักของนักเรียน จึงได้ส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนด้วยประการต่างๆ เช่น จัดให้มีการทดสอบเก็บคะแนนเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน เป็นกำลังใจแก่ผู้ที่สามารถทำคะแนนได้สูงสุด และเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่นักเรียนคนอื่นๆ จึงได้ให้นักเรียนผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด และอยู่ในเกณฑ์ ๘๐ เปอร์เซนต์ขึ้นไป ในหมวดวิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส คณิตศาสตร์ และคะแนนรวม เป็นผู้นำใบรายงานการเรียนประจำเดือนไปส่งต่อผู้บังคับการบหนอประชุมท่ามกลางครูและนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยนำแบบอย่างมาจาก Public School ของอังกฤษ ในกาลต่อมาก็ได้มีเปลี่ยนแปลงให้นำใบรายงานคะแนนการสอบกลางภาคเรียนที่ ๑ และ ๒ มาส่งต่อผู้บังคับการรวมเป็นปีละ ๒ ครั้ง

พ.ศ. ๒๕๔๕

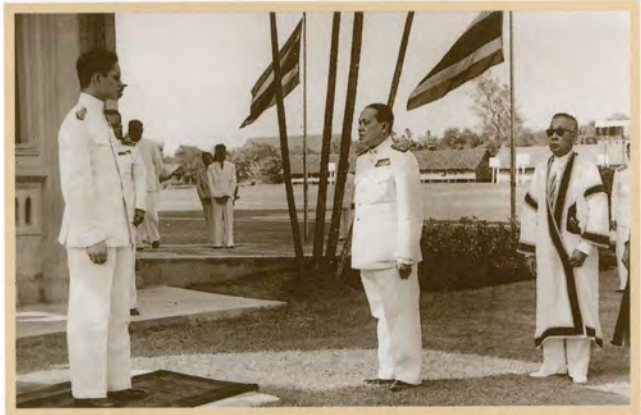
นับเป็นปีที่สำคัญที่สุดปีหนึ่ง ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนเป็นครั้งแรก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เสด็จมายังวชิราวุธวิทยาลัย
เป็นปีแรก

พล.อ.มังกร พรหมโยธี
นายกรัฐมนตรี
จัดการโรงเรียน
กรมบังคับมูลรายงาน

คณะอาจารย์ และครู
ถวายตัว

“วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ เวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินถึงโรงเรียน พลเอก มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายกรรมการจัดการโรงเรียนนำคณะกรรมการจัดการโรงเรียนเผ้าทูลละอองธุลีพระบาท หลังจากนั้น ผู้บังคับการนำคณะอาจารย์และครูเฝ้าฯ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินขึ้นหอประชุม นายกรรมการกราบบังคมทูลถวายฉลองพระองค์ครุยบรมราชูปถัมภ์ ผู้บังคับการทูลเกล้าฯ ถวายครุย และทรงพระกรุณาพระราชทานประกาศนียบัตรแก่นักเรียน”

ในปีนั้นนับว่าเป็นปีเริ่มต้นการพัฒนาการดนตรีของวชิราวุธวิทยาลัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูการดนตรีขึ้นได้แก่วงจุลศรียางค์ วงโยธวาทิต วงปี่สก็อต และยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องดนตรี พร้อมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจนดุริยางค์ ครูแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ มาสอนเล่นดนตรี และได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรการซ้อมดนตรีที่โรงเรียนด้วยพระองค์เอง และเมื่อนักเรียนเข้าไปเล่นดนตรีออกอากาศ ณ สถานีวิทยุพระราชวังอัมพรสถาน (อ.ส.) ก็ทรงพระกรุณาทรงดนตรีด้วย ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงได้ตั้งวงหัดดนตรีขึ้นอีกหนึ่งวง

การดนตรีของโรงเรียนเจริญรุดหน้าเป็นอย่างยิ่ง ได้รับการเชิญไปแสดงในโอกาสต่างๆ เป็นประจำ ทางโรงเรียนจึงเล็งเห็นว่า ควรฝึกฝนการเล่นดนตรีตั้งแต่เด็ก จึงได้ตั้งวงเมโลดิก้า ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สำหรับคณะเด็กเล็ก เริ่มต้นมีนักเรียนสมัครเรียน ๗๐ คน มีครูสมาใจ เทียมสมบุญรณ์ เป็นผู้ฝึกสอน ในการนี้ สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี พระราชทาน แอคคอร์ดียน ๓ เครื่อง และเมโลดิก้า ๘ เครื่องสำหรับวงเมโลดิก้า

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ทางโรงเรียนได้ตั้งวงดนตรีไทย หรือวงเครื่องสายไทยขึ้นอีกวงหนึ่ง มีครูประดิษฐ์ คล่องสู้ศึก เป็นครูฝึกสอน มีนักเรียนในวง ๓๕ คน

พ.ศ. ๒๕๐๓

โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย และโรงเรียนเดอะมาเลย์ คอลเลจ ประเทศมาเลเซีย ได้เริ่มจัดการแข่งขันรักบี้ฟุตบอลประเพณีขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๐๓ โดยวชิราวุธวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพ ผลปรากฏว่าวชิราวุธวิทยาลัยเป็นฝ่ายชนะ ๓๓ : ๐ นักกีฬาชุดนั้นได้แก่

นายจิราคม ขจัดสรรพโรด (หัวหน้าชุด)

นายสมบัติ ณ นครพนม

นายณรงค์ ไหลมา

นายสหัส หงษ์เทิน

นายเสน่ห์ ชัยนาม

นายสมเกียรติ ตันติพลาผล

นายสมทบ ลีสวรรค์

นายประยุตติ ปริกสุวรรณ

ม.ร.ว.จิริเดชา กิตติยากกร

นายอุดมเดช ชาญชยศึก

นายเชิดศักดิ์ ชีระบุตร

นายภิญโญ จริโมภาส

นายจักร จักษุรักษ์

นายประทักษ์ ประทีปะเสน

นายศรศิลป์ จักษุรักษ์

จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีการแข่งขัน ๔๐ ครั้ง วนปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๒๕๑๔ การแข่งขันตลอดมาผลปรากฏว่า วชิราวุธวิทยาลัยชนะเลิศ ๓๘ ครั้ง ยกเว้นปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นสองครั้งที่ The Malay College ชนะเลิศ

นอกจากนี้โรงเรียนยังได้แข่งขันกับโรงเรียน Raffles Instution, St. Andrew College ประเทศสิงคโปร์ และ โรงเรียน King Edward ของฮ่องกง แต่แข่งขันกับโรงเรียนเหล่านี้ไม่กี่ครั้งก็เลิกไป

ครูจิต ฝั่งประดิษฐ์ ได้กล่าวถึงการจัดการแข่งขันรักบี้ฟุตบอลกับ The Malay College ไว้ในสูจิบัตรการแข่งขันรักบี้ฟุตบอลประเพณี ค.ศ. ๑๙๖๔ ว่า

ทีมรักบี้ฟุตบอลของวชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งแข่งขันกับ The Malay College จากซ้ายแถวหลัง สมพงษ์ แสงศิริ (ผู้กำกับเส้น) สมบัติ ณ นครพนม, ณรงค์ ไหลมา, สหัส หงษ์เหิน, เสน่ห์ ชัยนิยม, สมเกียรติ ดันดีพลาณล, สมทป สีสุวรรณ, ประยูตติ ปริกสุวรรณ, ม.ร.ว. จิริเดชา กิตติยากร
จากซ้ายแถวหน้า จีราคม ขจัดสรรพโรค (หัวหน้าชุด) อุดมเดช ขาญชัยศึก, เขียดศักดิ์ ธีระบุตร, ภิญญู จริโมภาส, จักร จักษุรักษ์, ประทักษ์ ประทีปะเสน, ศรศิลป์ จักษุรักษ์

เสื้อสามารถ

เครื่องหมายสามารถ
หมวก ผ้าพันคอ

เสื้อสามารถชั้นพิเศษ

“สำหรับการแข่งขันรักบี้ฟุตบอลประเพณีระหว่าง The Malay College กับเรานี้ ก็สืบเนื่องมาจากฝ่ายเราได้พิจารณาเห็นว่ามาอยู่กับเราเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิดกัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศควรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทุกวิถีทาง วิชาการวิทยาลัยเห็นว่าการปลูกฝังไมตรีจิตมิตรภาพตั้งแต่เยาว์วัยจะแน่นแฟ้นกันดี เมื่อมองดูฐานะความเป็นมาของ The Malay College แล้ว เราก็น่าจะได้รู้จักคุ้นเคยกับเขาไว้ ก็คงจะเป็นประโยชน์สำหรับส่วนตัวของนักเรียนและของประเทศชาติเป็นส่วนรวมบ้างในอนาคต จึงได้เริ่มติดต่อเจรจากัน และเห็นว่าการกีฬาชิ้นนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกันได้อย่างดี จึงตกลงกันว่าเรามาเล่นรักบี้ฟุตบอลกันเถอะ ผลัดกันเป็นเจ้าภาพคนละปี ...สำหรับการแพ้ชนะในการเล่นนั้นไม่สำคัญอยู่ที่เราได้ปลูกฝังความรู้จักมักคุ้นและความสนิทสนมระหว่างกันและนับตั้งแต่เราเริ่มติดต่อกันมาตั้งแต่ต้นจนบัดนี้ ความสนิทสนมระหว่างเด็กทั้งสองโรงเรียนก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เรามั่นใจว่ามีมิตรภาพที่เพาะขึ้นไว้นี้ คงจะเจริญงอกงามและจะเป็นประโยชน์ทั้งในส่วนตัวของเด็กและประเทศชาติของเราทั้งสองสืบไป”

โรงเรียน เดอะ มาเลย์ คอลเลจ นั้น ตั้งอยู่ที่เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยได้รับการแนะนำของนาย อาร์ เจ วิลคินสัน ผู้ตรวจการโรงเรียนสหพันธรัฐมาลายู และด้วยความสนับสนุนของสุลต่านไอดริส แห่งเปรัก จุดมุ่งหมายประการแรกคือ ให้การศึกษาแก่เด็กชาวมลายูที่มาจากครอบครัวฐานะดีให้มีความรู้สำหรับบริหารประเทศ ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง จึงได้ขยายการรับนักเรียนโดยไม่จำกัดฐานะ

จากความสัมพันธ์ด้านกีฬารักบี้ฟุตบอลปี ๒๕๐๓ ที่ MCO V
องค์กรความร่วมมือระหว่างนักเรียนเก่าทั้งสองสถาบันในปี ๒๕๔๑

พ.ศ. ๒๕๐๕

ในวโรกาสคล้ายวันประสูติครบ ๓ รอบ ของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงปรารภกับโรงเรียนว่ามีพระราชดำริสร้างถาวรวัตถุในโรงเรียน ทางโรงเรียนจึงกราบทูลว่ายังขาดสถานที่ ทดลองวิทยาศาสตร์อันทันสมัย เมื่อโปรดให้จัดสร้างแล้ว ทางโรงเรียนได้ขอให้ ม.จ.โวฒยากร วรวรรณ นักเรียนเก่าผู้ทรงมีชื่อเสียงทางสถาปนิกเป็น อย่างยิ่งในขณะนั้น ทรงร่างแผนผัง และให้บริษัทโชคชัย จำกัด เป็นผู้รับ เหมาก่อสร้าง คิดเป็นค่าก่อสร้าง ๔๖๐,๐๐๐ บาท ซึ่งสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ทั้งสิ้น สำหรับค่า ออกแบบและควบคุมงานประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ม.จ.โวฒยากร วรวรรณ ทรงอุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “เพชรรัตน” และเสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิดเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕

ในการนี้เหล่าข้าราชการและประชาชนได้จัดงานฉลองขึ้น โดยได้ มีการจัดการแสดงละครเรื่อง “พระร่วง” จากพระราชนิพนธ์พระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คณะผู้จัดงานได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินรายได้ จากการแสดงจำนวน ๑๘๐,๐๐๐ บาท พระองค์จึงพระราชทานเงินจำนวนนี้ สำหรับซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษาทางวิทยาศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๐๖

ปีนี้โรงเรียนได้จัดสร้างอาคารขึ้นใหม่ได้แก่ คือหอนอนคณะเด็กเล็ก ๒ หลัง กับหอสมุดอีกหลังหนึ่ง หอนอนนี้สร้างโดยเงินรายได้ซึ่งโรงเรียนพยายามสะสมอยู่ ๑๕ ปีเศษ เริ่มจากเงินค่าลิขสิทธิ์หนังสือพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการนำมาใช้เป็นแบบเรียน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานส่งมาบำรุงโรงเรียน โรงเรียนได้นำเงินลิขสิทธิ์นี้ ตั้งเป็นทุน หาเครื่องเรียนเครื่องใช้ในการศึกษา มาจำหน่ายให้แก่นักเรียน นำกำไรที่ได้จากการขายเข้าสมทบทุนเป็นค่าก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองบางท่านศรัทธา เห็นผลของการศึกษาของบุตร จึงได้ร่วมบริจาคเพิ่มเติม สิ้นค่าก่อสร้างรวมทั้งสิ้น ๙๕๒,๕๐๐ บาท

สำหรับหอสมุด ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับโรงเรียนประการหนึ่งมีขึ้นมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้มีการเปิดดำเนินการห้องสมุดของโรงเรียนขึ้น ที่บริเวณปีกซ้ายชั้นสาม ของหอประชุม แต่เนื่องจากสถานที่คับแคบ พระยาภะรตราชาผู้บังคับการจึงได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินจัดสร้างหอสมุดขึ้น จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ที่บริเวณฝั่งตรงข้ามเยื้องกับตึกพยาบาล (หอประวัติในปัจจุบัน) ศาสตราจารย์วรวិทย์ เสงยไพฑูริย์ อาจารย์พิเศษของโรงเรียนเป็นผู้ออกแบบ

อาคารทั้งสองหลังนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖

พ.ศ. ๒๕๐๗

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ ทรงพระกรุณาประทานเงินสร้างหอวิทยาศาสตร์ ใช้เป็นที่ปฏิบัติการทางเคมี และฟิสิกส์ เมื่อกิจการทางแผนกวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าไปรวดเร็วมาก ทำให้หอวิทยาศาสตร์เดิมไม่พอกแก่ความต้องการ จึงจำเป็นต้องสร้างหอวิทยาศาสตร์ขึ้นใหม่

โรงเรียนได้รับพระราชทานเงินค่าลิขสิทธิ์หนังสือพระราชนิพนธ์ในปีต่อมา จึงได้จัดเก็บไว้เป็นทุน และนำเงินจากการซื้อขายหนังสือเรียน เครื่องเล่นเรียนและเครื่องอุปกรณ์การศึกษา ผลกำไรการค้าในโรงเรียนเก็บหอมรอมริบสะสมไว้ มีจำนวนมากพอสมควรจะสร้างอาคารขึ้นใหม่อีกหลังหนึ่งได้จึงได้ทูลขอให้ ม.จ. โวฒยากร วรวรรณ ทรงออกแบบหอวิทยาศาสตร์หลังใหม่เพื่อใช้เป็นที่ปฏิบัติการทางชีววิทยา แม่เหล็กไฟฟ้า และเป็นสถานที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์แขนงอื่น เช่นทางด้านโสตทัศนศึกษา ทั้งมีห้องฉายภาพ ล้างภาพ สิ้นค่าก่อสร้าง ๕๕๐,๐๐๐ บาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

พ.ศ. ๒๕๐๘

นับแต่เดิม เมื่อคณะไทยเขมร ได้จัดการแสดงละครพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้น จนสามารถสร้างหอนาฬิกาได้สำเร็จแล้ว ก็ได้มีความคิดที่จะสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนขึ้น เพื่อเป็นที่สักการะ

ของนักเรียนรุ่นหลัง ในระหว่างการดำเนินการ ความทราบถึงคณะรัฐบาล คณะรัฐบาลจึงได้มีดำริว่า ควรจะสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ไว้ในที่สาธารณะ เพื่อให้เป็นการเพิ่มพูนพระเกียรติยศและให้ประชาชนทั่วไปได้ถวายสักการะด้วยความคิดของคณะไทยเขมมนี่ คณะรัฐบาลจึงได้ดำเนินการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ ขึ้นที่สวนลุมพินี เป็นพระบรมราชานุสาวรีย์ในที่สาธารณะ ลำดับที่ ๓ ของไทย

ต่อมาสมาคมนักเรียนเก่าวิชาวุฒวิद्याลัยฯ ได้จัดงานวิชาวุฒานุสรณ์ ขึ้นทำนองเดียวกับงานฉลองรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้นำไปจัดสร้างสิ่งซึ่งเป็นอนุสรณ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คณะกรรมการจึงได้ดำริที่จะจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อให้เป็นที่สักการะของคนในโรงเรียนต่อไป เมื่อได้รับพระราชทานพระบรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๕

เจอรະวี ชมเสวี

ราชานุญาตแล้วจึงได้ตั้งพิธีเททองหล่อพระบรมรูปเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ อันเป็นวันคล้ายวันสวรรคตขององค์พระผู้พระราชทานกำเนิด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร เสด็จแทนพระองค์ทรงเป็นประธาน ส่วนการประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สเด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี

ทรงเป็นประธาน และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พระบรมราชานุสาวรีย์นี้ นายเจอรະวี ชมเสวี นักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย เป็นผู้ออกแบบ

พ.ศ. ๒๕๐๙

โรงเรียนได้มีดำริว่า การพิพิธภัณฑ์เป็นประโยชน์แก่นักเรียน และได้คิดหาทางที่จะสร้างมาแล้วระยะหนึ่ง โดยให้ ม.จ. ไฉยมยากร วรวรรณ ทรงออกแบบประทาน แต่เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอจึงงดการก่อสร้างไว้ก่อน ต่อมาสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยฯ ได้บริจาคเงินสมทบสร้างจำนวน ๓๗๐,๐๐๐ บาท รวมเข้ากับเงินสะสมของโรงเรียนอีก ๓๐๐,๐๐๐ บาท จึงได้ลงมือก่อสร้าง

ในระยะแรกเริ่มได้ใช้อาคารชั้นบนเป็นพิพิธภัณฑ์ จัดแสดงสิ่งของต่างๆ เช่น สิ่งของทางวิทยาศาสตร์ สิ่งของที่ระลึกจากหน่วยงานต่างๆ ที่

มอบให้โรงเรียน การฝีมือของนักเรียน เป็นต้น สำหรับชั้นล่างใช้เป็นห้องประชุม ที่ทำการของโรงเรียน และห้องพักครู

อนึ่ง จากการทำทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โรงเรียนนำนักเรียนไปดูเขื่อนระบายน้ำและการใช้พลังน้ำให้เกิดไฟฟ้า ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โรงเรียนจึงได้นำแบบมาอนุโลมก่อสร้าง หลังตึกพิพิธภัณฑ์ การก่อสร้างใช้แรงนักเรียนภายใต้ความคุมของครู มีนักเรียนอาสาทำวันละไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน ในคราวเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานประกาศนียบัตร วันที่ ๑๐ มีนาคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ และนำตึกของโรงเรียน

รายนามนักเรียนที่สอบได้ที่ ๑ ในวิชาวิทยาศาสตร์ การสอบไล่มัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. ๒๕๐๙	อภิพร ภาษวรัตน์	พ.ศ. ๒๕๓๕	อานันท์ วิททยวีโรด
พ.ศ. ๒๕๑๐	ดาวฤกษ์ สีนจวนิชย์	พ.ศ. ๒๕๔๐	ศักดิ์สิทธิ์ สิลีศบานนท์
พ.ศ. ๒๕๑๑	สุจิตา ณ นคร	พ.ศ. ๒๕๔๑	อุจิพันธ์ อินทาสุข
พ.ศ. ๒๕๑๒	ปวีณฤดา ชีวมงคล	พ.ศ. ๒๕๔๒	ดวงวรรณ เอนกภูริจันท์
พ.ศ. ๒๕๑๓	อภิวัฒน์ ณ นคร	พ.ศ. ๒๕๔๓	
พ.ศ. ๒๕๑๔	วิฑูรย์ เทชะอุ่มผล	พ.ศ. ๒๕๔๔	
พ.ศ. ๒๕๑๕	ทวีป กิตยาภรณ์พิเศษศักดิ์ วัฒนทวี		
พ.ศ. ๒๕๑๖	ธรรมาภรณ์ วัชรินทร์		
พ.ศ. ๒๕๑๗	นันทิภรณ์ เทาเงินตา		
พ.ศ. ๒๕๑๘	ไชย ณ ศิววัฒน์		
พ.ศ. ๒๕๑๙	เฉลิมขวัญศิริปัญญาศาสตร์ สิบกุล		
พ.ศ. ๒๕๒๐	ชาณุวิทย์ มาจกลเขตทิศา		
พ.ศ. ๒๕๒๑	เฉลิมชาติ วรรณฤกษ์		
พ.ศ. ๒๕๒๒	สมบุญดี จิระวัฒน์สมกุล		
พ.ศ. ๒๕๒๓	อาทิตย์ อุดมศักดิ์		
พ.ศ. ๒๕๒๔	วีวัฒน์ ชนภานนท์		
พ.ศ. ๒๕๒๕	อนันต์ สันศิริสุธาธิ		
พ.ศ. ๒๕๒๖	สมณ สิริบศ		
พ.ศ. ๒๕๒๗	ศักดิ์สัมพันธ์ วรรณะภูติ		
พ.ศ. ๒๕๒๘	อภิชัย ไชยธรินทร์		
พ.ศ. ๒๕๒๙	ธีระพงษ์ สุจิตินศาล		
พ.ศ. ๒๕๓๐	จารุวัฒน์ ศิริสุข		
พ.ศ. ๒๕๓๑	ปรีชญา สุขอุดม		
พ.ศ. ๒๕๓๒	ไอลาส นุ่มนาค		
พ.ศ. ๒๕๓๓	พิชญุตม์ ประพุทธนิคิสิธ		
พ.ศ. ๒๕๓๔	อดิเทพ ปัทมศิลป์		
พ.ศ. ๒๕๓๕	นคร อัมภวานมงคล		
พ.ศ. ๒๕๓๖	สวีน กุลจรรยาวัฒน์		
พ.ศ. ๒๕๓๗	ตฤณ ณ อัมพร		
พ.ศ. ๒๕๓๘	จุฑาทิ ผลประเสริฐ		

พ.ศ. ๒๕๑๐

กรรมการสมาคมนักเรียนเก่าฯ ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้เสนอให้จัดสร้างสระว่ายน้ำขึ้น สระว่ายน้ำนี้สร้างขึ้นตามส่วนย่อยของกติกาโอลิมปิก ยาว ๒๕ เมตร กว้าง ๑๒.๕๐ เมตร มีเครื่องกรองน้ำ ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ห้องน้ำ ที่กระโดดน้ำ และเครื่องประกอบครบถ้วนตามกติกาโอลิมปิก สิ้นเงินก่อสร้าง ๖๐๐,๐๐๐ บาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ และการแข่งขันว่ายน้ำครั้งแรก จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑

พ.ศ. ๒๕๑๑

อาคารพลศึกษาหลังเก่า ขำรดทรดโทรมไปตามกาลเวลา ซึ่งยากที่จะดัดแปลงให้เป็นไปตามความต้องการการฝึกหัดกีฬาในขณะนั้นได้ โรงเรียนจึงสร้างอาคารพลศึกษาขึ้นใหม่ และซ่อมแซมดัดแปลงอาคารพลศึกษาหลังเก่าเพื่อใช้ในกิจการอย่างอื่น และได้ขอให้นายผลพูน เทพหัสดิน ณ อยุธยา ซึ่งเป็นหัวหน้ากองออกแบบ กรมอาชีวศึกษาออกแบบให้ ภายในอาคารมีเครื่องออกกำลังกายยิมนาสติกตามแบบสากล เครื่องบำรุงร่างกายบางส่วนให้เหมาะสม ตามประเภทกีฬา นายอยู่เคียง เลาะห์เกียรติ สมทบเงินค่าก่อสร้าง ๑๐๐,๐๐๐ บาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

พ.ศ. ๒๕๑๘

เนื่องจากพื้นที่ของโรงเรียนแบ่งเป็นสองส่วน คือ ฝั่งเด็กโต หรือฝั่งตัวโรงเรียน กับ ฝั่งเด็กเล็กซึ่งใช้เป็นที่อยู่ ที่เรียนของเด็กเล็ก มีถนนสุขุขทัยคั่นอยู่ แต่ก่อนการไปมาระหว่างสองฝั่งต้องเดินข้ามถนน ซึ่งไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะกับเด็กเล็กๆ โรงเรียนได้ดำริจัดสร้างสะพานลอยข้ามถนนสุขุขทัยขึ้น โดยสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยฯ ได้มอบเงินจำนวน ๓๔๐,๐๐๐ บาท จากการจัดงานฉลองโรงเรียนอายุครบ ๕๐ ปี ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สะพานลอยนี้เปิดใช้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

พ.ศ. ๒๕๑๙

เมื่อพระยาภะรตราชาได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๘ คณะกรรมการอำนวยการวชิราวุธวิทยาลัยจึงได้มีมติให้นำความกราบบังคมทูล พระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตแต่งตั้ง นายวัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการพระราชวัง เป็นผู้บังคับการ และมีพระบรมราชานุมัติในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙ ศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเลขาธิการพระราชวัง และผู้บังคับการวชิราวุธวิทยาลัยไปพร้อมๆ กัน จนถึงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ เมื่อเกษียณอายุราชการจึงได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับการเต็มเวลา

ศ.ดร.กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา

- 1/ รักษาความลับ ความซื่อสัตย์
ต่อตัวเอง ทั้ง: ประพฤติ ปฏิ
บัติ แต่... สิ่งที่เป็นประโยชน์
และ เป็นธรรม.
- 2/ รู้จักตัวเองของตนเอง รู้จัก
ผู้อื่นใน ประพฤติ ปฏิบัติ
อยู่ 4 ม. ความลับ ความซื่อสัตย์
- 3/ ทระออดทนอดกลั้น และ อดออม
ทั้ง: ไม่ประพฤติก้าวความ
ลับ ลือลือไม่ทำตัวเด่น ประพฤติ
- 4/ ทระรู้จัก ละวาง ความรัก ความ
ทุกข์ใจ และ รู้จัก สละ ประโยชน์
ส่วนน้อยของตน เพื่อ ประ
โยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

พระราชดำรัสที่ศาสตราจารย์ ดร.กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา
รับใส่เกล้าฯ สำหรับเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ
และตั้งไว้ประจำบนโต๊ะทำงานของท่าน

เครื่องหมายหัวหน้าคณะ

เครื่องหมายสามารถดนตรี

คณะเด็กโต

ชั้นพิเศษ

ชั้นที่ ๑

ชั้นที่ ๒

คณะเด็กเล็ก

ชั้นที่ ๑

ชั้นที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๒๖

ภายหลังจากได้รวมโรงเรียนมหาดเล็กหลวงกับโรงเรียนราชวิทยาลัย เข้าเป็นวชิราวุธวิทยาลัยแล้ว ถือว่าเป็นการสิ้นสุดของโรงเรียนราชวิทยาลัย จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๗ กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโรงเรียนราชวิทยาลัยขึ้นอีกครั้ง และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. นำหน้าชื่อโรงเรียน เป็นโรงเรียน “ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์” และได้จัดให้มีการฝึกหัดการเล่นรักบี้ด้วย

บรรดานักรักบี้ที่จบการศึกษาจากวชิราวุธวิทยาลัย และ ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย หลายคนเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และไปเล่นรักบี้ร่วมกันที่นั่น จนทำให้ทีมรักบี้รามคำแหงมีชื่อเสียง เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพก็ยังติดต่อสังสรรค์กันในระหว่างนักรักบี้ของทั้งสองโรงเรียน จึงได้เกิดความคิดว่าควรจะได้นัดเล่นรักบี้กันเพื่อเป็นตัวอย่างแก่รุ่นน้องๆ และเป็นการเล่นที่มีมิตรภาพของพวกที่จบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว จึงได้มีการจัดการแข่งขันรักบี้ระหว่างทั้งสองโรงเรียนขึ้น ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖ อันเป็นวันคล้ายวันฉัตรมงคลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในรัชสมัยพระองค์ได้มีพระราชดำริให้โรงเรียนทั้งสองเป็นคู่แข่งกัน เพื่อจะได้เกิดการพัฒนาการ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ทรงพระกรุณาให้แข่งขันฟุตบอลหน้าพระที่นั่งเป็นประจำ วัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขันรักบี้คือ เพื่อความสามัคคีระหว่างนักเรียนของโรงเรียนทั้งสอง เพื่ออนุรักษ์และพัฒนากีฬารักบี้ และเพื่อหารายได้ช่วยการกุศลหรือการใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การจัดการแข่งขันครั้งแรก ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานถ้วยรางวัลสำหรับทีมที่ชนะเลิศ มีพ.ต.ท.จักษ์ จักษุรักษ์

เป็นประธานจัดการแข่งขัน มีนายวิโรจน์ นวลแข เป็นผู้จัดการทีม และ ร.ท.อภิรักษ์ อารีมิตร เป็นผู้ฝึกสอน แข่งขันกันที่สนามจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ราชานามนักกีฬาของวชิราวุธวิทยาลัยครั้งนั้นได้แก่

สุรเดช บุญวัฒน์ (หัวหน้าชุด)

ร.ท. แวน เลณบุรี

ธนพัฒน์ ลาภเจริญ

รุจ แสนโกศิก

สุวิษ ล่ำซำ

อภิศักดิ์ เปรมสุนทร

ศุภรัตน์ อัลภาชน์

ณัฐพร ไชมพัตร

อิทธิพล ภิพุกัก

พัฒน์พงษ์ เทพอารักษ์

สุรชาติ มนต์เสรีนุสรณ์

เอกราช กลัดพันธ์

มหิธร ศิริรักษ์

ทศพร ลีลาลัย

นพปฎล เดชาดิวงส์ ณ อยุธยา

ชลรวี มุตตามระ

วันชัย หงษ์เทิน

สมโภช คล้ายอินทร์

ทรงธรรม อัลภาชน์

ร.ต.ท. จรวย ผลประเสริฐ

ชัยวัฒน์ คชะสุด

สุวิทย์ มาไพศาลสิน

อภิชาติ รักชะจิตร

วชิระ สายะศิลป์

พจน์ ลักษณะสมพงษ์

ธัชชัย แสงมณี

ปรีชญ์ สิงห์เสนี

พาดล หิรัญพฤษ

อัคนี อินทรปาสาน

ชลิตรัตน์ จันทร์อุเบกษา

ผลปรากฏว่า ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยฯ ชนะเลิศ ด้วยคะแนน ๙ : ๐ จากนั้นจึงถือเป็นประเพณีการแข่งขันรักบี้ของนักเรียนเก่าทั้งสองโรงเรียน การแข่งขันรักบี้ประเพณี วชิราวุธฯ - ราชวิทยาลัยฯ แข่งขันได้ ๙ ครั้ง จนกระทั่ง ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ จึงงดการแข่งขัน

พ.ศ. ๒๕๒๗

โรงเรียนได้จัดฝึกอบรมและสัมมนาหัวหน้านักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการปกครองและมีภาวะผู้นำ และจัดต่อเนื่องมาทุกปี นอกจากนั้นได้รวบรวม และจัดพิมพ์ระเบียบวชิราวุธวิทยาลัยว่าด้วยการประพฤติปฏิบัติของนักเรียน พ.ศ. ๒๕๒๗ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จัดทำคู่มือนักเรียนขึ้นเพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีแบบแผนในการปฏิบัติด้านการปกครองและการรักษาระเบียบวินัยให้เป็นไปในแนวเดียวกัน

พ.ศ. ๒๕๒๘

โรงเรียนได้เริ่มจัดตั้งฝ่ายแนะแนวขึ้นในรูปของคณะกรรมการ และต่อมาได้รับครูที่จบสาขาการแนะแนวโดยตรงมาทำหน้าที่ด้านการแนะแนว ด้วยเห็นว่าโรงเรียนประจำนั้น นอกจากมีผู้กำกับคณะดูแลนักเรียนแล้ว ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมการปรับตัว นอกจากนั้น ฝ่าย

พิธีไหว้ครู

(ภาพซ้าย) เดชพล ศเวตจินดา ได้รับ
รางวัลดีเด่น

(ภาพขวา) สฤณี รัตนาวะดี ได้รับรางวัล
ชมเชย ในการประกวดภาพ
วาด ซึ่งจัดโดยสมาคมปราบ
วัณโรคเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม
๒๕๒๗

ค.ช.สถาพร เกิดสว่างเนตร ได้รับ
รางวัลที่ ๒ ในการประกวดต่อเติมภาพ
ดาวพิเศษ ณ ธนาคารกรุงเทพสำนัก
งานใหญ่ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๗

Sir James Darling
อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียน
Gulung Grammar School
เยี่ยมชมโรงเรียน

แนะน่วยังเป็นศูนย์รวมของข้อมูลด้านต่างๆ ของนักเรียนรวมทั้งศูนย์ข้อมูลด้านการศึกษาดังด้วย

โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนได้ออกไปทัศนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียน นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีการจัดนิทรรศการเป็นการภายใน เพื่อเผยแพร่ความรู้ในโอกาสสำคัญ และประกอบการเรียนในวิชาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกันทำงาน

พ.ศ. ๒๕๓๒

ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน โดยเฉพาะในส่วนงานธุรการ โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น ๕ แผนกดังนี้

แผนกสำนักงาน	(สารบรรณ ประชาสัมพันธ์ ทะเบียน งานการพยาบาล และยานพาหนะ)
แผนกอาคารสถานที่	(อาคาร สวนและบริเวณ ซ่อมบำรุงและโยธา)
แผนกครุกรรม	(บัญชี พัสดุและจัดซื้อ การครัว)
แผนกพัสดุ	(ทะเบียนครุภัณฑ์ พัสดุกกลาง พัสดุกิจกรรรม การเรียน)
แผนกการเงินและบัญชี	(การเงิน บัญชี สวัสดิการ)

ด้านวิชาการได้ปรับปรุงการบริหารจัดการหมวดต่างๆ โดยรวมหมวดภาษาอังกฤษและหมวดภาษาฝรั่งเศสเป็นหมวดภาษาต่างประเทศ หมวดคณิตศาสตร์ร่วมกับหมวดวิทยาศาสตร์ ฝ่ายประณมศึกษาปรับปรุงลักษณะการจัดการจากกลุ่มวิชาเป็นการจัดการแบบกลุ่มชั้น เพื่อช่วยให้ครูที่สอนระดับเดียวกันได้รับความสะดวกในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ อนุภักดิ์
อิศรเสนา ณ ออยุธยา
กรรมการอำนวยการ
มหาวิทยาลัย นำ
ครูและผู้กำกับคณะของ
โรงเรียน Oundle School
ประเทศอังกฤษ เยี่ยมชม
มหาวิทยาลัย

นายพันตรี จุณณะปิยะ
นักศึกษาวิชาการทหารดีเด่น

นักเรียนไปร่วมแสดงละคร ที่หอวิชาจุฬานุสรณ์

แปลงเกษตร

กิจกรรมแผนกประถม

ด.ช.อาทิตย์ ประสาทกุล ด.ช.ฉันทกร ขยาภิรมย์
ด.ช.รณเดช ม่องศรี ด.ช.กริช อินพรวิจิตร ด.ช.
พงษ์เทพ ศรีเสาวนีย์กุล ไปแข่งขันวาดภาพสิ่งแวดล้อม

ไปได้ว่าที่โรงเรียนราชินี

สก็อตการ์ดมาแสดงการเป่าปี่
และสอนวงปี่สก็อต พ.ศ. ๒๕๓๔

ช่วยเหลือเยาวชนผู้ยากไร้
เนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ

อาคารครุวัชราม

มีการจัดห้องจริยธรรมที่อาคารกองบังคับการชั้นบนสำหรับกิจกรรมทางศาสนา การอบรมศีลธรรมกิริยามารยาท ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย

งานด้านการประชาสัมพันธ์ได้ริเริ่มจัดพิมพ์จุลสาร “ข่าวสารรายเดือน” ขึ้นเพื่อรายงานกิจการและความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ของโรงเรียน นอกเหนือจากหนังสือวิชาการฐานุศาสน์ที่จัดพิมพ์เป็นรายภาคอยู่แล้ว

โรงเรียนได้สร้างอาคารครัวรวมขึ้นเพื่อผลิตอาหารให้มีคุณภาพและปริมาณเท่าเทียมกันแก่นักเรียนทั้งโรงเรียน และจัดสวัสดิการอาหารเช้าและอาหารกลางวันให้ครูในราคาประหยัด

พ.ศ. ๒๕๓๖

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ อันเป็นปีที่วชิราวุธวิทยาลัย สถาปนามาครบ ๘๐ ปี สมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ร่วมกับโรงเรียนจัดงานเฉลิมฉลองขึ้นในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ที่บริเวณ สนามด้านข้างหอประชุม (สนามหน้า) มีนายพงษ์ สารสิน เป็นประธานจัดงาน

สมาคมนักเรียนเก่าฯ ได้มอบเงินรายได้จากการจัดงานจำนวนหนึ่งให้แก่โรงเรียนเพื่อจัดสร้างตึกอเนกประสงค์ขึ้น โดยตั้งพิธียกเสาเอกเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และเนื่องในวโรกาส ๑๐๐ ปี วันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โรงเรียนได้รำลึกพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อโรงเรียน จึงได้ขอพระราชทานนามตึกที่กำลังสร้างใหม่ว่า “ประชาธิปไตย” เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๖ โรงเรียนได้จัดงานเฉลิมฉลองขึ้น สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ

การแข่งขันอ่านฟังเสียงของธนาคารศรีนคร
ปี พ.ศ. ๒๕๓๕

รางวัลชนะเลิศ ด.ช.กรรณวิทย์ จันทร์แสงศรี
รางวัลชมเชย ด.ช.ศาสวัต การุณวงษ์

ด.ช.ปฐมพงศ์ สุทธิสมณ์ และ
ด.ช.ดนัย จารุโมลกุล ได้รับรางวัลประกวด
มรรยาทไทยของธนาคารศรีนคร ปี พ.ศ. ๒๕๓๖

ตอบปัญหาเชลล์

นายชัยชนะ ไรจน์ทินกร
ด.ช.พรพรม กรุดประยูร รับรางวัลประกวด
มรรยาทไทย ของธนาคารศรีนคร

ชนะเลิศการประกวดมารยาทไทย ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
ประเทศไทย รางวัลชนะเลิศ นายณัฐพล มีฤทธิ์
รางวัลที่ ๓ ด.ช.ธนพล ธนิกกุล
รางวัลชมเชย ด.ช.บัญญัติวัฒน์ บัวทอง

นายพรพธรรณ อัครเวณีย์
ชนะเลิศการประกวดกล่าวคำ
อาราธนาศีลและตอบปัญหาธรรม

คณะกรรมการประกวดมารยาทไทย
ของธนาคารศรีนคร

คณะกรรมการประกวดคำขวัญสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม
จัดโดยบริษัทยูเนียนแพน เอ็กซิปปิชั่นส์จำกัด
ระดับอายุไม่เกิน ๑๓ ปี รางวัลที่ ๓ ด.ช.ชินณวัฒน์
สงวนเสริมศรี ระดับอายุมากกว่า ๑๓ ปี รางวัล
ที่ ๑ ด.ช.ภาคภูมิ รุ่งเรือง รางวัลที่ ๒ ด.ช.ธนิต
กรรณสูตร รางวัลที่ ๓ ด.ช.วิกรม โพธิ์ตระกูล
รางวัลชมเชย ด.ช.โตมร นามสาย

การประกวดวาดภาพระบาย
สีของบริษัทคอลเกต-ปาล์ม
โอฟีฟ (ประเทศไทย) จำกัด
รางวัลที่ ๑
ด.ช.วีรวัฒน์ รั้งกฤษณ์
รางวัลที่ ๒
ด.ช.ชาวลิต ธนานุศักดิ์
รางวัลที่ ๓
ด.ช.ศรภูมิ ไยเจริญ

อาคารประชาติปก

อาคารเรียนระดับประถมสร้าง พ.ศ. ๒๕๓๗

เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เสด็จพระราชดำเนินทรง
บวงสรวงและเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๖

พ.ศ. ๒๕๓๘

น้ำตกที่ได้มีการบูรณะขึ้นใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๘

นายสุทธสิขันธ์ ธนานุศักดิ์ และ นายสุชสมบัติ ศรีสุรินทร์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๓
จากการแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับองค์กรสหประชาชาติ ทีมมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

เข้าร่วมกระบวนแห่
พระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

นายสุทธิตักดิ์ ธนานุกต์
นายสุขสมบัติ ศรีสุรินทร์ และ
นายสุภกิจ วิเชียรรัตนพงษ์
ชนะเลิศการประกวดเล่าเรื่องด้วยภาพพระบายสี

ด.ช.ตุสดี บัวเลิศ และ ด.ช.พลวิทย์ จันทร์โอ
ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒
จากการแข่งขันอ่านฟังเสียงของธนาคารศรีนคร

พ.ศ. ๒๕๓๘

พ.ศ. ๒๕๓๙

วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุมัติให้ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการวชิรราชวิทยาลัยสืบแทนศาสตราจารย์ ดร.กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา ที่ป่วยหนักไม่สามารถปฏิบัติงานได้ นับเป็นนักเรียนเก่าวชิรราชฯ คนแรกที่ดำรงตำแหน่งนี้

ที่ รล ๐๐๐๑/๑๑๐๐

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. 10200

๒ มิถุนายน 2539

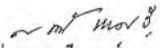
เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุมัติแต่งตั้งให้ ศาสตราจารย์ชัยอนันต์ สมุทวณิช ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาการวชิรราชวิทยาลัย

เรียน นายกรรมการอำนวยการวชิรราชวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือวชิรราชวิทยาลัย ที่ วช 156/2539 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2539

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุมัติแต่งตั้ง ศาสตราจารย์ชัยอนันต์ สมุทวณิช ให้ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชาวชิรราชวิทยาลัย แทน ศาสตราจารย์กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา ซึ่งจะครบวาระในการดำรงตำแหน่งดังกล่าวในวันที่ 29 มิถุนายน 2539 และขณะนี้ป่วยไม่สามารถสนองพระเดชพระคุณต่อไปได้ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุมัติตามที่เสนอไป.

(หม่อมหลวงทิระพงษ์ เกษมศรีวิ)
ราชเลขาธิกา

กองกลาง
โทร. 2253457 - 62 ต่อ 164, 165
โทรสาร 2243259

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

พ.ต.อภิรักษ์ อารีย์มิตร

ปีนี้เป็นปีแรกที่มีการเปลี่ยนระบบการดูแลคณะ โดยผู้บังคับการไม่ต้องเป็นผู้กำกับคณะผู้บังคับการ และแต่งตั้ง พ.ต.อภิรักษ์ อารีย์มิตร ซึ่งเป็นผู้กำกับคณะสนามจันทร์มาทำหน้าที่ผู้กำกับคณะ คณะผู้บังคับการเป็นคนแรก

ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ นับได้ว่าเป็นปีแห่งการวางแผน การเตรียมการ การรื้อฟื้นประเพณีอันดีงาม การส่งเสริมสำนักทางประวัติศาสตร์ การกระตุ้นให้นักเรียน ครู พนักงาน และคณงาน ตระหนักถึงความจำเป็นที่วชิราวุธวิทยาลัย ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน

เริ่มมีการจัดทำแผนหลักในการอนุรักษ์และพัฒนาวชิราวุธวิทยาลัย พร้อมๆ กับการประกาศวิสัยทัศน์ และภารกิจที่จะดำเนินการในระยะห้าปี (๒๕๓๙ - ๒๕๔๔) มีการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งต้องรองรับปริมาณครู นักเรียน พนักงาน คณงาน นับพันคน โดยการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ๖ จุดภายในบริเวณโรงเรียนเป็นลำดับแรก

กระบวนการพัฒนาโรงเรียนเกิดขึ้นพร้อมๆ กันไปทุกด้าน ในด้านการศึกษาได้มีการจัดตั้งโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา และโครงการ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการสอนวิชา Creativity Thinking ซึ่งในเวลานั้นวิชาดังกล่าวยังไม่ปรากฏว่ามีการสอนในโรงเรียนไทยโดยทั่วไป มีการยกเลิกการเรียนการสอนในวันเสาร์ เพื่อให้เวลาสำหรับนักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจ นอกจากนั้นยังได้มีการส่งเสริมความรู้นอกหลักสูตร โดยการจัด “ปาฐกถาวิชาการ” ซึ่งมีเนื้อหาเน้นความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆ มาเป็นองค์ปาฐก ภายหลังจากนั้นมีการจัดพิมพ์หนังสือรวมบทความจากปาฐกถาดังกล่าวโดยใช้ชื่อว่า “พลิกความคิดให้เป็นปัญญา” และจัดจำหน่ายแก่สาธารณชน

ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ บุตรชาย ๕ คน ของพระยาปริชา-
 นุสาสน์ อดีตผู้บังคับการ ได้มอบเงินเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนพระยาปริชา-
 นุสาสน์ และนำดอกผลมาจัดเป็นรางวัลแก่นักเรียนที่มีลักษณะผู้นำและมีความรอบ
 ด้าน โดยให้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลพระยาปริชา-
 นุสาสน์” และในเวลาเดียวกันนี้
 ได้เริ่มกิจกรรม “ป่ายวันพฤหัสบดี” และเปิดปาฐกถา “พระยาปริชา-
 นุสาสน์” โดย
 นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นบุตรชายคนสุดท้ายของพระยาปริชา-
 นุสาสน์
 ปาฐกถาดังกล่าวได้ดำเนินต่อมาอีก รวม ๑๔ ครั้งโดยเน้นการจัดบรรยาย
 ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ

การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและการเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนซึ่งแต่เดิมจัดทำในรูปของจุลสารชื่อ “ข่าวสารรายเดือน” ได้มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฉบับที่ ๔๗ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๙ เป็นต้นมาโดยใช้ชื่อใหม่ว่า “พระมนูแลงสาร” และให้อยู่ในความดูแลของสมาคมหนังสือพิมพ์บรรณาธิการคนแรกของพระมนูแลงสารคือ นายเอกชัย มานะจรรยาพงศ์

โรงเรียนได้เริ่มโครงการจัดตั้ง หอประวัติวชิราวราณุวิทยาลัย ขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมเอกสาร และวัตถุที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประวัตินโรงเรียนและประวัติบุคคลสำคัญของโรงเรียน โดยปรับปรุงตึกพยาบาลเดิมซึ่งสร้างขึ้นในสมัยพระยาปริชานุสาสน์ให้เป็นตึกหอประวัติ นอกจากจะใช้เป็นห้องแสดงประวัติของโรงเรียนแล้ว ยังจัดเป็นห้องประชุม ห้องรับแขก ห้องอ่านหนังสือ และห้องทำงานผู้บังคับการ ส่วนการพยาบาลได้ย้ายไปตั้งที่ทำการใหม่ที่ตึกโสตทัศนศึกษาชั้น ๑ และชั้น ๒ เพื่อให้มีพื้นที่

เพียงพอสำหรับรองรับปริมาณนักเรียนที่ไปใช้บริการทางการแพทย์ ซึ่งมีเพิ่มมากขึ้นกว่ายุคที่สร้างตึกพยาบาล (พ.ศ. ๒๕๓๕) ถึง ๔ เท่า

อาจารย์วราชาติ มีชูบท บรรยาย ให้แก่คณะครูและนักเรียนที่ไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่กรมการรักษาดินแดน เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๓

หอประวัตินิเวศน์ราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีกิจกรรมมวยราวุธศึกษาเป็นกิจกรรม วันเสาร์ สำหรับนักเรียนที่สนใจ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้เปลี่ยนกิจกรรมนี้เป็นวิชาเลือกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมีเป้าหมายเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน มีความสำนึกในประวัติศาสตร์ โดยผ่านการเรียนรู้พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และพระราชนิพนธ์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาของโรงเรียน อาคารเก่า สิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียน และกิจกรรมต่างๆ เช่น เสือป่า เมืองดุสิตธานี การแสดงละครพระราชนิพนธ์ เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้นำรูปแบบเสือป่า มาใช้เป็นเครื่องแต่งกายของลูกเสือที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นกองเกียรติยศ

พ.ศ. ๒๕๔๐

ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงหลายๆด้านพร้อมๆกันไป วิทยาลัยวิภาวดีได้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาทักษะ ๔ ด้าน คือ (๑) ทักษะการคิด (๒) ทักษะการอ่าน (๓) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ (๔) ทักษะทางภาษา (ไทย, อังกฤษ และ ภาษาตะวันออก เช่น จีนกลาง และญี่ปุ่น) มีการใช้ Mindmapping ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสนใจต่อความหลากหลายและต่างกันในสไตล์การเรียนรู้และความสนใจใคร่รู้ของเด็ก และยังคงเน้นการจัดการศึกษาแบบองค์รวมที่ให้นักเรียนมีทั้งความรู้ด้านวิชาการ ควบคู่ไปกับความรู้ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และคุณธรรมที่พึงประสงค์

กิจกรรมค่ายธรรมชาติ

นอกจากนั้นได้แบ่งชั้นเรียนให้มีจำนวนนักเรียนน้อยลง มีการปรับ ปรุงห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

พฤศจิกายน ๒๕๔๐ โรงเรียนเริ่มเข้าโครงการ Lighthouse ของมูลนิธิศึกษาพัฒนา ที่ได้รับความช่วยเหลือจาก The Media Laboratory ของ M.I.T โดย ดร.เขาวัน ฒ ศีลวันต์ องคมนตรี และคุณพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา นักเรียนเก่า เป็นผู้แนะนำ โครงการนี้มีผลสำคัญในการปรับเปลี่ยน

ทัศนคติ และวิธีการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู โดยได้มีการปรับปรุงอาคารกองบังคับการให้พร้อมในการเป็นศูนย์การรับการถ่ายทอดการเรียนรู้แบบ Constructionism และใช้โรงเรียนเป็นเครือข่ายในการเผยแพร่ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวแก่บุคคลในวงการศึกษาไทยด้วย นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ทฤษฎีการศึกษาแบบใหม่ๆ ที่เน้นการใช้สมองอย่างทั่วด้าน และการเรียนรู้แบบ “เฟลลิน” มาประยุกต์ใช้ในทุกหมวดวิชา

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนได้รับความสนใจจากบุคคลและสถาบันภายนอกมากขึ้น มีผู้มาเยี่ยมโรงเรียนและเชิญวิทยากรจากโรงเรียนไปบรรยาย และฝึกอบรมทางด้านการสอนด้วยวิธีใช้สมองทั่วด้าน และถือว่านักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

มีการคัดเลือกนักเรียนรางวัล “พระยาปริชานุสาสน์” และส่งไปเรียนที่ Shrewsbury School ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่าของพระยาปริชานุสาสน์เป็นเวลาหนึ่งปี นายอาทิตย์ ประสาทกุล นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๕ คณะผู้บังคับการเป็นผู้ได้รับรางวัลเป็นคนแรก

โรงเรียนได้จัดตั้งโครงการวิชาการละครขึ้น มีการปรับปรุงอาคารที่ไม่ได้ใช้งานให้เป็นโรงละครสำหรับฝึกฝนกระบวนการทำงานของนักเรียนโดยผ่านกิจกรรมละครเพื่อการศึกษา และกำหนดให้มีการจัดการแสดงละครพระราชานิพนธ์อย่างน้อยปีละ ๑ เรื่อง นอกเหนือจากเรื่องอื่นๆ ที่โครงการละครได้คัดเลือกจัดแสดง มีการเปิดให้นักศัลยกรรมภายนอกเข้าชมการแสดงและได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง

ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนได้จัดตั้งหมวดวิชาการออกแบบและเทคโนโลยีขึ้น เริ่มเปิดสอนวิชา Design and Technology ที่ระดับประถมและขยายการสอนถึงระดับมัธยมในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งโครงการสื่อผสมเพื่อการศึกษาขึ้น เป็นหน่วยงานผลิตสื่อการสอนที่มีการใช้

เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ และได้เริ่มผลิต CD-rom สำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และวีดิทัศน์พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งชุดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมี Mr.Malcolm Hossick ซึ่งเคยเป็นครูวิชาธุรกิจวิทยาลัย และได้กลับมาทำงานด้านพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของโรงเรียนตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม เป็นผู้ดูแลโครงการ

การพัฒนาด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในช่วงนี้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารทั่วโลก โรงเรียนได้จ้างครูชาวต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษจำนวนหลายคน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและเกิดทักษะในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับโรงเรียนกิงนอนที่มีชื่อเสียงในประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกาเพื่อการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาอย่างกว้างขวาง

ในด้านการประเมินผล มีการปรับปรุงกระบวนการประเมินจากเดิมซึ่งใช้คะแนนเป็นเครื่องมือเดียวในการตัดสินมาเป็นการประเมินผลแบบใหม่ที่คำนึงถึงการพัฒนาสติปัญญาอย่างทั่วด้าน มีการจัดตั้งศูนย์แนะแนวอาชีพและนำระบบอนุสาคมาไว้ เพื่อดูแลให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละคณะอย่างใกล้ชิด โดยประสานงานกับผู้กำกับคณะ ครูประจำวิชา และฝ่ายวัดผล

ด้านการจัดการ วิทยาลัยฯ เริ่มนำระบบเงินเดือนใหม่ และการให้ครูมีสัญญาการทำงานประเภท ๓ ปี ๕ ปี จนถึงเกษียณอายุ ๖๐ ปี มาใช้

และจัดทำคู่มือวชิรราชฯ เพื่อให้ผู้กำกับคณะและครู เข้าใจภารกิจหลัก
 ในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าเรียนในปีการศึกษา ๒๕๔๐ ได้มีการ
 ยกเลิกระบบการสอบเข้าโดยใช้ข้อสอบวัดความรู้ทางวิชาการ และจัดให้มี
 ระบบการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียนแทน

มีการรื้อฟื้น “รางวัลพระราชทานผู้แสดงความสามารถเรียนรู้พระราช
 นิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๖” และได้จัดพิมพ์พระราชนิพนธ์ขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้
 ศึกษา ในปีแรกนี้ได้จัดพิมพ์เรื่อง ลัทธิเอาอย่าง เมืองไทยจึงตื่นเกิด และบท
 ละครพุดเรื่อง ฉวยอำนาจ และได้เชิญศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณหญิง
 ศรีนาถ สุริยะ เป็นประธานกรรมการสัมภาษณ์ ผู้ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
 เป็นคนแรกคือ นายบุญญฤทธิ์ ศรีเจริญ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คณะ
 ดุสิต

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ผู้บังคับการได้จัดทำรายงาน “สู่การศึกษาที่มี
 คุณภาพอย่างรอบด้าน” เพื่อให้กรรมการโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะ
 ครูอาจารย์ พนักงาน ได้เห็นภาพรวมของแนวทางและวิธีการจัดการศึกษา
 ของวชิรราชวิทยาลัย ทั้งที่เป็นภาพระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

รายงานนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเวลาต่อมาหลายประการ โดยเฉพาะทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพทางการศึกษา คุณภาพทางการจัดการ

เดือนธันวาคม ๒๕๔๐ หนังสือเล่มเล็กชื่อ PLEARN (เล่น-เรียน) ที่ผู้บังคับการเล่าถึงวิธีการเรียน โดยผ่านการเล่นตามรอยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กลายเป็นแนวทางสำคัญในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และมีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแบบดั้งเดิมของโรงเรียนอื่นๆ ด้วย

พ.ศ. ๒๕๔๐

เริ่มการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ปรับเปลี่ยนการประเมินผลโดยคำนึงถึงการพัฒนาศติปัญญาอย่างทั่วด้าน การเร่งส่งเสริมการเรียนรู้ของครู การส่งเสริมการอ่าน-การเขียน การพัฒนาผู้กำกับคณะ การปรับเปลี่ยนระบบการปกครองภายในคณะ

มีการปรับปรุงคณะเด็กเล็กทั้ง ๓ คณะ แบ่งห้องนอนให้รองรับเด็กจำนวนน้อยลง ติดตั้งเครื่องปรับอากาศในห้องนอนและจัดให้มีห้อง “เพลิน” ภายในคณะ

ห้องวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้วเสร็จ โดยหมวดวิทยาศาสตร์
ย้ายไปอยู่บนชั้น ๓ ตึกประชาธิปไตย ตึกวิทยาศาสตร์เดิมใช้เป็นตึกดนตรี

ปีนี้มีการจัดตั้งศูนย์แนะอาชีพ (Career Centre) ขึ้นแทนงาน
แนะแนวระบบเดิม

การพัฒนาด้านอาคารสถานที่ มีการก่อสร้างอาคารคณะใหม่ ๔ คณะ
บริเวณสนามหลังด้านริมถนนสุขุขทัย มีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณ
สมาคมนักเรียนเก่า สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๔๒ โดยมีมติของที่ประชุมใหญ่
สามัญประจำปีของสมาคมนักเรียนเก่าเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ ซึ่งมี
พลเอกแบ่ง มาลากุล ณ ออยุธยา เป็นนายกสมาคมฯ ได้ส่งมอบพื้นที่ซึ่งใช้
เป็นที่ตั้งสมาคมฯ มาประมาณ ๔๐ ปีเศษคืนโรงเรียนพร้อมทั้งมอบอาคารและ
ทรัพย์สินของสมาคมฯ ให้อยู่ในความดูแลของโรงเรียน ซึ่งได้มีการปรับปรุง
และก่อสร้างเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นส่วนการศึกษา โดยยังคงใช้เป็นที่ทำการของ
สมาคมและที่พบปะสังสรรค์ของบรรดานักเรียนเก่า โรงเรียนได้เรียกชื่ออาคาร
สมาคมฯนี้ใหม่ว่า “อาคารอัสวพาหุ”

วิชาการุทธิวิทยาลัยได้จัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ซึ่งจะช่วย
ลดงาน ลดความซ้ำซ้อน มีความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำของข้อมูลภายใน

อาคารอัสวพาหุ

โรงเรียน ระบบที่พัฒนาจนสามารถใช้งานได้ในปีนี้เป็นคือ ระบบธุรการ ระบบบัญชีและระบบเงินเดือน

โรงเรียนใช้เงินนอกงบประมาณซื้อที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ณ เลขที่ ๑๑๑ ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (หลักกิโลเมตรที่ ๓๓ ของถนนมิตรภาพ) เพื่อใช้เป็นสถานที่ตั้งในการทำกิจกรรมภาคสนาม และ

กิจกรรมวิชาการค่ายชিন্নงู

ได้เริ่มจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญขึ้นในปีการศึกษา ๒๕๔๓ คือ การจัดทำค่ายวิชาการเพื่อเป็นฐานให้ครูและนักเรียนไปเรียนรู้และฝึกการใช้ชีวิตกับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะแรกใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Vajiravudh on the hill (VOH) ต่อมาเรียกว่า “ค่ายวิชรมงกุฏ” และจัดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ได้เดินทางไปศึกษาด้านวัฒนธรรม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมุนเวียนกันปีละ ๒ สัปดาห์ และขยายการเรียนรู้ไปยังชั้นอื่นๆ ในระยะต่อมา นอกจากนั้นยังใช้เป็นสถานที่จัดฝึกอบรมสัมมนาครู นักเรียนและพนักงาน และฝึกอบรมกิจกรรมลูกเสือด้วย

ท่านผู้หญิงดุษฎีมาลา มาลากุล ณ อยุธยา

มีการจัดตั้งกองทุนท่านผู้หญิงดุษฎีมาลา มาลากุล ณ อยุธยา เป็นจำนวนเงินหนึ่งล้านบาท และเริ่มมี “รางวัลท่านผู้หญิงดุษฎีมาลา มาลากุล ณ อยุธยา” โดยมีศาสตราจารย์ เต็มศักดิ์ กฤษณามระ นักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ ผู้ที่ได้รับรางวัลเป็นคนแรกคือ นายชัชวาลย์ วัฒนศิริ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คณะผู้บังคับการ

ปีนี้โรงเรียนจัดให้มีปาฐกถาพระยาภะรต-
ราชา ในวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ โดย รอง
ศาสตราจารย์ ดร.อนุมงคล ศิริเวทิน อธิการบดี
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งเป็นนักเรียน
เก่า แสดงปาฐกถาเรื่อง “เก่ง ดี มีความสุข”

สภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะ
เวลานี้ตกต่ำอย่างต่อเนื่อง สถาบันการเงินต่างๆ
ได้งดให้เงินกู้ และดอกเบี้ยเงินฝากก็ลดลงอย่าง
มาก วชิราวุธวิทยาลัยจึงได้เริ่มจัดตั้ง สหกรณ์
ออมทรัพย์วชิราวุธวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมให้ครู
อาจารย์พนักงานและคนงานของโรงเรียนออมทรัพย์ และเป็นแหล่งเงินกู้แก่
สมาชิกสำหรับใช้ในการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ มีครูอาจารย์ พนักงาน และ
คนงานสมัครเป็นสมาชิกในปีแรก ๑๓๓ คน

พ.ศ. ๒๕๔๒

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ
แทนพระองค์มาทรงเปิดอาคารคณะหลังใหม่ รวม ๔ คณะ ซึ่งได้รับพระราช
ทานชื่อคณะว่า จงรัก, ภัคดี, ศักดิ์ศรี, มงคล

อาคารดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณสนามหลังขนานไปกับถนนสุขุทัย
การก่อสร้างอาคารคณะใหม่นี้เป็นไปตามแผนงานของโรงเรียนที่จะพัฒนา
มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์อาคารสถานที่ ด้านการปกครอง
และความเป็นอยู่ของนักเรียน โดยตั้งเป้าหมายให้คณะใหม่สามารถรองรับ

อาคารคณะใหม่ ๔ คณะ

นักเรียนคณะเด็กโตได้คณะละ ๖๐ - ๖๕ คน และลดจำนวนนักเรียนในคณะเก่าจากเดิมคณะละ ๑๒๐ - ๑๔๐ คนให้เหลือไม่เกินคณะละ ๘๐ คน มีการคัดเลือกนักเรียนจากคณะต่างๆ ให้ไปอยู่คณะใหม่

ภายในอาคารคณะใหม่

ภายในอาคารคณะเก่า

อาคารที่พักครู และพนักงานวิชาการวิทยาลัยที่สร้างใหม่เป็นอาคาร ๔ ชั้น
ในพื้นที่ซึ่งเคยเป็นบ้านพักครูก็ได้เปิดให้ครูเข้าพัก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ปีนี้โรงเรียนเริ่มทำโครงการ ๕ส ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างวชิราวุธวิทยาลัยกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ โดยมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาวชิราวุธวิทยาลัยให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และสร้างเด็กให้มีวินัย โดยจัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียน ครูอาจารย์ พนักงานและคนงาน ตามกระบวนการ ๕ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะและสร้างนิสัย

มีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดย Dr.Nyle Spolstra เป็นผู้อำนวยการแทน Mr.Malcolm Hossick ที่กลับประเทศอังกฤษไปในปลายเดือนสิงหาคม Dr.Nyle Spolstra ได้เริ่มวางรากฐานในการนำแนวทาง Constructionism มาใช้ในการทำโครงงานของนักเรียนในวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น

โครงการพลเมือง-พลโลก ซึ่งมี Mr.Rex Bloomfield ผู้เชี่ยวชาญจากนิวซีแลนด์ เป็นผู้จัดทำคู่มือการเรียน-การสอน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้จัดตั้งสถาบันทวีปัญญาขึ้น โดยใช้อาคาร
อศวพาหุเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ และการทำโครงการ
ด้วยการอาศัยระบบอินเทอร์เน็ต และการค้นคว้าด้วยตนเอง

นักเรียนเก่าเอาน์เดิล ร่วมกับโรงเรียนเอาน์เดิล ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่า
ของพระยาภะรตราชา อดีตผู้บังคับการ ได้ตั้งทุนการศึกษา Oundle Ex-
change Student ให้นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัยปีละ ๑ ทุนเพื่อไปศึกษาที่
โรงเรียนเอาน์เดิล เป็นเวลา ๑ ปี และเริ่มการคัดเลือกนักเรียนในปีการศึกษา
๒๕๔๓ ผู้ที่ได้รับทุนเป็นคนแรกคือ นายจิรฉติ นภิตะภักฎ นักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ ๕ คณะจงรัก

ปีนี้เป็นปีมหามงคล เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗๒ พรรษา โรงเรียนได้จัดงาน “วชิราวุธน้อยใหญ่
ร่วมใจถวายพระพร” ขึ้นในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ และจัดตั้งกองทุน
เฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา เป็นเงินจำนวนเจ็ดล้านสองแสนบาท
นอกจากนั้นยังได้จัดพิมพ์หนังสือ “ในหลวงกับเด็กวชิราวุธฯ” ขึ้น เพื่อรำลึก
ถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์ ที่ทรงมี
ต่อนักเรียนวชิราวุธฯ และได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในคราวเดียวกันนี้

ในหลวงกับเด็กวชิรเวศน์

เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๒ บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้จัดส่งพนักงานมาช่วยโรงเรียนด้านการพัฒนาระบบบัญชี การบริหารงานบุคคล และการฝึกอบรมพนักงาน โดยจะใช้เวลา ๒ ปี ในการจัดระบบการบริหารให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล คณะพนักงานนี้ นำโดย นางกำลาภ ไข้วไพศาล ประกอบด้วย นายเทอดศักดิ์ ยุทธนาวารากรณ์ และ นางพันธุ์ปวีณ สุขเจริญมิตร นอกจากนี้ยังมีพนักงานบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) อีกหลายคนได้เข้ามาช่วยงานเป็นระยะ ๆ ด้วย

ปีนี้วิทยาลัยราชวชิราวุธวิทยาลัย ได้เตรียมการประเมินคุณภาพ โดยมีคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาทำงานต่อจากคณะทำงานชุดเดิม ที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้แต่งตั้งเมื่อปี ๒๕๔๑

พ.ศ. ๒๕๔๓

เดือนพฤษภาคม ๒๕๔๓ อาคารศิลปะ ดีไซน์และเทคโนโลยีเริ่มเปิดใช้งาน อาคารดังกล่าวได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานงบประมาณในการก่อสร้าง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทยประยุกต์ ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสุขุขทัยในพื้นที่เดิมซึ่งเคยเป็นห้องเรียนศิลปะ และวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ โรงเรียนได้เปิดอาคารให้บุคคลทั่วไปเข้าชมเป็นครั้งแรก โดยการจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางศิลปะของครูและนักเรียน ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่ออาคารว่า “เวสสุกรรมสถิต” สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ทรงเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

อาคารเวสสุกรรมสถิต

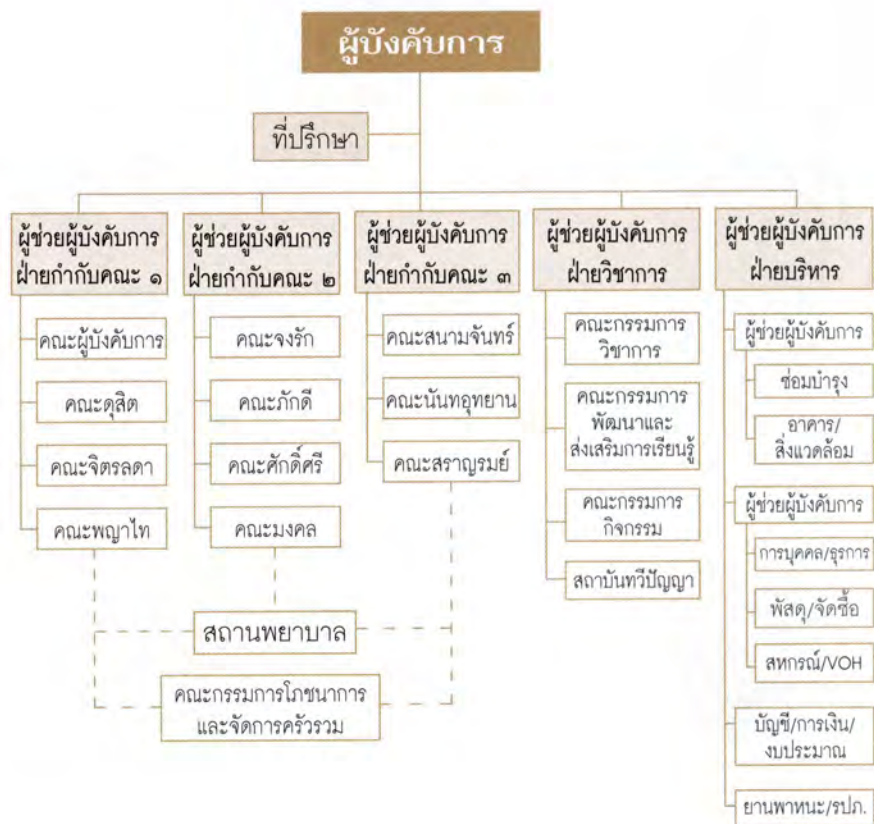
อาคารพยาบาล

ในขณะที่เดียวกันอาคารโสตทัศนศึกษาเดิมได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติม และตกแต่งทั้งภายนอกและภายในให้มีรูปแบบอาคารที่กลมกลืนกับอาคาร เวสสุกรรมสถิต และได้ใช้พื้นที่สำหรับเป็นที่ทำการของฝ่ายบริหาร และส่วน การพยาบาล

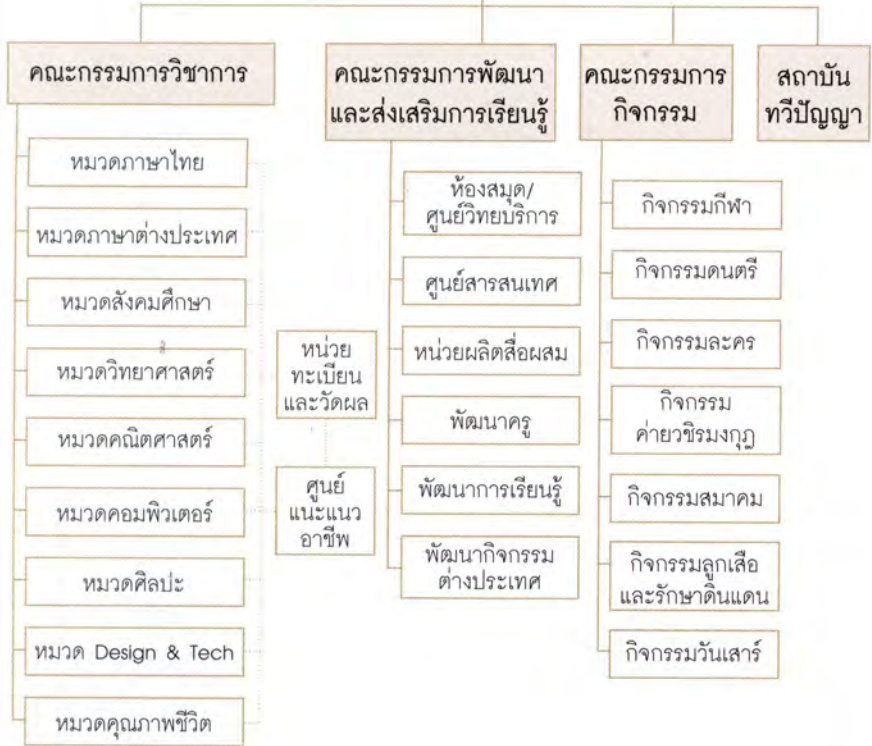
มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น ฝ่ายบริหาร ฝ่ายกำกับดูแลคณะ และฝ่ายวิชาการ

ฝ่ายวิชาการ

ด้านวิชาการของโรงเรียนมีความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้นโดย หมวดวิชา
ต่างๆได้จัดทำแผนงานและโครงการเพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียน-การสอนอย่าง
ต่อเนื่องตลอดปี มีการจัดระบบใหม่ในการรับครูและบุคลากร ในปีนี้มีครูใหม่
จำนวน ๑๖ คน เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนที่จัดให้มีนักเรียน
ห้องละ ๒๐ คน

การแข่งขันประเพณี
ระหว่างวชิราวุธวิทยาลัย กับ
The Malay College ครั้งที่ ๔๐
ในปีนี้อวชิราวุธวิทยาลัยเป็น
ฝ่ายชนะด้วยคะแนน ๑๙:๑๕
นอกจากนั้นวชิราวุธวิทยาลัย
ยังชนะเลิศรักบี้ฟุตบอล
ประเภทโรงเรียนทั้ง ๓ รุ่น
และชนะเลิศรักบี้ ๗ คน ที่
สมาคมรักบี้ฟุตบอลแห่ง
ประเทศไทยจัดขึ้นด้วย

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากการใช้เกณฑ์เงินสดเป็นการใช้เกณฑ์คงค้าง ซึ่งจะทำให้ทราบรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดบัญชีได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องมากกว่าระบบเดิม นอกจากนี้ยังสามารถทราบยอดลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่ยังคงค้างชำระซึ่งสามารถนำไปประมาณการกระแสเงินสดได้อีกด้วย

ในเดือนตุลาคม มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างวชิราวุธวิทยาลัย กับ Milwaukee Institute of Art and Design (MIAD) สหรัฐอเมริกา ที่จะเปิดโครงการนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี (Bachelor of Fine Art) โดยเรียนที่วชิราวุธวิทยาลัย ๒ ปี และไปเรียนต่อที่ MIAD อีก ๒ ปี

พิธีลงนามเปิดโครงการนิเทศศิลป์ระหว่างวชิราวุธวิทยาลัย กับ (MIAD)

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๓ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการร่าง
มาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอ เพื่อ
ใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่
สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ ในขณะที่วชิราวุธ
วิทยาลัยได้พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนก้าวล้ำนำหน้าจนได้รับความ
นิยมยกย่องจากสาธารณชนทั่วไป

ปี พ.ศ.๒๕๔๓ เป็นปีสำคัญในประวัติศาสตร์วชิราวุธวิทยาลัยเนื่อง
ด้วยกิจการของโรงเรียนได้ดำเนินมาจนครบ ๙๐ ปี คณะกรรมการอำนวยการ
โรงเรียน คณะกรรมการบริหาร สมาคมนักเรียนเก่า ครู นักเรียน ผู้ปกครอง
ได้ร่วมกันจัดงาน เพื่อรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจัดงานเฉลิมฉลองขึ้นระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๓ ธันวาคม
โดยจัดการแสดงประวัติโรงเรียน การแสดงผลงานทางวิชาการและการรำลึก
ถึงความหลังของนักเรียนเก่า และเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เข้าร่วมงาน

ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า วชิราวุธวิทยาลัยจะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี ซึ่งจะครบ
๑ ศตวรรษของพระบรมราชานุสาวรีย์ทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ ดังจะได้ยก
ข้อความจากปาฐกถาของศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ผู้บังคับการ
ที่แสดง ณ สมาคมนักเรียนเก่าเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งสมาคมนักเรียนเก่าใน
พระบรมราชูปถัมภ์ จัดถวายสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา
สิริโรสภาพณวดี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๐ ดังนี้

...โดยปกติเมื่อมนุษย์เราจะมีอายุเท่าใดก็ตาม สิ่งของที่ประกอบด้วย
นามและรูปย่อมเสื่อมไปตามกาลเวลา แต่สำหรับสถาบันพระนามวชิราวุธนั้น
นามและรูปย่อมจะไม่เสื่อมสลาย เมื่อถึงเวลา ๑๐๐ ปี ทั้งนามและรูปที่
ประกอบเป็นสถาบันที่เรียกกันว่าวชิราวุธวิทยาลัยแห่งนี้ จะเป็นพระบรม
ราชานุสาวรีย์อันยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของไทย

.....วชิรราชวิทยาลัยเป็นอะไรที่มากกว่าโรงเรียนสามัญ วชิรราชฯ เป็น
 สิ่งที่เราเรียกว่า บ้าน วัด โรงเรียนในเวลาเดียวกัน...วชิรราชฯในเวลา ๑๐๐ ปี จึง
 อยู่บนพื้นฐานในการคิดว่าวชิรราชฯ คือ บวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน

.....วชิรราชฯ คือรูปของโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างแห่งวัฒนธรรม เมื่อ
 วชิรราชฯ มีอายุครบ ๑๐๐ ปี วชิรราชฯ จะเป็นสถานที่ที่มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่
 วชิรราชฯ จะมีสิ่งแวดล้อมที่อื่นไม่มี มีอาคารเก่าที่เป็นแบบอย่างการอนุรักษ์
 ที่ดี มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน มีขนบธรรมเนียมประเพณี มี
 ความรู้สึกภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีคุณค่าต่างๆ เราจะ
 ดำเนินการสร้างวชิรราชวิทยาลัยโดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง มีครู พนักงาน
 ภารโรง ผู้บังคับการ ผู้ช่วยผู้บังคับการ ผู้กำกับคณะ เป็นผู้สร้างสถานการณ์
 ที่เอื้ออำนวยแก่เด็ก มีหลักสูตรที่เน้นการคิด ซึ่งเป็นวิชาที่มีการสอนแห่งเดียว

ในประเทศไทยทั้งในระบบมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา มีสื่อการสอน ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยทัดเทียมโรงเรียนนานาชาติ วชิราวุธวิทยาลัยจะมีการสอนที่เป็นวัฒนธรรม จิตใจ ศีลธรรม การปฏิบัติตัวต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งต่างๆ ในประการสุดท้าย ข้าพระพุทธเจ้าขอกราบทูลว่า เมื่อวชิราวุธวิทยาลัย มีอายุครบ ๑๐๐ ปี จะเป็น ๑ ศตวรรษของพระบรมราชานุสาวรีย์ทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นมรดกที่พระองค์ทรงมอบไว้แทนวัด...

เชิงอรรถ

- ๑ พระยาสุรินทรราชา ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งราชเลขานุการ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาอจาจิระการประสิทธิ์
- ๒ การนับศักราชของไทยแต่เดิมใช้ จุลศักราช (จ.ศ.) เริ่มนับตั้งแต่พระเจ้าอู่ทองทรงตั้งกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปลี่ยนให้ใช้รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.) เริ่มนับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ และมาเปลี่ยนใช้พระพุทธศักราช (พ.ศ.) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕ (ร.ศ. ๑๓๑)
- ๓ ในสมัยก่อน เปลี่ยนศักราช วันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี ดังนั้น พ.ศ.และร.ศ. กับ ค.ศ. จะไม่ตรงกันใน ๓ เดือนแรกของปี เช่น วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓ (ร.ศ. ๑๒๙) จะตรงกับวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๑ หรือ พ.ศ.๒๔๕๔ (ในกรณีนี้วันที่ ๑ มกราคมเป็นวันเปลี่ยนศักราชอย่างปัจจุบัน) การเปลี่ยนศักราชวันที่ ๑ เมษายน ยกเลิกเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๔๔ มานับวันที่ ๑ มกราคมเป็นวันเปลี่ยนปี พ.ศ. คือเมื่อขึ้นวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๔ (นับอย่างเก่า) ก็จะเป็น วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๕ (นับอย่างใหม่) ดังนี้ พ.ศ. ๒๔๔๔ จึงมีเพียง ๙ เดือนเท่านั้น
- ๔-๕ นายสอน (สอน ศรีเกต) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาบริหารราชมานพ นายสนั่น (สนั่น สิงห์แพทย์) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระนิพนธ์นิติสิทธิ์ สำหรับนายทองอยู่นั้นไม่สามารถค้นได้ว่าเป็นผู้ใด
- ๖ การลงทะเบียนรายชื่อนักเรียนของโรงเรียนมหาดเล็กหลวง มีธรรมเนียมประการหนึ่งคือการเรียงศักดิ์ของบิดาและของผู้ันั้น ดังหมายเลขประจำตัวนักเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้นต้นด้วยหม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์ หม่อมหลวง บุตรเจ้าผู้ครองนคร บุตรขุนนางผู้มีบรรดาศักดิ์เรียงลงมา ซึ่งต่อมาเมื่อขึ้นทะเบียนนักเรียนวิชาวุฒิชัยวิทยาลัยเช่นกัน เลขประจำตัวต้น ก็เป็นพระวงศานวงศ์ พระอนุวงศ์ บุตรเจ้าผู้ครองนคร บุตรข้าราชการเรียงกันลงมา
- ๗ พระยารพษ์พิพัฒน์ (ม.ร.ว. เย็น อิศรเสนา)
 ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าพระยารพษ์พิพัฒน์
 พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
 ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
 นายจ่าง (ม.ล. เพ็ญ ฝั่งบุญ)
 ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าพระยารามราฆพ
- ๘ หลวงอภิรักษ์ราชฤทธิ (สอน ศรีเกต)
 ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาบริหารราชมานพ

นายผิว มหาตเล็ก (ผิว วรรณจินดา)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระอนุสิษฐ์ดรุณราช

นายพ้อง มหาตเล็ก (พ้อง รจนานนท์)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระอภิรักษ์ราชฤทธิ

หม่อมหลวงทศทิศ มหาตเล็ก (ม.ล. ทศทิศ อิศรเสนา)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยามะรตราชา

พระเทพดรุณานคิษฐ์ (เชย ชัยนันท์)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาชัยนันทินพิพัทธพงษ์

นายดาบจ้อย (จ้อย หรือชยุตม์ พลทา)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงหัตถดรุณพล

นายศิลป์ (ศิลป์ ปริญญาตร)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงธรรมสารประศาสน์

นายยอด (ยอด มีมานัส)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงธรรมพาทประจิดร์

๙ หลวงสิทธิ นายเวร (น้อย ศิลปี)

ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาวิศุกรรมศิลป์ประสิทธิ์

๑๐ นายพลโท พระยาสิทธิราชเดโชไชย

ต่อมาได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์เป็น นายพลเอกเจ้าพระยาบดินทร์เดชาอนุชิต

มหาเสวกโท พระยาจักรปาณีศรีศีลวิสุทธิ

ต่อมาได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์เป็น มหาเสวกเอก เจ้าพระยามหิธร

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ ต่อมาได้รับพระราชทานเฉลิมพระยศ

เป็น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ ต่อมาได้รับพระราชทานเฉลิมพระยศเป็น

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ม.ร.ว.เฉลิมลาภ ทวีวงศ์

ต่อมาได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์เป็น พลตรีหม่อมทวีวงศ์ถวัลย์ศักดิ์

๑๑ พระสมิตเลขา ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาจินดารังสรรค์

๑๒ พระญาณวราภรณ์ ต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น

สมเด็จพระสังฆราช กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. พระชิน นพวงศ์)

๑๓ นายพลโท หม่อมเจ้าบรมเดช กฤดากร ต่อมาได้รับพระราชทานเฉลิมพระยศเป็น

นายพลเอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบรมเดช

ประวัติวชิราวุธวิทยาลัย

ISBN 974-7215-59-4

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
	นายจักรพันธุ์ โปษยกฤต
ผู้รวบรวม	นายเอกชัย มานะจรรยาพงศ์
คณะบรรณาธิการ	นางสาวสุนันท์ แก้วเก่า
	นางสาวดารุณี สุธีรพงศ์สิทธิ์
แผนกข้อมูล	นายกันตพงศ์ จังหัน
ออกแบบปก	นายสถิตย์ ธรรมเจริญ
ขอขอบคุณ	กรมการรักษาดินแดน
	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
	นายกรุ่ม สุรนนท์
	นายวัชรินทร์ ชินกำเนิด
	นางกอบลาภ อิมราพร
	นายวรชาติ มีชูบท
	ม.ล.เทวพร เทวกุล
	นายกิตติศักดิ์ อิมราพร
	นายพงษ์พิพัฒน์ สอสกุล
	นางสาวรลิกา สวนสม
	นายชยาคมน์ สมบูรณ์สิน

คณะกรรมการจัดงานฉลองวชิราวุธวิทยาลัยครบ ๙๐ ปี

คณะกรรมการที่ปรึกษา

นายปาฟ	ณ ป้อมเพชร	ร.ต. เพ็ชร	คุ้มสอน
นายปัทม์	ปัทม์ฐาน	นาย ศุภชัย (ทองใบ)	รักษากิจ
นายไพบูลย์	ยอดมณี	นายพงส์	เศวตศิลา
พ.ต. ประสงค์	บันยารชุน	ดร. กำแหง	สติรกุล
ศ. เต็มศักดิ์	กฤษณามระ	นายจรัสศักดิ์	เจนธุระกิจ
ศ. สรรเสริญ	ไกรจิตติ	พล.ต.ต. จำบุล	สวัสดิ์-ชูโต
นายพงส์	สารสิน	นายกำจร	สติรกุล
นายอุดม	รักตประจิต	นายสุภร	ประศาสน์วินิจฉัย
นายสฤติย์	โชติกเสถียร	พล.ต.ต. สมคิด	จันะวัฒน์
พล.อ. เฟื่องเฉลย	อนิรุทธเทวา	นายภิญโญ	เอศรพานิช
ศ.นพ. อาวุธ	ศรีสุกรี	นายบุญเยี่ยม	ไยบัวเทศ
นายชำนาญ	สุจริตกุล	นายประพันธ์พงศ์	เวชชาชีวะ
พล.ต.อ. เกา	สารสิน	นพ. ประมิตร	จันทวิมล
ดร. วิชิตวงศ์	ณ ป้อมเพชร	นายจุลเวช	ขจิตสรพรโรด
นายสหัส	พุกกะมาน	นายวินัย	วงษ์สวัสดิ์
นายदनัย	ปัจฉิภักดี	ดร. จักรกฤษณ์	บูรณะสัมฤทธิ์
นายดนู	พิทยานุการ	นายอนงค์	พานิชกุล
นายชลอ	วงศ์สว่าง	นพ. ยุทธ	โพธารามิก
นายมานะ	หุตะจิตต์	ม.จ. ชาตรีเฉลิม	ยุคล
ดร. เถลิง	ธำรงนาวาสวัสดิ์	นายสมพร	ทวีลาภ
นายวีระวัฒน์	บุญยเกตุ	พ.ต.อ.(พิเศษ) จุมพล	นิวัฒนานนท์
ม.ร.ว. เกษมสโมสร	เกษมศรี	นายอรุณพ	สถาปัตนานท์
พล.ท. นพ. อมฤต	ณ สงขลา	นายสมพร	เลชะกุล
ร.ศ. สุธานันท์	สุนทรระกูล	นายสมสิทธิ์	วรมนตรี
นายเลิศศิลป์	เกตุทัต	นายวิษณุ	พูลสุข
ดร. อำนวย	วีรวรรณ	นายวรชาติ	มีชัยบท
พล.ต.อ. เสริม	จารุรัตน์	พ.ต.อ.(พิเศษ) อานนท์	ไวยะวงษ์

คณะกรรมการอำนวยการ

ประธานกรรมการ

นายกฤษะ ปันยารชุน

รองประธานกรรมการ

นายอุดม	รักตประจิต	ดร. เกษมสันต์	สุวรรณรัต
ศ.ดร. วิเชียร	วัฒน์คุณ	ดร. สุเมธ	ตันติเวทกุล
นายสุธรรม	สุนทรระกูล	นายพงศ์บุญย์	ติระจินดา
พล.อ.อ. ชนินทร์	จันทร์อุเบกษา	นายเฉลิม	อภัยวงศ์
นายภาณุพงศ์	เวชชาชีวะ	พล.ต.อ. สันต์	ศรุตานนท์
พล.ท. รณจักร	สวัสดิเกียรติ	นายวิโรจน์	นवलแข
นายพิมลศักดิ์	สุวรรณทัต	นายภราเดช	พยมวิเชียร
พล.อ. แป้ง	มาลากุล ณ อยุธยา	นายดุสิต	นนทะนาคร
ดร. ประทักษ์	ประทีปะเสน	นายอภิพร	ภาษรินทร์
ดร. โกศลย์	คูสำราญ	นายพลากร	สุวรรณรัฐ

ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้บังคับการ

เลขาธิการ

นายเฉลิม อภัยวงศ์

ผู้ช่วยเลขาธิการ

นายดำรงพันธุ์ พูนวัตถุ

กรรมการ

นายจุลเวช	ขจิตสรรพรโรต	พล.ต.ต. ประกาศ	ศาตะมาน
ทพ. วชิรินทร์	มรรคดวงแก้ว	นายสมบัติ	ณ นครพนม
นายอนงค์	พานิชกุล	พล.ต.นพ. ชูฉัตร	กำภู ณ อยุธยา
นายสม	วรรณประภา	พ.อ.นพ. ชีวัน	วิษพันธุ์
นายภาณุพงศ์	เวชชาชีวะ	นายวิชาติ	จารุศร
นายปิติ	มาลากุล ณ อยุธยา	นายชลัทธิ์	พัฒน์ไทย์
นายสุวิชา	แพ่งสภา	นายศรศิลป์	จักรุรักษ์
นพ. เขิตศักดิ์	จิระบุตร	นายประภาส	อัมพรรัตน์
นายสทสมภพ	ศรีสมวงศ์	ม.ล. อัมพร	ชยางกูร

นายชวลิต	จงวัฒนา	นายจักราวุธ	บันฑูรัตน์
นายอนุภักย์	อิศรเสนา ณ อยุธยา	ม.ล. จิรพันธุ์	ทวิวงศ์
นายดำรงห์	จารุเสถียร	นายกฤษฏา	ยันตติกล
นายสุบัญญัติ	แพ่งสภา	นายทวีเกียรติ	นาโคศิริ
นายสมเกียรติ	ตันติผลาผล	นายเกียรติกุล	มนต์เสรีนุสรณ์
ม.ล. ชัยนิมิตร	นวรรต	นายรัชต์	แสนโกติก
นายอดิศักดิ์	เหมอยู่	นายกิตติศักดิ์	สพโชคชัย
นายลอยเลื่อน	บุญนาค	นายอนุชิต	จรีเกษ
นายอิทธิเสก	ตะเวทิกุล	นายประกิตติ	บุญเกียรติ
ดร. พัฒพงศ์	กาญจนโรจน์	นายอดิชาติ	รักษะจิตร
นายนรฤทธิ์	โชติกเสถียร	นายกิตติศักดิ์	อิมราพร
พล.ร.ต.สุริยา	ณ นคร รน.	นายชลิตรัตน์	จันทบุเมกษา
พ.ต. อภิรักษ์	อารีย์มิตร	ม.ล. เทวพร	เทวกุล
นายตันติ	ปรีพันธ์พจนพิสุทธิ	นายพจน์	ลักษณะสมพงศ์
นายสุรเดช	บุญยวัฒน์	พ.ต.ท. กุลธน	ประจวบเหมาะ
นายเลื่อนลอย	บุญนาค	นายเจ็ดศักดิ์	มันคล้าย
นายอุตสาห์	ทองศิริพงศ์	นายศักดิ์เดช	ธนะรัชต์
นายสุนาท	เทพหัสติน ณ อยุธยา	นายเชื้อพร	รังควร
นายจักร	ดิงศภีย์	นายวินท์	จิระวัฒน์
นายคณิต	ยงสกุล	พ.ต. อนุมาศ	พินิจขอบ
นายชัยวัฒน์	นิตยาพร	นายธนากร	ผลอนันต์
นายไชยณรงค์	ถนัดไช้ปิ่น	นายสหพล	พลบักพี
นายพระนาย	สุวรรณรัฐ	นายณดล	ไชยเสวี
พ.อ. มณฑล	ไชยเสวี	ม.ร.ว. พันธุ์รังษี	ภาณุพันธุ์

คณะอนุกรรมการวิชาการและการจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน

ที่ปรึกษา

ดร. เรืองเดช	ศรีวรรธนะ	ศ.ดร. จงรักษ์	ผลประเสริฐ
รศ.ดร. อนุมงคล	ศิริเวทิน	รศ. วุฒิชัย	กปิลกาญจน์
ดร. สมภพ	เจริญกุล		

ประธานอนุกรรมการ

ดร.โกศลย์ คูสำราญ

อนุกรรมการ

นายรักเกียรติ	รัตน์มณี	นายกิตติศักดิ์	อิมราพร
พ.อ.นพ. ชีวัน	วิษพันธ์	นางพรทิพย์	สิงห์เสนี
Dr.Nyle	Spolstra	นางสาวสุนันท์	แก้วแก้ว
นางสมปอง	มีชัย	นายพิชิต	เทพประวัติ
นางสาวสมลักษณ์	สุวรรณวงศ์	นายนภาเดช	บุญเชิดชู
นางละออ	เนตยสุภา	นายอลงกต	โกมลเกษรภัทร์
นายวัชรินทร์	ชินก่าเน็ด	นายพงศธร	โกยมสมบูรณ์

คณะอนุกรรมการการกีฬา

ประธานอนุกรรมการ

นายวัฒนา บำรุงผล

อนุกรรมการ

นายสมบัติ	ณ นครพนม	นายศิริพันธ์	ธนพิพัฒน์ศิริ
พ.อ. นพ. ชีวัน	วิษพันธ์	นายณัฐพล	เหมอยู่
นายศรีเขต	ศิริวรรณ	นายอาทิตย์	เยี่ยมเย็นง
ดร. พัฒพงศ์	กาญจนโรจน์	นายรัฐธรรมบุญ	อินทะมุสิก
พ.ต. อภิรักษ์	อารีย์มิตร	นายชาคริต	จันทจรูญ
นายกฤษฏา	ยันตติลภ	นายธนพล	ศรีสวัสดิ์พานิชย์
นายพัชโรดม	รักตประจิต	นายसानิต	ข้างเจริญ
พ.ต.ท. อนัญ	หุตะจิตต์	นายชาติณรงค์	สุภาพานิช
นายกิตติศักดิ์	อิมราพร	นายศักดิ์โชติ	ศรีชลธาร
ม.ล. เทวพร	เทวกุล	นายปฤณ	ศขภักดี

คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดหารายได้

ที่ปรึกษา

นายอุดม รักตประจิต

ประธานอนุกรรมการ

นายวิโรจน์ นวลแข

อนุกรรมการ

นายสุธรรม	สุนทรระกูล	นายทรงพล	บุญประเสริฐ
นายสุวิชา	แพ่งสภา	นายพัชโรดม	รักตประจิต
นายธงชัย	ล้ำชำ	นางก้าลาภ	ชัญไพศาล
นายเฉลิม	อภัยวงศ์		

คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงิน

ประธานอนุกรรมการ

นายอภิพร ภาษวัฒน์

อนุกรรมการ

นางก้าลาภ	ชัญไพศาล	ร.ท. (หญิง) ธรรมชาติ	แก้วบัณฑิต
นางจรรยา	บัวแก้ว	นางสาวสุนีย์	สุวรรณฉัตรวงศ์
นางพันธุ์ปวีณ	สุขเจริญมิตร	นางสาวสุวรรณา	สุขตะโก

คณะอนุกรรมการฝ่ายการแสดงและดนตรี

ประธานอนุกรรมการ

ดร. ประทักษ์ ประทีปะเสน

อนุกรรมการ

นายชวุดิ	จามรมาน	นายกฤษฏา	ยันตติลก
นายภาณุพงศ์	เวชชาชีวะ	นายพัชโรดม	รักตประจิต
นายปิติ	มาลากุล ณ อยุธยา	ม.ล. เทวพร	เทวกุล
นายรักเกียรติ	รัตนมณี	นายดุสิต	บัวเลิศ
นายสมบัติ	ณ นครพนม	นายสรศักดิ์	โตไพบูลย์
พ.อ. นพ. ชีวัน	วิษพันธุ์	นายชนป	รัตนสาขา
ดร. พัฒพงษ์	กาญจนโรจน์	นายบัณฑิต	วัฒนธนาวิรัตน์
พ.ต. อภิรักษ์	อารีย์มิตร	นายอรรถกิจ	อรรถกิจปัญญา
น.อ. ดร. วิษณุเทพ	ศิลปบรรเลง ร.น.	นายชนศักดิ์	ประนอม

นางกอบลาภ อิมราพร
 นางสาวนราทิพย์ ศรีเมธากุล
 นางพรทิพย์ สิงห์เสนี
 ม.ร.ว. พันธุ์รังษี ภาณุพันธุ์
 นางมนัสวี ธาดาสิทธิ์
 นางสาวรลิกา สวนสม
 นางสาววิไลวรรณ บุญสนอง
 นางสาวสุนันท์ แก้วเก่า

นายเอก ชมภูนิช
 นายจักร รัตนันต์
 นายธีรภัทร อึ้งศรีวงศ์
 นายอดิศักดิ์ นาวิก
 นายพลสังกร เรื่องสุขศิลป์
 นายสกนธ์ ลีสวรรค์
 นายกิตติเดช ฉันทังกุล

คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีการ สถานที่ การจราจร ความปลอดภัย และอาหาร

ประธานอนุกรรมการ

นายสมบัติ ณ นครพนม

รองประธานอนุกรรมการ

พ.ต. อภิรักษ์ อารีย์มิตร

พ.ต.ท. อนัญญ

หุตะจิตต์

อนุกรรมการ

นายรักเกียรติ รัตนมณี
 พ.อ. นพ. ชีวัน วิหพันธ์
 ดร. พัฒพงษ์ ภาณุจนโรจน์
 นายกฤษฎา ยันตติลล
 นายกิตติศักดิ์ อิมราพร
 ม.ล. เทวพร เทวกุล
 นายจักรพันธ์ เต็มอมรเลิศ
 นายจักรกฤษณ์ พิณิชเลิศจินดา
 นายพงศธร ณ นคร
 นายพฤกษ์ มัดโน
 นายสุทธิพงษ์ ลิ้มสุนิรันดร
 นายสาธิต ฤกษ์ดาวชัย
 นายศรีภูมิ ไยเจริญ
 นายอัศร ไยจงค์
 นายพิเชษฐ์ เกษแก้ว
 นายประเสริฐ ปิยะภาณิรัตน์

นายอนุรักษ์ พาสมดี
 นายพิระพัฒน์ ปราณประดิษฐ์
 นายसानิต ช้างเจริญ
 นายกฤษฎาฐ สาสุข
 นายธนกรณย์ จินใจตรง
 นายณัฐพันธ์ วงษ์ดนตรี
 นางกอบลาภ อิมราพร
 ม.ร.ว. พันธุ์รังษี ภาณุพันธุ์
 นางก้าลาภ ชฎาไพศาล
 ร.ท. (หญิง) ทรรษา แก้วบัณฑิต
 นางสาวนราทิพย์ ศรีเมธากุล
 นางพรทิพย์ สิงห์เสนี
 นางสาววิไลวรรณ บุญสนอง
 นายเทอดศักดิ์ ยุทธนาวารากรณ์
 นางสาวจิตตรา วุฒิโชค
 พนักงานและครูโรงเรียน

คณะกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก

ประธานอนุกรรมการ

นายแพทย์ กุณฑล สุนทรเวช

รองประธานอนุกรรมการ

ทันตแพทย์ วชิรินทร์ มรรคดวงแก้ว

อนุกรรมการ

นายกิตติศักดิ์	อิมราพร	นางสาวเจตวิภา	บุรณเวช
นายจักรพันธ์	ศรีจันทร์ทัพ	นายชยาคมน์	สมบุญสิน
นายธราพงษ์	เดชอักษร	นายไตรเทพ	อู่สกุล
นายธเนศ	ครูนาพิพัฒน์	นางสาวนวลจันทร์	สุวรรณชัย
นายสกรรจ์	เฉลิมรุจินานันท์	นางสาวนันท์นภัส	สุทธิสังข์
นายดิสทัต	เลิศพิเชษฐ์	นางภัทราวดี	สอสกุล
นายเกษิต์เดช	ชวาลสันตติ	นางสาววลัย	พินทุพีรโกวิท
นายประพัฒน์พงษ์	พุทธรังษี	นายวชิรินทร์	ชินก่าเนิด
นายณัฐพล	อนันตสิทธิ์	นายสฤดิย์	ธรรมเจริญ
นายรัชชฤทธิ	เดชฤทธิ	นายสุชุม	เขมะสิริ
นายธนดล	เงินโสภา	นายสุนทร	กลินพิกุล
นายชยุตม์	ทองชื่นจิตต์		
นายदनัย	จารุโมลิกุล		

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

ประธานอนุกรรมการ

นายดุสิต นนทะนาคร

อนุกรรมการ

นายภราเดช	พยัฆวิเชียร	นายพูนวิทย์	อังกระโทก
นายอภิพร	ภาษวัฒน์	นายสันติพงศ์	เกิดสันเทียะ
นายอนุชิต	จรีเกษ	นายจักรกฤษณ์	พินิจเลิศจินดา
นายชินนุวัฒน์	สงวนเสริมศรี	นายณัฐพล	กาฬรัตน์
นายกุลภัสส์	วัฒนา	นายกฤษวัฒน์	พิทักษ์ตระกูล
นายวัชรพล	นิลาพันธ์	นายสหัสวุฒิ	บัวลอย
นายดุสิต	บัวเลิศ	นายอัคร	โจยงค์
นายศราวิน	เกิดสุข	นายเอกพงศ์	ไชยพรรค

นายธนธร	สิงห์กลางพล	นายณัฐพล	ลิปิพันธ์
นายวัชรบุญ	อาจค์มวงษ์	นายกิตติพงศ์	เจริญกุล
นายศักดิ์เทพ	ไชยฤทธิ์	นายกฤษฎาวุธ	สารสุข
นายชนศักดิ์	ประνομ	นายอนุนาท	กปิตถัย
นายวรุช	ชูโต	นายพีรณัฐ	พิชิตวราวุธ
นายเอกจิต	ร่วมพุกษ์	นางมนัสวี	ธาดาสิทธิ์
นายอนุรักษ์	พาสมตี	นางมัทนา	เหลื่องนาคทองดี
นายภาณุพงศ์	พุทธบูชา		

**คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก
ที่ปรึกษา**

นายจักรพันธุ์ โปษยกฤต

ประธานอนุกรรมการ

ผู้บังคับการ

อนุกรรมการ

นายชัยสิริ	สมุทวนิช	นางสาวดารุณี	สุธีพงศ์สิทธิ์
นายเอกชัย	มานะจรรยาพงศ์	นางสาวปฐมพร	จิรายุส
นายธรรมบุญ	รังทอง	นางพนิต	อาละพล
นายปฐมพงศ์	เขมะประสิทธิ์	นางสาวพสุนธรา	เทพปัญญา
นายธนกร	จ๋วงพานิช	นายวิภาพ	คัญทัฬ
นายนพพร	สิริเวชชะพันธุ์	นางสาวศิริญา	จรเทศ
นายกรรณ	จงวัฒน์	นายสฤติย์	ธรรมเจริญ
Mr. John	Soft	นางสาวสมฤดี	ยุทธนาเสวิน
Mr. Maurice	Bowra	นางสาวสุนันท์	แก้วแก้ว
Dr. Nyle	Spolstra	ม.ล. อภาวดี	กัญญาพันธุ์
นางจิตติมน	เลิศโชคชัย	นางอำไพพรรณ	กริมเขียว

